

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Проект «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя в Україні» (HEAL
Ukraine) (P180245)

РАМКОВІ ВИМОГИ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Київ – серпень 2024 р.

ЗМІСТ

АБРЕВІАТУРИ.....	4
1. ВСТУП	5
1.1. РВЕСМ: суть та мета	5
1.2. Мета Проєкту	7
1.3. Короткий опис Проєкту.....	7
1.4. Оцінка ризиків Проєкту.....	11
1.5. Механізм реалізації Проєкту.....	11
2. СТРАТЕГІЯ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА.....	13
2.1. Огляд актуального для Проєкту національного законодавства	13
2.2. Інституційні рамки екологічного управління	16
2.3. Міжнародні конвенції, ратифіковані Україною.....	17
2.4. Правове регулювання доступу до інформації та участі громадськості.....	19
2.5. Екологічні та соціальні стандарти Світового банку, що стосуються Проєкту	19
2.6. Настанови Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я та праці.....	26
3. ЕКОЛОГІЧНА І СОЦІАЛЬНА БАЗА.....	28
3.1. Екологічна база	28
3.2. Соціальна база	30
4. ПОТЕНЦІЙНІ ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ РИЗИКИ І НАСЛІДКИ.....	33
4.1. Актуальні для Проєкту ЕСС	33
4.2. Екологічні ризики і впливи	36
4.3. Соціальні ризики та наслідки	39
4.4. Охорона праці і техніка безпеки.....	40
5. ПОМ'ЯКШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ РИЗИКІВ.....	46
5.1. Перелік виключень	46
5.2. Процес екологічного і соціального скринінгу	46
5.3. Заходи щодо уникнення, пом'якшення та зменшення екологічних і соціальних впливів.....	48
5.4. Інструменти управління екологічними і соціальними ризиками	58
5.5. Екологічні і соціальні застереження для Підрядників	59
5.6. Охорона праці і техніка безпеки.....	60
6. МОНІТОРИНГ, НАГЛЯД ТА ЗВІТНІСТЬ.....	61
6.1. Моніторинг	61
6.2. Нагляд	62
6.3. Звітність	63
6.4. Повідомлення Світовому банку про екологічні і соціальні інциденти	63
7. МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА СФЕРИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	65
7.1. Розгляд і затвердження.....	65

7.2.	Реалізація	66
7.3.	Функції і повноваження Підрядників	66
7.4.	Функції та обов'язки в інструментах управління ESHS та процесі впровадження ...	67
7.5.	Розбудова потенціалу	68
8.	ПУБЛІЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН.....	70
8.1.	Попередні консультації	70
8.2.	Консультації з підготовки РВЕСМ.....	70
8.3.	Консультації під час впровадження	71
8.4.	План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС)	71
8.5.	Визначення зацікавлених сторін	72
8.6.	Пропонована стратегія консультацій та взаємодії із зацікавленими сторонами.....	73
8.7.	Розкриття інформації.....	74
9.	МЕХАНІЗМ РОЗГЛЯДУ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ СКАРГ (МРВС)	76
9.1.	Визначення МРВС	76
9.2.	Сфера застосування та використання МРВС	76
9.3.	Процедури і канали подання скарг.....	76
9.4.	Завдання та обов'язки працівників ГВП щодо МРВС	78
9.5.	Реєстр скарг	78
9.6.	Механізм розгляду та врегулювання скарг щодо сексуальної експлуатації та насильства/сексуальних домагань (SEA/SH)	79
9.7.	МРВС для працівників	79
9.8.	Служби розгляду скарг Світового банку	80
ДОДАТКИ	82	
ДОДАТОК 1	ФОРМА ЕКОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО СКРИНІНГУ	82
ДОДАТОК 2	Шаблон Плану екологічного та соціального менеджменту (ПЕСУ).....	85
ДОДАТОК 2а	План екологічного та соціального менеджменту (шаблон).....	87
ДОДАТОК 2б	План готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях (шаблон)	88
ДОДАТОК 2с	План з інфекційного контролю та поводження з медичними відходами (ICWMP) (шаблон).....	96
ДОДАТОК 3	Контрольний перелік Плану екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) для невеликих робіт з будівництва/ремонту/відновлення	102
ДОДАТОК 4	Процедури управління трудовими ресурсами (ПУТР)	111
ДОДАТОК 5	РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОХОРОНИ ПРАЦІ І ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ	123
ДОДАТОК 6	Спеціальні вимоги до поводження з азбестовмісними матеріалами (ABM)	127
ДОДАТОК 7	Процедури щодо випадкової знахідки.....	129
ДОДАТОК 8	Протоколи зустрічей у рамках проведення консультацій з громадськістю	130
ДОДАТОК 9	Вимоги до звітності ESIRT (Інструмент реагування на екологічні та соціальні інциденти)	131

АБРЕВІАТУРИ

Проект	Проект «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя в Україні (HEAL Ukraine)
ОВНС	Оцінка впливу на навколишнє середовище
ОЕСВ	Оцінка екологічного і соціального впливу
РВЕСМ	Рамкові вимоги до екологічного та соціального менеджменту
ПЕСУ	План екологічного і соціального управління
ЗОЗ	заклад охорони здоров'я
ОПіТБ	охорона праці і техніка безпеки
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я
ПМСД	первинна медико-санітарна допомога
ПМГ	Програма медичних гарантій
ПЕСЗ	План екологічних і соціальних зобов'язань
ОПП	Операційний посібник проекту
ОРР	озоноруйнівні речовини
ГВП	Група впровадження проекту
МРВС	механізм розгляду і врегулювання скарг
ПУТР	Процедури управління трудовими ресурсами
СБ	Світовий банк (Міжнародний банк реконструкції та розвитку)

1. ВСТУП

1.1. РВЕСМ: суть та мета

Проект «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя» (HEAL UKRAINE) (далі – Проект) реалізується відповідно до нових екологічних і соціальних принципів (ЕСП) політики та відповідно до нових екологічних та соціальних стандартів (ЕСС) Світового банку, які більш докладно описані в розділі «Нормативно-правова база» цього документу).

Ці Рамкові вимоги до екологічного і соціального менеджменту (РВЕСМ) є одним із інструментів управління екологічними і соціальними питаннями Проекту і виготовлені. РВЕСМ також є невід'ємною частиною Операційного посібника Проекту.

РВЕСМ передбачають визначення ризиків, пов'язаних з різними заходами Проекту, а також визначення процедур і заходів з пом'якшення та управління ризиками, які необхідно буде впровадити упродовж реалізації Проекту.

Незважаючи на те, що потенційні види діяльності та інвестиції вже були запропоновані для кожної частини Проекту, з огляду на значне географічне охоплення – у масштабах країни – та загальну тривалість Проекту, ризики та наслідки неможливо визначити без детального вивчення кожного субпроєкту та/або інвестицій. Для цілей даних РВЕСМ під субпроєктом розуміємо будівництво/капітальний ремонт кожного окремого закладу охорони здоров'я, та забезпечення закладів охорони здоров'я сучасними альтернативних джерелами енергії.

З метою сприяння належній підготовці та управлінню потенційними екологічними і соціальними ризиками таких субпроєктів РВЕСМ було підготовлено протягом 90 днів після набрання чинності Проектом і до початку будь-яких будівельних робіт для визначення і спрямування механізмів оцінки екологічного і соціального середовища та/або комплексної експертної оцінки (due diligence), а також визначення заходів зі зменшення наслідків впливу на навколишнє середовище і соціальну сферу та/або планів управління зазначеними видами діяльності на конкретному об'єкті.

Це передбачає визначення ризиків, пов'язаних із різними заходами проєкту та визначення процедур і заходів щодо їх пом'якшення та управління, які необхідно буде впровадити під час впровадження Проекту. РВЕСМ встановлюють принципи, правила і процедури оцінки ризиків і наслідків для навколишнього і соціального середовища та охоплюють заходи і плани зі зменшення, пом'якшення та/або компенсації негативних ризиків і впливів, правила оцінки та складання бюджету витрат на такі заходи, а також інформацію про установу/установи, відповідальні за врегулювання проєктних ризиків і впливів, включаючи спроможність такої установи/установ керувати екологічними і соціальними ризиками і впливами. Вони також містять достовірну інформацію про територію, на якій орієнтовно здійснюватиметься реалізація субпроєкту, включаючи будь-яку потенційну вразливість такої території з точки зору екології та соціальної безпеки, а також інформацію про потенційні наслідки та заходи пом'якшення, які можуть бути реалізовані.

Для того, щоб пом'якшити ці потенційно несприятливі ризики та наслідки, Міністерство охорони здоров'я (МОЗ) через Групу впровадження Проекту (ГВП) підготувало ці РВЕСМ з метою забезпечення відповідності Проекту усім відповідним місцевим стратегіям і законодавству, а також екологічним та соціальним вимогам Світового банку згідно з ЕСС проєкту. Загалом, РВЕСМ надає рекомендації щодо розроблення відповідних заходів з пом'якшення несприятливих наслідків, які можуть виникнути внаслідок діяльності, пов'язаної з реалізацією Проекту.

Це охоплює процедури, критерії та обов'язки щодо скринінгу субпроектів для виявлення субпроектів, які можуть потребувати Оцінки екологічного і соціального впливу (ОЕСВ), якщо це застосовно відповідно до національного законодавства, Плану екологічного і соціального управління (ПЕСУ) або спрощених Контрольних списків ПЕСУ. У цьому документі міститься детальний опис процедур, пов'язаних з оцінкою, управлінням та моніторингом екологічних і соціальних ризиків та наслідків субпроектів. Усі субпроекти, що фінансуються в рамках Проєкту, підлягають оцінці екологічних і соціальних ризиків консультантом ГВП МОЗ відповідно до процедур, описаних у цих РВЕСМ.

Субпроекти, які оцінюються як такі, що мають «високі» екологічні і соціальні ризики, будуть відхилені як неприйнятні для фінансування в рамках Проєкту, тоді як для субпроектів зі «значним», «помірним» та «низьким» ризиками буде проведено екологічну і соціальну оцінку відповідно до природоохоронного законодавства України, цих РВЕСМ, а також положень, викладених у стандарті «Оцінка та управління екологічними і соціальними ризиками та впливами» (ЕСС1) та ЕСП Світового банку. Для субпроектів зі «значним» та «помірним» ризиком оцінка передбачає підготовку ОЕСВ (якщо це вимагається національним законодавством) або прив'язаних до конкретного об'єкта спеціальних ПЕСУ, тоді як для субпроектів з «низьким» ризиком оцінка передбачає підготовку Контрольних списків ПЕСУ.

Основні розділи РВЕСМ охоплюють:

- Опис частин і заходів Проєкту, що стосуються екологічної і соціальної оцінки;
- Визначення відповідних національних і міжнародних (СБ) законодавчих вимог та рекомендацій;
- Оцінку базового стану екологічних і соціальних умов;
- Оцінку потенційних екологічних та соціальних наслідків Проєкту;
- Розроблення процедури управління, впровадження заходів пом'якшення;
- Запровадження процедури взаємодії із зацікавленими сторонами;
- Розроблення механізму розгляду та врегулювання скарг;
- Визначення ролей та обов'язків всіх сторін, залучених до екологічного і соціального менеджменту Проєкту.
- Шаблон прив'язаного до конкретних об'єктів ПЕСУ, ПУТР та інші відповідні додатки

РВЕСМ також містить окрему частину, в якій розглядаються Процедури управління трудовими ресурсами (ПУТР), які стосуються вимог щодо забезпечення охорони праці і техніки безпеки працівників Проєкту і мають на меті узагальнення заходів пом'якшення наслідків, які будуть прийняті Проєктом для усунення ризиків, пов'язаних з організацією праці.

РВЕСМ підлягає публічному обговоренню й оприлюдненню на офіційних вебсторінках МОЗ та Світового банку.

Ще одним інструментом ЕСП, розробленим МОЗ для Проєкту, є План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС). ПЗЗС є окремим документом, короткий виклад і посилання на який містяться у цих РВЕСМ.

1.2. Мета Проєкту

Цілями Проєкту є: (i) відновлення та покращення доступу до основних медичних послуг; (ii) задоволення нових та невідкладних потреб у медичних послугах; та (iii) забезпечення фінансового захисту в надзвичайній ситуації.

1.3. Короткий опис Проєкту

Цей Проєкт фінансуватиметься коштом позики МБРР, наданої під гарантію уряду Іспанії та грантового фінансування, наданого через Глобальний фонд з фінансування програм для жінок, дітей та підлітків (ГФФ). Вартість Проєкту становить 500 мільйонів доларів США. Початкові заходи проєкту буде реалізовано у рамках початкового пакета фінансування, який включає позику МБРР сумою 100 мільйонів євро (надану під гарантію уряду Іспанії) та грант ГФФ в розмірі 10 мільйонів доларів США, а також додаткових заходів, які буде профінансовано за рахунок мобілізації додаткових ресурсів у розмірі 390 мільйонів доларів США, які, як очікується, будуть сформовані в міру подальшого фінансування Банку та донорів (через цільові фонди або співфінансування). Цей «рамковий» підхід забезпечує чітке бачення Урядом України, Світовим банком та іншими партнерами з розвитку нагальних потреб у секторі, а також спрощений процес переходу від доступного фінансування (100 мільйонів євро + 10 мільйонів доларів США) до цільового фінансування у розмірі 500 мільйонів доларів США.

Послідовність реалізації проєкту залежить від наявності фінансування, починаючи з розроблення середньострокового плану відновлення та відбудови мережі первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД), а також стратегії оптимізації мережі лікарень та технічних умов. Очікується, що це дозволить інтегрувати екологічні і соціальні проблеми, починаючи з етапів стратегії та планування до фактичних будівельних робіт, коли будуть забезпечені необхідні кошти.

Частини Проєкту. Проєкт складається з чотирьох частин, які охоплюють ключові дії, необхідні для відновлення пошкодженої системи охорони здоров'я та забезпечення доступу до нових потреб:

Частина 1: Задоволення нових та невідкладних потреб у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації.

Всього: 100 мільйонів доларів США	Початкове фінансування: 25 мільйонів євро МБРР
--	---

Компонент підтримує задоволення Урядом підвищеного попиту на послуги психічного здоров'я та реабілітації через війну, що триває.

Субкомпонент 1.1 - Розширення масштабів надання послуг у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації забезпечує фінансові ресурси для розширення фінансування в рамках Програми медичних гарантій (ПМГ) і підтримує розширення найбільш нагальних, короткострокових потреб у послугах психічного здоров'я та реабілітації, спираючись на існуючі та оновлені моделі надання медичної допомоги. Для зміцнення орієнтації на результати, виділення коштів на підтримку розширення масштабів послуг у сфері психічного здоров'я та реабілітації буде залежати від певних показників виконання Проєкту, що є умовою виплати коштів Позики (РВС). Очікується, що щонайменше 500 000 осіб отримають послуги у сфері психічного здоров'я, які надаватимуться через визначені платформи надання послуг, у тому числі мобільними бригадами у закладах ПМСД та спеціалізованих закладах. Крім того, Проєкт профінансує надання реабілітаційних послуг щонайменше 112 500 осіб.

Субкомпонент 1.2 – Підготовка до розширеного надання послуг у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації фінансуватиме діяльність, спрямовану на зміцнення та зміну способів надання послуг у сфері реабілітації та психічного здоров'я, щоб краще реагувати на поточну кризу та створювати кращі платформи надання послуг у майбутньому.

Компонент забезпечує фінансування важливих ресурсів, таких як розроблення клінічних протоколів, навчання, обладнання та розгортання медичних послуг на базі закладів і мобільних бригад. Він підтримуватиме вдосконалення існуючих спеціалізованих стаціонарних закладів, які надають послуги у сфері психічного здоров'я, в яких і надалі буде потреба. Проєкт також сприятиме модернізації закладів, що надають реабілітаційні послуги, зокрема, адаптації та перепрофілюванню щонайменше 20 існуючих закладів, а також закупівлі необхідного обладнання. У міру того, як буде доступно більше ресурсів, ці заходи допоможуть перейти до вдосконаленої амбулаторної моделі надання послуг, яка надає відповідну допомогу ефективно та близько до місця проживання людей. Коли буде мобілізоване достатнє фінансування, Проєкт підтримає модернізацію приблизно 400 спеціалізованих амбулаторних закладів, які можуть надавати послуги у сфері психічного здоров'я в місцевих громадах, бажано при центрах ПМСД.

Частина 2: Подальше вдосконалення та зміцнення первинної медико-санітарної допомоги.

Всього: 150 мільйонів доларів США	Початкове фінансування: 58 мільйонів євро МБРР + 7 мільйонів доларів ГФФ
--	---

Компонент підтримує покращення доступу та використання послуг ПМСД, порушених війною. Відновлення мережі ПМСД та підвищення її спроможності задовольняти потреби, пов'язані з війною, вимагатиме особливих зусиль, щоб відновити зв'язок людей з медичною допомогою та вирішити проблеми з недоотриманою допомогою, а також відновити пошкоджені та зруйновані об'єкти.

Субкомпонент 2.1 – Підтримка надання основних послуг на рівні ПМСД

Компонент фінансуватиме відновлення первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД). Очікується, що 3 000 000 осіб пройдуть розширене обстеження на рівні ПМСД (до двох обстежень на людину на рік покриватиметься Проєктом для відновлення підключення пацієнтів до медичної допомоги та вирішення проблеми накопиченої упущеної допомоги). Виплати для цієї діяльності будуть пов'язані з показниками РВС, щоб полегшити зосередження уваги на результатах;

Субкомпонент 2.2 – Відновлення мережі ПМСД забезпечить обладнання для пошкоджених закладів первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) та мобільних бригад з обмеженими ресурсами, ремонт пошкоджених та невідповідних вимогам центрів ПМСД, зокрема посиливши їх стійкість до зміни клімату та підвищивши енергоефективність. Відновлювальні роботи передбачають невеликі будівельні роботи з відновлення функціонування об'єктів ПМСД, які були пошкоджені, але не потребують відбудови чи більш загальної реконструкції (наприклад, відновлення доступу до води чи електроенергії). Компонент також передбачає закупівлю і встановлення сонячних панелей щонайменше в 100 пунктах ПМСД, щоб зробити об'єкти більш стійкими до збоїв у постачанні електроенергії. За наявності початкового фінансування підтримка мережі ПМСД профінансує розроблення середньострокового плану відновлення і реконструкції мережі ПМСД в країні. План супроводжуватиметься розробленням технічних специфікацій нового закладу/закладів ПМСД+ із розширеною потужністю і спектром пропонованих послуг, таких як амбулаторна спеціалізована допомога та амбулаторна фізіотерапія. У міру надходження додаткових ресурсів буде профінансовано фактичне оновлення до 80 пошкоджених об'єктів, які потребують значного ремонту.

У міру того, як буде доступно більше ресурсів, цей субкомпонент фінансуватиме відновлення до 80 пошкоджених об'єктів, які потребують значного ремонту. Роботи по відновленню базуватимуться на технічних характеристиках нової моделі ПМСД+. Стійкі до клімату та енергоефективні заходи будуть включені до технічних специфікацій на виконання робіт з будівництва та реконструкції. Крім фінансування робіт, цей субкомпонент також підтримає закупівлю енергоефективного обладнання для заміни обладнання, пошкодженого або

зруйнованого під час війни, а також для забезпечення нового, розширеного спектру послуг ПМСМ. Ця більш масштабна реконструкція також охопить закупівлю і встановлення фотоелектричних сонячних панелей та акумуляторних батарей. У свою чергу, використання сонячних панелей/акумуляторних батарей, підкріплених генераторами або магістральною мережею, також сприятиме підвищенню енергоефективності та пом'якшенню кліматичних ризиків.

Частина 3: Відновлення та модернізація лікарняної допомоги відповідно до напрямів реформ

Всього: 200 мільйонів доларів США	Початкове фінансування: 10 мільйонів євро МБРР
--	---

Цей компонент передбачає реконструкцію та обладнання лікарень, які пошкоджені під час війни або є непридатними для забезпечення потреб прилеглих населених пунктів, із залученням інвестицій, які обмежуватимуться тими закладами, що входять до плану оптимізації лікарняної мережі (який також буде переглянуто та оновлено в межах технічної допомоги Проекту). На початковому етапі цей компонент закладе основу для здійснення реконструкції та оновлення лікарень через фінансування подальшого розроблення стратегії оптимізації лікарняної мережі та необхідних технічних специфікацій і дизайну. Роботи з відновлення та модернізації базуватимуться на розробленні галузевого планування лікарняної мережі, технічних специфікацій та проєктної документації для підтримки відбору лікарень, які буде відновлено, і можуть охоплювати, серед іншого, покращення енергоефективності та забезпечення доступу до альтернативних джерел енергії, будівництво нових будівель як частини існуючих закладів, що не потребує придбання нових земельних ділянок. Також, долікарняні служби екстреної медичної допомоги будуть зміцнені за допомогою закупівлі транспортних засобів, відповідного обладнання та будівельних робіт для організації додаткових станцій для карет швидкої допомоги.

У міру того, як буде доступно більше ресурсів, цей компонент підтримуватиме оновлення вибраних лікарень за допомогою готових планів, проєктної документації та технічних специфікацій. Очікується, що в рамках Проекту буде відібрано лікарні, які мають наявну або заплановану потужність для обслуговування від 300 000 осіб. Відновлення також передбачає «озеленення» лікарень шляхом включення заходів з адаптації до клімату, підвищення енергоефективності та забезпечення доступу до альтернативних джерел енергії. Проєкт не передбачає будівництво нових лікарень, але може включати будівництво нових будівель, які є частиною існуючих будівель на території існуючих закладів. Крім того, Проєкт може вибірково підтримувати зміцнення служб долікарняної екстреної допомоги шляхом фінансування транспортних засобів, відповідного обладнання та додаткових станцій швидкої допомоги для покращення доступності карет швидкої допомоги для критичних пацієнтів.

Частина 4: Підтримка розбудови потенціалу, цифровізації та інновацій

Всього: 50 мільйонів доларів США	Початкове фінансування: 7 мільйонів євро МБРР + 3 мільйони доларів ГФФ
---	---

Цей компонент спрямований на зміцнення системи охорони здоров'я загалом з метою кращої підтримки відновлення системи та поновлення доступу до якісної медичної допомоги, включаючи інвестиції в електронну систему охорони здоров'я, зміцнення потенціалу центральних органів охорони здоров'я. Компонент сприятиме стабільності ключових закладів охорони здоров'я та зміцненню поточних проєктів цифровізації. Компонент допоможе залучити та покрити витрати на додатковий персонал цих закладів для зміцнення та підготовки цих закладів до реагування на нові потреби. Він також сприятиме реалізації проєктів цифровізації, які дозволять підвищити ефективність, прозорість і моніторинг надання послуг та зробити медичні послуги більш зручними для користувачів, а також заходів, які приведуть

до інноваційних підходів до надання послуг, таких як використання телемедицини, заходів щодо стандартизації якості послуг.

Субкомпонент 4.1 – Цифровий розвиток та інновації фінансуватиме кілька основних заходів електронної охорони здоров'я, включаючи реєстр медичних працівників, портал даних про пацієнтів, нові модулі електронної охорони здоров'я щодо інвалідності та реабілітації, поліпшення кібербезпеки даних, пов'язаних зі здоров'ям, інтеграцію цифрових систем охорони здоров'я з іншими сусідніми країнами, та зміцнення електронних систем охорони здоров'я ЗОЗ в цілому. Компонент також сприятиме впровадженню інновацій і штучних технологій у цифрові системи, а також заходів, спрямованих на підвищення компетенції та навичок медичного персоналу і пацієнтів.

Субкомпонент 4.2 – Зміцнення інституцій підтримає розбудову потенціалу у критично важливих закладах охорони здоров'я, зокрема в МОЗ та НСЗУ. Для підтримки реалізації заходів Части 1, 2 та 3, а також покращення здоров'я та інновацій у рамках цього субкомпонента установи сектору охорони здоров'я (а саме МОЗ, НСЗУ, ЦГЗ, ДП «Електронне здоров'я» та централізована закупівельна агенція (ЦЗА)) матимуть змогу використовувати ресурси Проєкту для залучення додаткового персоналу та використовувати консультативну підтримку для зміцнення свого потенціалу.

Цей субкомпонент також підтримає використання незалежного моніторингу (НМ), який здійснюватиметься організаціями громадянського суспільства (ОГС) для кращого управління та підзвітності системи, зокрема, моніторинг надання послуг, які підтримуються Проєктом, у тому числі шляхом взаємодії із пацієнтами, які отримали послуги (дотримуючись протоколів етики), а також моніторинг ремонтних робіт, що підтримуються Проєктом, та звітування з будь-яких питань, які потребують уваги та корекції.

Субкомпонент 4.3 – Управління Проєктом підтримає укомплектування персоналом ГВП та діяльність з управління Проєктом, пов'язану з технічними, фідучіарними, гарантійними та адміністративними функціями. Він також покриває витрати на аудит проєкту. Обсяг такої технічної підтримки буде узгоджено між МОЗ та кожною з установ і визначено у відповідних угодах.

Проєкт призначений бути основним джерелом фінансування, забезпечуючи ресурси для початкового набору невідкладних заходів. Його рамкові механізми також можуть використовуватися для керування паралельним співфінансуванням від інших кредиторів, коли необхідно буде розглянути спільний підхід. У довгостроковій перспективі метою проєкту є поступовий перехід від нагальних потреб до підтримки відновлення з метою зміцнення напрямів реформ.

Проєкт передбачає реконструкцію/відновлювальні роботи, і одним із критеріїв відбору об'єкта буде безпека виконання робіт у конкретній локації.

Бенефіціарами Проєкту будуть всі мешканці України, які користуються профілактичними та лікувальними медичними послугами, зокрема, люди, які потребують психічної допомоги, реабілітаційних послуг, люди з неінфекційними хворобами або ризиком захворювання на них, і малі діти. Оскільки Проєкт інвестуватиме у зміцнення первинної та лікарняної допомоги, всі пацієнти, які отримують допомогу в цих закладах, також отримають пряму вигоду від інвестицій у проєкт.

Отже, заходи Проєкту будуть реалізовуватися на всій території України, над якою фактично встановлений контроль органів влади України, де не ведуться бойові дії, і не будуть реалізовуватися на територіях, що є тимчасово окупованими, на яких ведуться бойові дії, або на територіях, де є прямий негативний вплив бойових дій.

Наразі розробляються і затверджуються критерії відбору закладів, які будуть залучені до модернізації. Після проведення відбору будуть остаточно визначені об'єкти впровадження

проекту. Також визначаються потреби в обладнанні, яке буде придбане в рамках Проекту для відновлення Центрів ПМСД.

Одним із критеріїв відбору об'єкта буде безпека при виконанні робіт у певній місцевості. У додатках до цих РВЕСМ міститься План екологічного і соціального менеджменту (ПЕСМ), частиною якого є План готовності і реагування на надзвичайні ситуації, на основі якого будуть підготовлені прив'язані до конкретних об'єктів Плани готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях, як частина ПЕСМ для конкретних об'єктів, які охоплюють заходи щодо захисту працівників проекту та прилеглих громад. Коли заклади буде ідентифіковано (відібрано) і їх місце розташування буде відоме, Група впровадження проекту (ГВП) підтримає ці заклади у розробленні ПЕСМ для конкретних об'єктів.

1.4. Оцінка ризиків Проекту.

Екологічні і соціальні ризики проекту класифікуються як значні через потенційний характер субпроектів і підтримуваних Проектом заходів, що здійснюються у дуже нестабільних умовах і охоплюють ризики у сфері охорони праці і техніки безпеки та громадської безпеки, спричинені військовим вторгненням Російської Федерації.

Екологічні і соціальні ризики та наслідки здебільшого пов'язані з будівельними роботами у рамках проекту (будівництво/реконструкція/відновлення/монтаж об'єктів інфраструктури), а також з діяльністю закладів охорони здоров'я. Крім того, Проект фінансуватиме закупівлю конкретного медичного обладнання та всі пов'язані з ним заходи (невеликий ремонт/будівельні роботи для монтажу/розміщення нового обладнання), хоча фінансування з місцевих джерел вважається пов'язаним з проектом і, отже, має здійснюватися відповідно до цих РВЕСМ та ЕСС Світового банку.

1.5. Механізм реалізації Проекту

Проект впроваджує МОЗ через Групу впровадження проекту (ГВП), яка також координує два інші проекти, що фінансуються Світовим банком («Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей» та «Екстрене реагування на COVID-19 та вакцинація в Україні»).

Спираючись на ефективні механізми реалізації цих двох поточних проектів, існуючу ГВП буде посилено за рахунок залучення додаткового координатора, який/яка керуватиме сферою дії Проекту, а також фахівців із закупівель, фінансового менеджменту (ФМ), моніторингу і оцінки (МіО), екологічних і соціальних гарантій безпеки, розбудови потенціалу, архітектури та інжинірингу, а також ПМСД.

ГВП підтримуватимуть технічні фахівці МОЗ, Централізованої закупівельної агенції (ЦЗА), Національної служби здоров'я України (НСЗУ) та ДП «Електронне здоров'я». Додаткові консультанти з технічних та фідучіарних питань залучатимуться на основі контрактів, в разі потреби, відповідно до узгодженого технічного завдання.

Кожен цільовий ЗОЗ, який здійснює діяльність, що фінансується Проектом, призначить одного співробітника, який відповідатиме за взаємодію з ГВП в питаннях реалізації РВЕСМ протягом усього терміну дії Проекту в цьому конкретному ЗОЗ.

ГВП надаватиме операційну та управлінську підтримку Проекту та відповідатиме за діяльність з моніторингу і оцінки, забезпечуючи прогрес, пов'язаний з проектною діяльністю, розвитком подій та результатами. Фахівці ГВП з екологічних і соціальних питань контролюватимуть дотримання положень ЕСС та звітуватимуть Світового банку.

Відповідно до аналізу потенційного впливу діяльності Проекту на навколишнє середовище та здоров'я людини (розглядається далі в Розділі 4), МОЗ/ГВП організує семінари-тренінги для:

- розбудови потенціалу у сфері управління ризиками, пов'язаними з наданням медичних послуг (наприклад, ОПіТБ, безпека пацієнтів, SEA/SH тощо);

- будівельних підрядників – про необхідні процедури пом'якшення негативного екологічного та соціального впливу під час виконання будівельно-демонтажних робіт;
- закладів охорони здоров'я, які беруть участь в упровадженні Проєкту - про дотримання екологічних, соціальних та безпекових вимог у період будівництва та подальшої експлуатації будівель і споруд відповідно до розроблених ПЕСУ.

Представники Світового банку відвідають об'єкти Проєкту для моніторингу реалізації заходів Проєкту

2. СТРАТЕГІЯ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

2.1. Огляд актуального для Проєкту національного законодавства

Українська законодавча і нормативна база, яка регулює питання охорони довкілля, є досить широкою та складною. Вона складається з міжнародних конвенцій, угод, протоколів та договорів, ратифікованих Верховною Радою; законів; постанов та розпоряджень КМУ; наказів Міністерств. Численні норми, правила, стандарти та директиви, які часто узагальнено називаються нормативно-правовими актами, мають бути затверджені постановами КМУ та наказами різних Міністерств.

Важливими є також положення багатьох органів виконавчої влади (міністерств, державних установ, державних інспекцій, державних служб та інших центральних органів виконавчої влади), які визначають обов'язки відповідного органу державної влади та його територіальних органів на регіональному (обласному та районному) рівні.

Екологічні аспекти також регулюються відповідними правовими нормами, що містяться в інших частинах законодавства країни (цивільний кодекс, водний кодекс, земельний кодекс, кодекс про адміністративні правопорушення, кримінальний кодекс тощо). Зокрема, ці норми визначають підстави та умови стягнень дисциплінарного, адміністративного, матеріального та/або кримінального характеру, що застосовуються до порушника законодавства про охорону довкілля залежно від шкоди, заподіяної злочином, екологічного ризику та масштабу негативного впливу.

Нижче, для цілей розгляду, наведено перелік ключових законів, що регулюють екологічні та соціальні аспекти Проєкту:

- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (1991) містить загальні положення про охорону навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки здоров'я людей.
- Закон України «Про охорону праці» (1992) визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на захист їхнього життя та здоров'я в процесі роботи та безпечні і здорові умови праці.
- Закон України «Про відходи» (1998) визначає сферу відповідальності Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та деяких інших міністерств і місцевих органів влади. Він зазнав суттєвих змін, зокрема, після того, як Україна стала членом Базельської конвенції (1999). Станом на 9 липня 2023 року цей закон втратить чинність, натомість, на заміну йому набуде чинності Закон України «Про управління відходами» від 20 червня 2022 року.
- 8 листопада 2017 року Кабінет Міністрів України затвердив Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року. Стратегія визначає основні напрями державного регулювання у сфері поводження з відходами на найближчі десятиліття з урахуванням європейських підходів до управління відходами, викладених у Директивах ЄС.
- Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» (1994). Широкий Закон, який супроводжується численними нормативно-правовими актами, наприклад «Державні санітарні норми і правила утримання територій населених місць», правила містобудування, тощо. Дія цього закону закінчиться 1 жовтня 2023 року. Замість нього набуде чинності Закон України «Про систему громадського здоров'я», прийнятий 6 вересня 2022 року.
- Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (2017) встановлює загальні положення щодо оцінки впливу на довкілля. Варто зазначити, що цей закон застосовується лише до тих видів діяльності, які потребують оцінки впливу на довкілля (ОВД) відповідно до частин другої та третьої статті 3 зазначеного закону.

- Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» (2000) визначає організаційно-правові засади захисту громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України, охорони об'єктів промислового, соціального призначення та довкілля від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.
- Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (1992) спрямований на збереження та відновлення природного стану атмосфери, створення сприятливих умов для життя, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосфери на здоров'я людини та довкілля.
- Водний кодекс України (1995). Водний кодекс у поєднанні із заходами організаційного, правового, економічного та освітнього впливу сприяє формуванню водного та екологічного права, та екологічної безпеки населення України, а також більш ефективному, науково обґрунтованому використанню води та її захисту від забруднення, засмічення та виснаження.
- Закон України «Про основи містобудування» (1992) визначає численні правові, економічні, соціальні та організаційні положення стосовно містобудівної діяльності, спрямованої «на формування повноцінного життєвого середовища, забезпечення при цьому охорони навколишнього природного оточення, раціонального природокористування та збереження культурної спадщини».
- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (2011). Із прийняттям цього Закону до численних нормативно-правових актів, що визначають вимоги до будівельної галузі, були внесені зміни. Цей Закон встановлює правові та організаційні засади містобудівної діяльності і спрямований на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.
- Закон України «Про благоустрій населених пунктів» (2005) встановлює повноваження органів влади різних рівнів влади (КМУ, Рада Міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування).
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997) визначає повноваження органів місцевого самоврядування, у тому числі виборних органів (рад) та органів виконавчої влади.
- Закон України «Про охорону культурної спадщини» (2000) регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Перелік актуальних нормативно-правових актів щодо охорони навколишнього середовища оновлено із прийняттям 30 грудня 2021 року нових ДБН А.2.2-1:2021 «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище», які набрали чинності 1 вересня 2022 року. Ці норми встановлюють вимоги до складу і змісту розділу з оцінки впливів на навколишнє середовище у складі проєктної документації на нове будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт будівель і споруд будь-якого призначення та їх комплексів. Також ці норми застосовують для прийнятих проєктних рішень з урахуванням обґрунтування економічних, технічних, організаційних, санітарних та інших заходів, спрямованих на забезпечення безпеки навколишнього середовища під час будівництва та експлуатації будівель і споруд будь-якого призначення та їх комплексів.

Оскільки очікуваний вплив на навколишнє середовище, пов'язаний з виконанням будівельних робіт за Проектом (для відновлення/монтажу об'єктів інфраструктури/обладнання), є досить обмеженим, цей документ містить лише короткий опис нормативно-правових актів, які є важливими для діяльності Проекту.

Крім того, нижче наведено перелік законодавчих актів з питань охорони праці і техніки безпеки, які будуть розглянуті в рамках реалізації Проекту:

- Кодекс законів про працю України (1972);
- Закон України «Про охорону праці» (1992);
- Закон України «Про оплату праці» № 108/95-ВР від 24.03.1995 р.;
- Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» (2022) визначає особливості проходження державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, особливості трудових відносин працівників усіх підприємств, установ, організацій в Україні незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні, а також осіб, які працюють за трудовим договором, укладеним з фізичними особами (далі - працівники), у період дії воєнного стану, введеного відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану».
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» № 1298 від 30.08.2002 р.;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про оплату праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» № 1037 від 28.12.2016 р.
- Постанова Кабінету Міністрів «Деякі питання оплати праці медичних та інших працівників, які безпосередньо зайняті на роботах з ліквідації гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS- CoV-2» від 23.03.2020 р. № 246;
- Постанова Кабінету Міністрів «Деякі питання оплати праці медичних та інших працівників закладів охорони здоров'я» від 19.06.2020 р. № 610.
- Наказ Міністерства праці та соціальної політики та Міністерства охорони здоров'я «Про впорядкування оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення» № 308/519 від 05.10.2005 р.
- Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про умови оплати праці медичних та інших працівників за період роботи по ліквідації епідемій і спалахів з інфекційних хвороб, а також в осередках особливо небезпечних та небезпечних інфекційних хвороб» № 145 від 02.06.2003 р.
- «Стандарт екстреної медичної допомоги «Коронавірусна хвороба (COVID-19)», «Стандарти медичної допомоги «Коронавірусна хвороба (COVID-19)», «Стандарт фармацевтичної допомоги «Коронавірусна хвороба (COVID-19)», затверджені наказом МОЗ від 28 березня 2020 року № 722.
- Наказ МОЗ України № 212 «Про затвердження Методичних вказівок для медичних працівників кабінетів (пунктів) щеплень, виїзних (тимчасових) та мобільних бригад» від 18.04.2008 р.
- Наказ МОЗ України №1095 «Питання організації роботи Кабінетів щеплень» від 31.12.2009 р.
- «Положення про організацію і проведення профілактичних щеплень», затверджені наказом МОЗ України № 595 від 16.09.2011 р;

- Інструкція з впровадження покращення гігієни рук в закладах охорони здоров'я та установах/закладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення, затверджена Наказом МОЗ України від 03.08.2021 № 1614 «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах/закладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення».
- ДСТУ EN 14126:2008 Одяг захисний. Захист від інфекційних агентів. Вимоги до експлуатаційних характеристик і методи випробування (EN 14126:2003, IDT);
- ДСТУ EN 13034:2017 Одяг захисний. Захист від рідких хімічних речовин. Вимоги до експлуатаційних характеристик захисного одягу для обмеженого захисту від рідких хімічних речовин (типи 6 та PB [6]) (EN 13034:2005 + A1:2009, IDT).
- ДСТУ EN 14683:2014 Маски хірургічні. Вимоги та методи випробування (EN 14683:2005, IDT);
- ДСТУ EN 149:2017 Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтрувальні півмаски для захисту від аерозолів. Вимоги, випробування, маркування (EN 149:2001+A1:2009, IDT);
- ДСТУ EN 166:2017 Засоби індивідуального захисту очей. Технічні умови (EN 166:2001, IDT).

2.2. Інституційні рамки екологічного управління

Питаннями довкілля на політичному рівні опікується Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, яке, серед іншого, формує та реалізує державну політику у сферах охорони навколишнього природного середовища, екологічного середовища та в межах повноважень, передбачених законодавством, радіаційної, біологічної та генетичної безпеки. Водночас Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, зокрема, забезпечує формування та реалізацію державної політики у сферах геологічного вивчення та раціонального використання надр; здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів; здійснення державного геологічного контролю, а також у сфері збереження озонового шару, регулювання негативного антропогенного впливу на адаптацію до зміни клімату, а також виконання вимог Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу, Паризької угоди.

На стратегічному рівні пріоритети екологічної політики визначені в Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджених Законом України від 28 лютого 2019 року № 2697- VIII.

До числа центральних органів виконавчої влади, між якими розподілені функції щодо формування державної політики у галузі санітарного та епідемічного благополуччя населення і реалізації державної політики у цій галузі входять також МОЗ України (в особі заступника міністра - Головного державного санітарного лікаря України), Державна служба України з питань праці, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Натомість, головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну регіональну політику, державну політику у сфері благоустрою населених пунктів, будівництва, містобудування, просторового планування територій та архітектури; державну політику у сфері технічного регулювання у будівництві, а також забезпечує формування державної політики у сфері архітектурно-будівельного контролю та нагляду; політику у сфері контролю житлово-комунального господарства та політику у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель, є Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України.

Природоохоронна політика безпосередньо реалізується різними державними органами, службами та адміністраціями (такими як Державна екологічна інспекція України, Державна служба геології та надр України, Державне агентство водних ресурсів України, обласні державні адміністрації/обласні військові адміністрації тощо) або органами місцевого самоврядування.

Державна екологічна інспекція України (Держекоінспекція) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ через Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України і який реалізує державну політику зі здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів. Серед основних завдань Держекоінспекції є: здійснення, в межах передбачених законом повноважень, державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства, зокрема, у сфері поводження з відходами, небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами.

У межах великих міст місцева влада здійснює моніторинг стану природного середовища (вивезення сміття, прибирання вулиць, зелених зон тощо) через свої Департаменти міського благоустрою та збереження природного середовища (назви цих департаментів можуть відрізнятися залежно від міста, але їх функції дуже схожі).

Прокуратура України, зокрема, Генеральна прокуратура України та регіональні прокуратури мають у своїй структурі спеціалізовану екологічну прокуратуру (як структурний підрозділ), яка здійснює досудове розслідування та публічне обвинувачення в кримінальному провадженні щодо кримінальних правопорушень у сфері охорони навколишнього природного середовища.

2.3 Міжнародні конвенції, ратифіковані Україною

Існує п'ять міжнародних екологічних конвенцій, які мають пряме відношення до закупівель у сфері охорони здоров'я та управління відходами. Як член світової спільноти Україна може бути учасником міжнародних конвенцій, які накладають певні зобов'язання та відповідальність на підписантів.

Віденська конвенція про охорону озонного шару та Монреальський протокол про речовини, що руйнують озонний шар - це міжнародний договір, який спрямований на припинення використання речовин, що руйнують озонний шар (озоноруйнівні речовини - ОРР). Це перша міжнародна конвенція серед інших конвенцій будь-якого типу, яка досягла загальної ратифікації. Ця конвенція та протокол до неї є актуальними для закупівель у сфері охорони здоров'я та управління медичними відходами, оскільки низка ОРР досі виробляється та застосовується в лабораторіях та фармацевтичній промисловості, наприклад, холодильні камери, які використовуються для вакцин, охолоджувальне обладнання для холодильних камер тощо. Тому важливо спочатку переконатися, що існують альтернативи, які не містять ОРР, доступні для закупівлі, або переконатися, що відходи, які містять ці речовини, належним чином обробляються та утилізуються. Віденська конвенція ратифікована Україною 18 червня 1986 року.

Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням має на меті захистити здоров'я людини та навколишнє середовище від негативних наслідків небезпечних відходів. Ця Конвенція є актуальною для закупівель у сфері охорони здоров'я та управління медичними відходами, оскільки вона спрямована на зменшення утворення відходів, сприяння екологічно безпечним практикам поводження з відходами та обмеження транскордонного перевезення небезпечних відходів. Конвенція визначає чотири потоки небезпечних медичних відходів та встановлює, як з ними слід

поводитися та як їх утилізувати. Базельська конвенція ратифікована Україною 8 жовтня 1999 року і набула чинності 6 січня 2000 року.

Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі (СОЗ) має на меті захистити здоров'я людини та навколишнє середовище від шкідливого впливу стійких органічних забруднювачів (СОЗ) шляхом усунення та/або контролю за виробництвом, торгівлею, використанням та викидами від СОЗ. Ця Конвенція стосується закупівель у сфері охорони здоров'я та управління медичними відходами, оскільки під час спалювання медичних відходів можуть утворюватися ненавмисні СОЗ (нСОЗ). Щоб уникнути утворення нСОЗ, Конвенція рекомендує використовувати технології, які не передбачають спалювання відходів, або мати спалювальні пристрої належної якості, що відповідають національним та міжнародним стандартам викидів нСОЗ. Стокгольмська конвенція ратифікована Україною 25 вересня 2007 року і набула чинності 24 грудня 2007 року.

Роттердамська конвенція про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі сприяє спільній відповідальності країн-експортерів та імпортерів за захист здоров'я людини та навколишнього середовища від шкідливого впливу певних небезпечних хімічних речовин і пестицидів та забезпечує обмін інформацією про такі хімічні речовини. Хоча Конвенція не охоплює фармацевтичні засоби та медичні відходи, деякі пестициди, перелічені в додатках, все ще закуповуються в деяких випадках міжнародними організаціями охорони здоров'я. Конвенція ратифікована Україною 6 грудня 2002 року.

Мінаматська конвенція про ртуть - це найновіший міжнародний договір, покликаний захистити здоров'я людини та навколишнє середовище від антропогенних викидів і викидів ртуті та ртутних сполук. Ця Конвенція стосується закупівель у сфері охорони здоров'я та управління медичними відходами, оскільки галузь охорони здоров'я є одним із головних джерел викиду ртуті в атмосферу внаслідок спалювання медичних відходів. Ця Конвенція закликає до закупівлі вільних від ртуті альтернатив у сфері охорони здоров'я та впровадження відповідних рішень у сфері поводження з медичними відходами. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України підготувало проєкт Закону України «Про приєднання України до Мінаматської конвенції про ртуть», який було направлено на затвердження до відповідних центральних органів виконавчої влади.

Окрім вищезазначених п'яти міжнародних екологічних конвенцій, в рамках Проєкту можливе неодноразове посилення на таке:

Орхуську конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. Метою конвенції є надання допомоги країнам-членам у встановленні прав громадян (фізичних осіб та їх об'єднань) на екологічну інформацію («доступ до екологічної інформації»). Сюди може входити інформація про стан навколишнього середовища, політику або вжиті заходи, а також про здоров'я і безпеку людини, де на це може вплинути стан довкілля. Крім того, Конвенція вимагає від органів державної влади активно поширювати екологічну інформацію, якою вони володіють. Після ратифікації конвенції країна взяла на себе зобов'язання забезпечити доступ громадян до правосуддя з питань довкілля. Зобов'язання передбачає надання пакета гарантій, що дозволяють громадянам звертатися до національного суду для перевірки того, чи виконав державний орган закон та відповідні законодавчі вимоги. Ратифіковано Україною 6 липня 1999 року.

Конвенції Міжнародної організації праці: Україна ратифікувала і має в дії 9 із 10 основоположних конвенцій (конвенція про примусову працю, конвенція про безпеку та гігієну праці, конвенція про мінімальний вік для прийняття на роботу, конвенція про найгірші форми дитячої праці тощо), а також декілька інших 52 пріоритетних конвенцій, конвенцій у сфері управління та технічних конвенцій.

2.4 Правове регулювання доступу до інформації та участі громадськості

В Україні доступ до екологічної інформації був забезпечений після того, як у 1999 році парламент ратифікував Орхуську конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. Міністерство екології та природних ресурсів України (до утворення Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України) розробило декілька нормативно-правових актів, в яких конкретизуються положення цієї Конвенції.

Детальні вимоги до організації громадських слухань, присвячених природоохоронним питанням, можна також бачити в Постанові КМУ № 1122 від 18 липня від 1998 року «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань з питань використання ядерної енергії та радіаційної безпеки» (щодо діяльності радіаційно небезпечних об'єктів), та в Порядку розроблення містобудівної документації, затвердженому Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України № 290 від 16 листопада 2011 року (щодо розробки генеральних планів міст і генеральних схем планування територій). Але ці вимоги не стосуються Проєкту.

Загальні інструкції щодо організації громадських слухань у разі проведення повномасштабної оцінки впливу на довкілля, описані в Порядку проведення громадських слухань з оцінки впливу на довкілля, затвердженому Постановою КМУ від 13 грудня 2017 року № 989. Цей Порядок розроблено в рамках Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

У 2011 році Верховна Рада України прийняла Закон України «Про доступ до публічної інформації». Цей Закон охоплює набагато ширшу сферу, але також визначає питання екологічної інформації (ст. 13, п. 2). Згідно з цією статтею, не лише урядові органи, а й суб'єкти господарювання повинні надавати інформацію (якщо вони нею володіють) про стан природного середовища, якість харчових продуктів і споживчих товарів, катастрофи, стихійні лиха та інші події, які можуть загрожувати здоров'ю і благополуччю громадян.

Органи місцевого самоврядування відповідають за організацію громадських консультацій, і в різних територіальних громадах (великих і малих містах, селах) узгоджені різні процедури. Як правило, громадські слухання може скликати орган місцевого самоврядування або з власної ініціативи, або на прохання представників громади. Такі слухання можна проводити на будь-якому рівні: в селах (сільський схід), малих і великих містах. Рішення таких слухань вважаються рекомендаціями.

Порядок проведення громадських консультацій з питань формування та реалізації державної політики був затверджений Постановою КМУ № 996 від 3 листопада 2010 року «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». Цим порядком встановлено, що при всіх міністерствах, інших центральних органах влади, обласних та районних адміністраціях мають бути створені Громадські ради.

У цій постанові також зазначається, що орган влади повинен організовувати обов'язкові громадські слухання з конкретних тем (пропоноване законодавство; державні і регіональні програми; звіти про виконання бюджету), а також на вимогу організацій громадянського суспільства, що здійснюють діяльність у регіоні, проводити інші громадські консультації. Громадська рада може також ініціювати проведення громадських слухань і відіграє важливу роль у їх підготовці. Громадські консультації організовуються «для залучення громадян до діяльності уряду з метою надання їм доступу до інформації про діяльність органів влади, забезпечення публічності, відкритості та прозорості вищезазначених органів влади». Рішення таких слухань вважаються рекомендаціями.

2.5 Екологічні та соціальні стандарти Світового банку, що стосуються Проєкту

Діяльність у рамках цього Проєкту, як і всіх інших проєктів, які фінансує Світовий банк, починаючи з 1 жовтня 2018 року, здійснюватиметься відповідно до нових екологічних і соціальних принципів (ЕСП) політики та відповідно до нових екологічних та соціальних стандартів (ЕСС).

Ці принципи визначають зобов'язання Світового банку щодо сталого розвитку через Політику Банку і пакет із 10 ЕСС, які розроблені для підтримки проєктів Позичальників з метою подолання крайньої бідності та сприяння спільному процвітання.

Зазначені принципи Банку складаються з трьох частин, як показано на схемі нижче:

Банк зобов'язався підтримувати Позичальників у розробленні та реалізації екологічно та соціально стійких Проєктів, а також посилювати екологічну і соціальну спроможність Позичальників у сфері оцінки та управління екологічними і соціальними ризиками та впливами Проєкту.

Класифікація ризиків

Банк класифікує всі проєкти за однією із чотирьох класифікацій; рейтинг ризиків діяльності проєкту для навколишнього середовища описаний у таблиці нижче:

Рівень ризику	Опис ризику
Високий ризик	Ризики мають велике географічне поширення; мають сильний синергійний або кумулятивний ефект з іншими ініціативами та передбачають комплексні або недоведені заходи пом'якшення або управління; вони знаходяться поза прямим контролем. Проєкт, ймовірно, матиме несприятливі наслідки для довкілля, які будуть довгостроковими, постійними та/або незворотними, високими за величиною та/або просторовим масштабом, чутливими, різноманітними та/або безпрецедентними.
Значний ризик	Ці ризики будуть менш різноманітними або складними, і, хоча вони можуть бути більш прогнозованими, багато таких ризиків все ще знаходяться поза межами прямого контролю. Проєкт може мати потенційні негативні наслідки для навколишнього середовища, але вони є менш серйозними. Такі наслідки можуть стосуватися екологічно або соціально чутливих сфер, але малоймовірно, що проєкт матиме масштабний вплив, і наслідки стосуватимуться конкретного об'єкта, будуть менш різноманітними і складними і матимуть менший потенціал для сильного синергійного чи кумулятивного впливу.

Рівень ризику	Опис ризику
Помірний ризик	Ці ризики добре зрозумілі, і очікується, що вони будуть мати обмежений вплив. Проект може мати деякі несприятливі екологічні та соціальні наслідки. Ці наслідки, як правило, відбуваються поза межами екологічно або соціально чутливих сфер. Проект також може мати деякі несприятливі наслідки для гендерних аспектів, вразливих груп, бідності та справедливості.
Низький ризик	Ризики несприятливих впливів незначні або відсутні, вплив проекту невеликий, і діяльність має незначний безпосередній вплив або взагалі його не має.

При визначенні обґрунтованої класифікації ризиків, Банк враховує такі істотні питання:

Екологічні і соціальні ризики Проекту оцінені як «значні» з огляду на відповідні будівельні

роботи з відновлення/монтажу інфраструктури/обладнання) та проблеми, пов'язані з діяльністю закладів охорони здоров'я, яка відбувається в надзвичайно нестабільних умовах поза безпосереднім контролем впроваджувальної установи і передбачає ризики для охорони праці і техніки безпеки та громадської безпеки, пов'язані з російським військовим вторгненням.

Інші сфери ризику також можуть мати відношення до впровадження заходів із пом'якшення екологічних та соціальних наслідків, залежно від конкретного проекту та умов, в яких він розробляється. Вони можуть охоплювати правові та інституційні міркування; характер пом'якшення та технології, що пропонується; структури управління і законодавство; та міркування, пов'язані зі стабільністю, конфліктом або безпекою.

З цією метою Світовий банк визначив конкретні ЕСС, спрямовані на уникнення, мінімізацію, зменшення або пом'якшення негативних ризиків і наслідків реалізації Проекту. Проекти Світового банку повинні відповідати вимогам ЕСС.

Для проектів, що охоплюють кілька невеликих субпроектів, які визначені, підготовлені та впроваджені під час реалізації проекту, Банк перегляне відповідність національних екологічних і соціальних вимог, що стосуються субпроектів, і оцінить спроможність Позичальника керувати екологічними і соціальними ризиками та впливами субпроектів. У разі необхідності проект охопить заходи щодо зміцнення спроможності Позичальника.

Позичальник зобов'язаний проводити відповідну оцінку соціальних та екологічних наслідків субпроектів та здійснювати підготовку і реалізацію цих субпроектів таким чином:

- Субпроекти з високим рівнем ризику відповідно до ЕСС та національного законодавства.

- Субпроекти зі значним, помірним та низьким рівнями ризиків відповідно до національного законодавства та будь-яких вимог ЕСС, які Банк вважає доречними для цих субпроектів.

Якщо існує ймовірність того, що субпроекти матимуть мінімальні несприятливі екологічні або соціальні ризики та наслідки або взагалі їх не матимуть, такі субпроекти не потребують подальшої екологічної і соціальної оцінки після початкового скринінгу (Додаток 1).

У таблиці нижче наведено огляд ЕСС та їх застосування до цього Проєкту:

Таблиця 1: Екологічні та соціальні стандарти, що стосуються Проєкту

Екологічні та соціальні стандарти (ЕСС)		Застосування до Проєкту
ЕСС1	Оцінка та управління екологічними і соціальними ризиками та впливами	Так
ЕСС2	Організація та умови праці	Так
ЕСС3	Рациональне використання ресурсів, запобігання забрудненню навколишнього середовища	Так
ЕСС4	Здоров'я та безпека громади	Так
ЕСС5	Придбання землі, обмеження права землекористування і примусове переселення	Ні ¹
ЕСС6	Збереження біорізноманіття та стале управління живими природними ресурсами	Ні ²
ЕСС7	Корінні народи	Ні
ЕСС8	Культурна спадщина	Так
ЕСС9	Фінансові посередники	Ні
ЕСС10	Взаємодія із зацікавленими сторонами і розкриття інформації	Так

Як видно з таблиці, шість із десяти ЕСС, мають відношення до Проєкту. Однак застосування цих стандартів може бути переглянуто, якщо стає доступною нова інформація, або здійснюється нова діяльність.

Проєкт реалізується відповідно до цих стандартів, і МОЗ дотримується їх протягом усього життєвого циклу Проєкту таким чином³:

¹ Проєктом не передбачено нове будівництво. Усі відновлювальні заходи будуть проводитися в межах існуючої зони впливу Проєкту. Малоімовірно, що проєктом буде передбачено заходи щодо будь-яких неофіційних посягань або захоплень до початку будівельних робіт.

² Очікується, що передбачувані Проєктом заходи будуть обмежені існуючою площею забудови об'єкта, а отже, вплив на місця проживання, як очікується, буде обмежений вирубуванням зелених насаджень та короткочасним порушенням спокою місцевої фауни. РВЕСМ передбачає положення про те, що видалення зелених насаджень має бути зведене до мінімуму та проводитись у період, коли не відбувається виведення та вирощування потомства.

³ Наведене резюме/вимоги є лише коротким викладом, тому для отримання детальної інформації про ЕСС, прохання ознайомитися з вимогами у повному викладі.

ЕСС1 – Оцінка та управління екологічними і соціальними ризиками та впливами. ЕСС1 застосовується до всіх проєктів, що підтримуються Банком, через механізм фінансування інвестиційних проєктів. Метою є виявлення, оцінка та управління екологічними і соціальними ризиками та впливами, пов'язаними з кожним етапом Проєкту, з метою досягнення екологічних і соціальних результатів, що відповідають вимогам Банку.

У рамках ЕСС1 Позичальник зобов'язаний:

- Провести скринінг та визначення обсягу ризиків з наступною екологічною і соціальною оцінкою конкретного об'єкта пропонованого субпроєкту та підготувати плани управління, включаючи залучення зацікавлених сторін для субпроєктів із потенційними несприятливими ризиками та/або значними ризиками;
- Залучити зацікавлені сторони та розкрити відповідну інформацію відповідно до ЕСС10;
- Розробити План екологічних і соціальних зобов'язань (ПЕСЗ) і реалізувати всі заходи та дії, викладені в юридичній угоді, включаючи ПЕСЗ;
- Проводити моніторинг та звітувати про екологічні і соціальні показники проєкту відповідно до ЕСС.

Екологічна і соціальна оцінка буде пропорційною ризикам і впливам Проєкту та оцінюватиме комплексно всі відповідні прямі, непрямі та сукупні екологічні і соціальні ризики і впливи протягом життєвого циклу Проєкту, включаючи ті, що конкретно визначені в ЕСС2-10. У процесі екологічної і соціальної оцінки слід застосовувати ієрархію пом'якшення, згідно з якою: (а) ризики та несприятливі впливи необхідно передбачити та, наскільки це можливо, їх уникати, тоді як позитивні впливи та вигоди для громади і фізичного середовища мають бути максимально збільшені, (б) де уникнення неможливе, мінімізувати або зменшити ризики та впливи до прийняттого рівня; (с) залишкові негативні впливи та ризики необхідно усунути або пом'якшити до прийняттого рівня; (д) якщо залишаються значні залишкові впливи, компенсувати їх, якщо це можливо з технічної і фінансової точки зору.

Для проєктів, які охоплюють кілька субпроєктів, визначених, підготовлених та реалізованих під час Проєкту, екологічна і соціальна оцінка здійснюється за допомогою інструменту Рамкових вимог до екологічного та соціального менеджменту (РВЕСМ). У РВЕСМ містяться вказівки щодо скринінгу та оцінки впливу, а також передбачено заходи пом'якшення, включаючи застосування належної практики та ретельний нагляд за проведенням робіт.

Ці РВЕСМ підготовлені для Проєкту відповідно до положень ЕСС.

ЕСС2 – Організація та умови праці. ЕСС2 регулює умови праці, а сфера його застосування залежить від типу трудових відносин між Позичальником і працівниками проєкту. Термін «працівник проєкту» стосується:

- а) фахівців, найнятих або залучених безпосередньо Позичальником (включаючи ініціатора проєкту та впроваджувальні установи) для виконання робіт, що конкретно стосуються цього проєкту (основні працівники);
- б) фахівців, найнятих або залучених через третіх осіб для виконання робіт, пов'язаних з основними функціями проєкту, незалежно від місця розташування (працівники за контрактом); (с) фахівців, найнятих або залучених основними постачальниками Позичальника (працівники основного постачальника); та (д) фахівців, найнятих або залучених для виконання громадських робіт (громадські працівники).

Цілі ЕСС2:

- Сприяти реалізації основних принципів і прав у сфері праці.
- Сприяти дотриманню вимог охорони праці і техніки безпеки на виробництві і вимагати, щоб усі роботи проводилися з дотриманням техніки безпеки на будівництві.

- Сприяти справедливому поводженню, недискримінації та рівним можливостям працівників проєкту.
- Забезпечити захист працівників проєкту, включаючи вразливих працівників, таких як жінки, особи з обмеженими можливостями, діти (працездатного віку, відповідно до цього ЕСС) і працівники-мігранти, працівники за контрактом, громадські працівники та працівники основного постачальника.
- Запобігати використанню всіх форм примусової та дитячої праці.
- Підтримувати принципи свободи об'єднань та колективних переговорів і колективних дій працівників проєкту відповідно до національного законодавства.
- Забезпечити працівників проєкту доступними засобами для вирішення проблем на робочому місці і передбачити механізм розгляду і врегулювання скарг (МРВС) для працівників, які працюють на проєкті.

Проєкт має здійснюватися згідно з вимогами ЕСС2, у прийнятний для Світового банку спосіб, в тому числі шляхом впровадження належних заходів з охорони праці і техніки безпеки (включаючи заходи готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях), розгляду скарг працівників та застосування вимог до робочого персоналу.

Процедури управління трудовими ресурсами будуть підготовлені для Проєкту відповідно до положень ЕСС2 і стануть невід'ємною частиною цих РВЕСМ. Відповідно до ПУТР кожна особа, долучена до Проєкту, має бути офіційно працевлаштованою або мати чинний контракт. Також важливо, щоб кожен працівник або консультант був обізнаний з МРВС і мав можливість подати скаргу в разі необхідності.

ЕСС3 - *Раціональне використання ресурсів, запобігання забрудненню навколишнього середовища.* ЕСС3 встановлює вимоги щодо ефективного використання ресурсів та запобігання забрудненню протягом усього життєвого циклу проєкту відповідно до Передової міжнародної галузевої практики (ПМГП). Застосовність цього ЕЕС визначається під час екологічної і соціальної оцінки. Позичальник зобов'язаний застосовувати технічно та фінансово здійсненні заходи для підвищення ефективності споживання енергії, води та сировини, а також інших ресурсів. Ці заходи інтегруватимуть принципи чистішого виробництва в дизайн продукції та виробничі процеси з метою заощадження сировини, енергії, води та інших ресурсів.

Крім того, Позичальник уникатиме викидів забруднюючих речовин або, якщо це неможливо, мінімізуватиме та контролюватиме концентрацію і масову витрату їхніх викидів, використовуючи рівні ефективності та заходи, визначені в національному законодавстві або Настановах Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я та праці, залежно від того, що є суворішим. Це стосується викидів забруднюючих речовин у повітря, воду та землю внаслідок звичайних, позаштатних та аварійних обставин, а також з потенційними локальними, регіональними та транскордонними наслідками.

Запобігання та управління забрудненням охоплює управління:

1. Забрудненням повітря.
2. Небезпечними та безпечними відходами, включаючи медичні відходи.
3. Хімічними речовинами та небезпечними матеріалами.
4. Пестицидами.

ЕСС3 припускає, що економічна діяльність та урбанізація часто спричиняють до забруднення повітря, води і ґрунту та споживають обмежені ресурси і можуть загрожувати людям, екосистемам та навколишньому середовищу на місцевому, регіональному і глобальному рівнях.

ESS4 - Здоров'я та безпека громади. ЕСС4 визнає, що проєктна діяльність, обладнання та інфраструктура можуть збільшити ризики і наслідки для громади. Крім того, громади, які вже зазнали впливу зміни клімату, також можуть відчувати прискорення або посилення впливу внаслідок проєктної діяльності. ЕСС4 стосується ризиків для охорони праці, техніки безпеки та громадської безпеки, а також впливу на громади внаслідок проєктної діяльності, та належної відповідальності Позичальників за уникнення або мінімізацію таких ризиків і впливів, із приділенням особливої уваги людям, які через свої обставини можуть бути вразливими.

Цілі ЕСС4 такі:

- Передбачити та уникнути несприятливого впливу на здоров'я та безпеку громад внаслідок проєктної діяльності протягом життєвого циклу проєкту як від звичайних, так і непередбачуваних обставин.
- Сприяти якості та безпеці, а також міркуванням, що стосуються зміни клімату, при проєктуванні та будівництві інфраструктури, включаючи греблі.
- Уникати або мінімізувати ризики дорожнього руху та безпеки дорожнього руху для громади, хвороб та небезпечних матеріалів, пов'язаних з проєктом.
- Запровадити дієві заходи щодо ліквідації надзвичайних ситуацій.
- Забезпечити, щоб захист персоналу і майна здійснювався таким чином, щоб уникнути або мінімізувати ризики для громад, пов'язані з проєктом.

Проєкт запровадить заходи та дії щодо управління конкретними ризиками і впливами на громаду внаслідок проєктної діяльності. Заходи готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях, ресурси та обов'язки будуть задокументовані відповідно до Планів готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях з наступним повідомленням відповідної інформації та будь-яких подальших значних змін громадам у зоні впливу проєкту або іншим відповідним сторонам. Буде реалізовано інші заходи та дії щодо управління конкретними ризиками та впливами на громаду, що виникають внаслідок діяльності в рамках Проєкту.

ESS8 – Культурна спадщина. ЕСС8 встановлює загальні положення про ризики та впливи на культурну спадщину внаслідок проєктної діяльності та визнає, що культурна спадщина забезпечує зв'язок між минулим, теперішнім та майбутнім у матеріальних і нематеріальних формах. Люди сприймають культурну спадщину як сукупність і відображення їхніх цінностей, що постійно змінюються, вірувань, знань, традицій. Культурна спадщина у багатьох своїх проявах є важливим джерелом наукових та історичних цінностей, засобом соціально-економічного розвитку та невід'ємною частиною культурної самобутності, культурних норм і культурної спадкоємності народу. Цей стандарт передбачає заходи, призначені для захисту об'єктів культурної спадщини протягом усього циклу проєкту.

Цілі ЕСС 8 такі:

- Сприяти справедливому розподілу вигід від використання культурної спадщини.
- Розглядати культурну спадщину як невід'ємний аспект сталого розвитку.
- Сприяти проведенню змістовних консультацій із зацікавленими сторонами щодо культурної спадщини.
- Захищати культурну спадщину від негативних наслідків проєктної діяльності та підтримувати її збереження.

Вимоги ЕСС8 застосовуються до культурної спадщини незалежно від того, чи була вона юридично захищена або раніше ідентифікована чи порушена. Вимоги ЕСС8 поширюються на нематеріальну культурну спадщину лише в тому випадку, якщо фізичний компонент Проєкту

матиме суттєвий вплив на таку культурну спадщину або якщо Проект має намір використовувати таку культурну спадщину в комерційних цілях.

Актуальність цього стандарту застосовується до проекту, який:

- a) передбачає земляні роботи, знесення, переміщення ґрунту, заводнення або інші зміни фізичного середовища;
- b) знаходиться в межах юридично захищеної території або юридично визначеної буферної зони;
- c) знаходиться у межах визнаного об'єкта культурної спадщини або поблизу нього;
- d) спеціально розроблений для підтримки збереження, управління та використання об'єкта культурної спадщини.

Як правило, будівельні роботи можуть потребувати проведення земляних робіт, якщо є ймовірність виявлення об'єктів матеріальної культурної спадщини. Для вирішення цього питання прив'язані до конкретних об'єктів ПЕСУ матимуть спеціальні положення в усіх договорах на виконання будівельних робіт щодо «процедури випадкових знахідок», які визначатимуть порядок поводження з випадковими знахідками, пов'язаними із субпроектом.

ЕСС10 - Взаємодія із зацікавленими сторонами і розкриття інформації. ЕСС10 визнає важливість відкритої та прозорої взаємодії між Позичальником і зацікавленими сторонами проекту як важливого елементу передової міжнародної практики. Ефективне залучення зацікавлених сторін може поліпшити екологічну і соціальну стійкість Проекту, покращити уявлення про Проект та зробити значний внесок в успішне планування та реалізацію Проекту.

Позичальник буде взаємодіяти із зацікавленими сторонами протягом усього життєвого циклу проекту, починаючи таку взаємодію якомога раніше у процесі розроблення Проекту і в строки, що дозволяють провести змістовні консультації із зацікавленими сторонами щодо дизайну проекту. Характер, обсяг і частота залучення зацікавлених сторін будуть пропорційними характеру і масштабу проекту та його потенційним ризикам і наслідкам.

Залучення зацікавлених сторін — це інклюзивний процес, який здійснюється протягом усього життєвого циклу проекту. В разі належного розроблення й впровадження, він підтримує розвиток міцних, конструктивних та відповідальних відносин, які є важливими для успішного управління екологічними і соціальними ризиками проекту.

Залучення зацікавлених сторін є найбільш ефективним, коли воно розпочинається на ранній стадії процесу розроблення проекту і є невід'ємною частиною ранніх проектних рішень, а також оцінки, управління та моніторингу екологічних і соціальних ризиків та наслідків проекту. Консультуючись із Банком, Позичальник розробляє План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС) пропорційно характеру і масштабу проекту та його потенційним ризикам і наслідкам відповідно до ЕСС, актуальним для цього Проекту.

2.6. Настанови Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я та праці

Настанови Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я та праці (далі – EHS)⁴ є технічними довідковими документами, які містять загальні і галузеві приклади Передової міжнародної галузевої практики та на які посилаються ЕСП. Настанови EHS містять рівні ефективності та показники, які зазвичай прийнятні для Групи Світового банку та які зазвичай вважаються досяжними на нових об'єктах за розумною вартістю при використанні відповідних технологій. Група Світового банку вимагає від позичальників застосовувати відповідні рівні та/або показники EHS. Якщо правила приймаючої країни відрізняються від рівнів і показників, наведених в EHS, від проектів вимагається досягнення суворіших параметрів. Нижче наведено загальні настанови EHS, застосовні до Проекту:

⁴ <http://documents.worldbank.org/curated/en/157871484635724258/Environmental-health-and-safety-general-guidelines>

ENS 1.5 – Поводження з небезпечними матеріалами

ENS 1.6 – Поводження з відходами

ENS 2.7 – Засоби індивідуального захисту (ЗІЗ)

ENS 3.3 – Безпека життєдіяльності та пожежна безпека (БЖПБ)

Зокрема, лікарні мають дотримуватись Правил безпеки життєдіяльності та пожежної безпеки в лікарнях⁵.

ENS 3.5 – Транспортування небезпечних матеріалів

ENS 3.6 – Профілактика захворювань

ENS 4.1 – Охорона довкілля

ENS 4.2 – Охорона праці і техніка безпеки

Крім того, до діяльності Проєкту застосовуються ENS щодо закладів охорони здоров'я. Настанови ENS для ЗОЗ містять інформацію щодо управління питаннями ENS, пов'язаними із ЗОЗ, включаючи лікарні загального профілю та невеликі лікарні ПМСД, а також амбулаторні заклади, заклади постійного проживання із доглядом та хоспіси. Супутні об'єкти можуть використовуватися як медичні лабораторії та дослідні центри, моргові центри, банки крові та служби збору аналізів.

⁵ https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/091f5ea7-f3cf-4c32-945b-bfef3d950e65/p_GPN_LFS-Hospitals.pdf?MOD=AJPERES&CVID=ISKLC00

3. ЕКОЛОГІЧНА І СОЦІАЛЬНА БАЗА

3.1 Екологічна база

Реалізація усіх заходів в рамках Проєкту та додаткового фінансування Проєкту здійснюватиметься в масштабах країни на підконтрольних уряду територіях. Проєктні заходи реалізовуватимуться як у містах, так і в сільській місцевості.

Географічне положення . Україна є країною Східної Європи, яка розташована у південно-західній частині Східноєвропейської рівнини. Площа становить 603 628 км². Україна є найбільшою країною, територія якої повністю лежить в Європі, і другою за величиною серед країн Європи після Росії, та 46-ю за площею території країною світу. На сході та північному сході вона межує з Росією, на півночі з Білоруссю, на заході з Польщею, Словаччиною та Угорщиною, на південному заході з Румунією та Молдовою. На півдні та південному сході омивається водами Чорного та Азовського морів. Населення України становить 42 млн.

Рельєф. Рельєф України досить різноманітний: 70% території України займають низовини, 25% — височини і лише 5% — гори. На заході розташовані Карпати, а на крайньому півдні — Кримські гори. Висота рівнин України над рівнем моря в середньому становить 175 м. Гірські хребти сягають 1700-2000 м, найвища точка України — гора Говерла (2061 м) у Карпатах.

Клімат. Україна лежить у помірній кліматичній зоні, на яку впливає помірно тепле вологе повітря Атлантичного океану. Зими на заході значно м'якші, ніж на сході. З іншого боку, влітку температура на сході часто вища, ніж на заході. Згідно з даними багаторічних досліджень, середньорічна температура коливається від приблизно 5,5-7 °C (42-45 °F) на півночі до приблизно 11-13 °C (52-55 °F) на півдні. Середня температура січня, найхолоднішого місяця, становить близько -3 °C (26 °F) на південному заході та близько -8 °C (18 °F) на північному сході. Середня температура в липні, найспекотнішому місяці, становить близько 23 °C (73 °F) на південному сході та близько 18 °C (64 °F) на північному заході. Опади випадають нерівномірно, в теплу пору року випадає в 2-3 рази більше, ніж в холодну. Максимальна кількість опадів зазвичай припадає на червень і липень, а мінімальна — на лютий. Сніг випадає переважно наприкінці листопада та на початку грудня; глибина покриву коливається від кількох дюймів у степовому регіоні (на півдні) до кількох футів у Карпатах. Західна Україна, зокрема Карпатські гори, отримують найбільшу річну кількість опадів — понад 1200 мм. Низовини вздовж Чорного моря і в Криму, навпаки, отримують менше 400 мм на рік. Решта районів України отримують від 400 до 600 мм опадів.

Очікується, що в найближчі десятиліття екстремальні температури зростуть, кількість опадів збільшиться в одних регіонах і значно зменшиться в інших. Такі зміни можуть негативно вплинути на цільових бенефіціарів Проєкту по всій країні.

Основні пріоритети для адаптації до зміни клімату, визначені Урядом України, охоплюють моніторинг CO₂, торгівлю дозволами на викиди парникових газів, адаптацію до зміни клімату в сільському та лісовому господарстві, управління водними ресурсами, транспортну стратегію та будівництво для підтримки національних планів пом'якшення наслідків та виконання міжнародних зобов'язань.

Гідрографія. Україною протікає понад 73 тисячі річок. Українські річки переважно належать до басейнів Чорного та Азовського морів. До басейну Балтійського моря впадають лише Західний Буг та інші праві притоки Вісли. Найбільшими річками є Дніпро (третя за довжиною річка в Європі), Дністер, Південний Буг, Сіверський Донець, Прут. Частина дельти річки Дунай знаходиться в Україні. Тут налічується понад 3000 природних озер (переважно на Поліссі, Причорноморській низовині та Кримському степу) і близько 22 000 штучних водойм.

До чинників, що порушують природні умови, належать інтенсивний забір води на водозаборах, зрошення на зрошуваних територіях, витоки з водопровідних мереж,

інфільтрація на промислових об'єктах. Обсяги водозабору більш ніж утричі перевищують ресурси річкового стоку, який формується в межах області в маловодний рік, тобто водопостачання населення і бюджетного сектору економіки орієнтоване на використання транзитного стоку. Місцеві водні ресурси не забезпечують розведення стічних вод, особливо забруднених, що не дозволяє підтримувати необхідний санітарно-екологічний стан річок.

Природні ресурси. До значних природних ресурсів України належать: залізна руда, вугілля, марганець, природний газ, нафта, сіль, сірка, графіт, титан, магній, каолін, нікель, ртуть.

Біорізноманіття. Українська екосистема є важливою частиною Європи, враховуючи її роль у збереженні біорізноманіття на континенті. Зокрема, тут зустрічається понад 35% видів рослин і тварин Європи. В Україні зростає приблизно 30 тис. видів рослин. Понад 400 з них внесені до Червоної книги. На території України також проживає понад 70 тис. видів живих організмів. Майже 19 млн га (майже третина території України) вкрито природною рослинністю. У Кримських і Карпатських горах зосереджена приблизно половина всіх звичайних і майже 30% всіх рідкісних і зникаючих видів. Тваринний світ України різноманітний і налічує близько 350 видів птахів, понад 100 видів ссавців, понад 200 видів риб. 29% території України займає природна рослинність, а також культивована природна рослинність, а ліси становлять 16%. З півночі на південь зустрічається лісисто-болотиста місцевість, лісостеп і степ. Ліси займають близько 14% території України. Рекреаційні ландшафти займають площу 9,4 млн га. Для охорони дикої природи створено мережу із 11 природних національних парків, 4 біосферних заповідників, 16 територій дикої природи і понад 100 природних заповідників.

Поводження з відходами

Високий рівень утворення відходів та низькі показники їх використання як вторинної сировини призвели до того, що в Україні щорічно накопичуються значні обсяги твердих побутових відходів промислового та комунального секторів, і лише незначна частина відходів використовується як вторинна сировина, решта потрапляє на полігони.

Порівняно з іншими розвиненими країнами, ситуація з відходами в Україні відрізняється через великі обсяги утворення відходів та відсутність інфраструктури поводження з відходами.

Загалом система поводження з відходами в Україні визначається такими чинниками: накопичення відходів як у промисловому, так і в побутовому секторах, що має несприятливий вплив на довкілля та здоров'я людей; неналежне поводження та захоронення небезпечних відходів; зберігання побутових відходів без урахування можливих небезпечних наслідків; нецільове використання відходів як вторинної сировини.

Україна має слаборозвинену інфраструктуру утилізації медичних відходів.

Під час карантину, спричиненого пандемічною ситуацією СОУТО-19, кількість утворених медичних відходів зросла майже вдвічі, але лише половина відходів, що утворюються лікарнями, утилізується безпечно, наприклад, спалювання відходів у герметичних контейнерах.

Більшість закладів охорони здоров'я не мають належної матеріально-технічної бази для належного поводження з медичними відходами. Фінансування державними установами послуг з утилізації медичних відходів здійснюється з державного бюджету. Заклади охорони здоров'я займаються організацією процесу, включаючи відбір ліцензованої компанії для транспортування та утилізації відходів. Перед укладенням договорів перевіряються наявні ліцензії. У державному бюджеті недостатньо коштів на закупівлю тари та упаковки, транспортних засобів для збору та обслуговування сховищ тимчасового зберігання. Хоча розділення та збір медичних відходів на місці в цілому добре організовані, остаточне видалення є проблемою, особливо в сільській місцевості.

Екологічні проблеми. Україна має багато екологічних проблем. У деяких регіонах відсутні достатні запаси питної води. Забруднення повітря та води, а також вирубка лісів, неналежне поводження з відходами та радіаційне забруднення на північному сході внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 році істотно впливають на країну.

Проте російське вторгнення в Україну завдало і продовжує завдавати величезної шкоди людям, інфраструктурі населених пунктів та екосистемам країни. Населені пункти та інфраструктура серйозно постраждали від забруднення повітря, води та ґрунтів, підтоплення, знищення орних земель, знищення об'єктів природно-заповідного фонду. Бомбардування зруйнували трубопроводи та насосні станції, залишивши сотні тисяч людей без доступу до чистої води. Є випадки забруднення поверхневих вод через пошкодження очисних споруд. Ракетні удари зазвичай спрямовані на об'єкти енергетики та інфраструктури, тому ймовірні перебої з електро- та водопостачанням.

Найсерйозніший вплив на екосистему має забруднення атмосфери внаслідок ракетних ударів, що призвели до знищення промислових підприємств і нафтобаз, а також поширення токсичних речовин у повітрі внаслідок пожеж. Викиди в повітря, спричинені військовою агресією Російської Федерації на території України, переносяться, осідають і впливають на території інших країн, іноді за тисячі кілометрів.

Екологічних обмежень для реалізації Проєкту на цих територіях немає.

Однак слід уникати активних зон конфлікту в Харківській, Луганській, Донецькій, Запорізькій та Херсонській областях України та бути дуже обережними при роботі в будь-якій точці України.

3.2 Соціальна база

Демографія

За даними ООН станом на середину 2020 року населення України становило 43 733 762 особи, але зараз воно значно скорочується через російське вторгнення і становить трохи більше 36 437 000 осіб. Згідно з оцінками, станом на кінець січня 2023 року в Україні налічувалося близько 5,3 мільйона внутрішньо переміщених осіб, тоді як приблизно 7 мільйонів виїхали за кордон, близько 4 мільйонів - до ЄС.

Україна – історичні дані про населення*		
Рік	Чисельність населення	Приріст (скорочення) населення
2023	36,744,634	-7,45%
2022	39,701,739	-8,80%
2021	43,531,422	-0,86%
2020	43,909,666	-0,68%
2019	44,211,094	-0,53%

*Примітка. Джерело даних: ООН - Перспективи народонаселення світу

Середня густина населення в країні становить 74 осіб/км², коливаючись від 164 осіб/км² у Донецькій області до 33 осіб/км² у Чернігівській області.

Очікувана тривалість життя становить 76,9 років для жінок і 67,1 років для чоловіків без суттєвої різниці між хлопчиками та дівчатками, приблизно 100 відсотків дітей у 2017 році навчалися у закладах початкової освіти і 97 відсотків - середньої освіти. У 2017 році рівень грамотності дорослих становив 100 відсотків (ПРООН, 2018).

Освіта

Доступ до дошкільної освіти протягом тривалого періоду був нерівним, особливо в сільській місцевості і для бідних сімей. Ця нерівність зберігається з часом, заважаючи багатьом учням набутти базових навичок, необхідних для здобуття вищої освіти або досягнення успіху на ринку праці. Сільські школи мають значно менший доступ до навчальних матеріалів та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і частіше відчувають нестачу вчителів-предметників. Така нерівність у можливостях означає, що багато учнів недостатньо підготовлені до вступу до вищих навчальних закладів, хоча це є головною метою та найбільш поширеним шляхом для більшості молодих українців.

Крім того, фактична війна з Росією має значний вплив на сферу освіти, що призводить до внутрішнього переміщення учнів, викладачів та закладів.

Відповідно до нещодавньої «Швидкої оцінки шкоди та потреб в Україні» (RDNA), оприлюдненої Світовим банком, ЄС та ООН, після року війни освітній і науковий сектори України зафіксували значну шкоду та збитки, включаючи збитки за результатами навчальної і наукової діяльності, а також у психосоціальному благополуччі студентів, викладачів та науковців. Щонайменше 2 мільйони дітей виїхали з України, на додаток до значної кількості викладачів та науковців, і очікується, що багато хто залишиться за кордоном в інших країнах Європи, сприяючи витоку мізків і майбутнім демографічним викликам для країни.

До війни результати навчання в Україні були досить високими, особливо з огляду на рівень доходів; але вони ще не досягли рівнів, що спостерігаються в ЄС.

Здоров'я населення

Останніми роками Україна досягла значного прогресу у вирішенні низки давніх проблем у системах охорони здоров'я через впровадження важливих реформ охорони здоров'я. У 2015 році Уряд ініціював фундаментальну реформу системи охорони здоров'я з метою покращення здоров'я населення та забезпечення фінансового захисту від надмірних платежів за медичне обслуговування з власної кишені. Ця реформа мала бути реалізована шляхом модернізації та інтеграції системи надання послуг, внесення змін до механізмів оплати послуг постачальників, які стимулюють ефективність, та покращення якості медичної допомоги.

Пандемія COVID-19 уповільнила, але не зупинила впровадження основних реформ фінансування охорони здоров'я. Протягом перших двох років пандемії COVID-19 Україна інвестувала значні ресурси у профілактику, лікування та вакцинацію від COVID-19.

Проте широкомасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну змінило структуру потреб у сфері охорони здоров'я, значно зросли потреби в послугах у сфері психологічного здоров'я та реабілітації. Втрати робочої сили, порушення ланцюгів попиту і пропозиції, зростання невизначеності та підвищення ризиків відбулися різною мірою по всій Україні. Станом на 1 вересня 2022 року зруйновано або пошкоджено 489 закладів охорони здоров'я, що становить 5,3 відсотка державних закладів.

Гендерне насильство

До війни 67 відсотків українських жінок повідомляли, що з 15 років зазнали психологічного, фізичного або сексуального насильства з боку партнера чи непартнера⁶. З лютого 2022 року в Україні зареєстровано кілька форм гендерного насильства, включаючи повідомлення про насильство з боку інтимних партнерів, сексуальну експлуатацію та насильство, сексуальні домагання, сексуальне насильство (включаючи сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом) та економічні зловживання. Через зміни пріоритетів воєнного часу жінки не можуть отримати необхідний захист, який, можливо, мали раніше. Крім того, заклади охорони здоров'я, які вже перевантажені, не надають систематично послуги особам, які пережили гендерне насильство, і більшість медичних працівників не мають конкретних протоколів щодо того, як розглядати та куди направляти постраждалих від гендерного насильства. Усе це призводить до вузьких місць у наданні послуг жертвам і постраждалим.

⁶ Організація з безпеки і співробітництва в Європі. 2019 рік. Благополуччя та безпека жінок: Звіт про результати в Україні. (Organization for Security and Co-operation in Europe. 2019. Well-being and Safety of Women: Ukraine Results Report). Посилання: https://www.osce.org/files/f/documents/1/3/440312_0.pdf.

4. ПОТЕНЦІЙНІ ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ РИЗИКИ І НАСЛІДКИ

У цій главі надано попередню оцінку екологічним і соціальним ризикам діяльності, яка фінансуватиметься в рамках Проєкту на етапах будівництва та експлуатації: будівельні роботи, закупівля обладнання, етап експлуатації в рамках Частини 1; будівельні роботи/реконструкція закладів ПМСД, встановлення сонячних панелей та етап експлуатації в рамках Частини 2; роботи з будівництва/реконструкції лікарень, закупівля транспортних засобів іта обладнання та етап експлуатації в рамках Частини 3; діяльність, пов'язана з цифровізацією (наприклад, закупівля обладнання, операції) в рамках Частини 4 та різноманітні заходи, пов'язані з технічною допомогою в рамках Проєкту, які можуть мати потенційні ризики для охорони довкілля, здоров'я та праці (EHS). Екологічні і соціальні ризики визначаються поєднанням проєктних та експлуатаційних характеристик разом із зовнішніми факторами, які: (i) можуть негативно вплинути на здатність досягати та підтримувати цілі розвитку; та (ii) визначають характер, масштаб і значення прямих і непрямих екологічних і соціальних впливів.

Інший тип ризиків охоплює несприятливі ненавмисні наслідки, такі як потенційні негативні впливи проєкту або результатів експлуатації об'єкта на фізичні, біологічні та культурні ресурси, здоров'я та безпеку людей. Таким чином, оцінка екологічних і соціальних ризиків буде враховувати тип, місце розташування, чутливість і масштаб проєкту; характер і величину потенційних екологічних та соціальних ризиків і наслідків; а також здатність і зобов'язання Позичальника (включаючи будь-яку іншу організацію, відповідальну за реалізацію проєкту) щодо управління екологічними і соціальними ризиками та впливами відповідно до ЕСС.

4.1 Актуальні для Проєкту ЕСС

У таблиці нижче наведено огляд екологічних та соціальних стандартів Світового банку, що вважаються застосовними до Проєкту, і міститься коротке пояснення їхньої відповідності Проєкту.

ЕСС		Відповідність Проєкту NEAL
ECC1	Оцінка та управління екологічними і соціальними ризиками та впливами	Екологічні і соціальні ризики та впливи переважно пов'язані з будівельними роботами за проєктом (будівництво/відновлення/монтаж об'єктів інфраструктури/обладнання) та діяльністю в галузі охорони здоров'я. Ключові потенційні впливи охоплюють можливе забруднення повітря/грунту/води, видалення зелених насаджень, шум/пил, негативний вплив на екосистеми, проблеми поводження з відходами, проблеми безпеки руху, потенційні порушення економічної стабільності, ризики для здоров'я та безпеки населення і працівників. Існують ризики для громадської безпеки, пов'язані з ракетними ударами та боєприпасами, що не вибухнули, внаслідок фактичної війни. Ризики, пов'язані з діяльністю закладів охорони здоров'я, охоплюють проєктування та функціональне планування нових/відремонтованих приміщень, щоб забезпечити розділення, стерилізацію та процедури зберігання, а також практики контролю за поширенням хімічних, біологічних і медичних інфекцій. РВЕСМ були підготовлені протягом 90 днів після набрання чинності проєктом до початку будь-яких будівельних робіт. Це охоплює процедури, критерії та обов'язки щодо скринінгу субпроєктів для виявлення субпроєктів, які можуть потребувати Оцінки екологічного і соціального впливу (ОЕСВ), Планів екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) або спрощених Контрольних переліків ПЕСУ. РВЕСМ описує потенційні впливи на екологію і соціальну сферу та заходи пом'якшення для загальних груп заходів, включаючи підготовку додаткових ПЕСУ для конкретних об'єктів (таких як План організації дорожнього руху, План управління відходами тощо), якщо це доречно.
ECC2	Організація та умови праці	Робочий персонал проєкту охоплює основний персонал та працівників за контрактом. Процедури управління трудовими ресурсами (ПУТР) будуть включені до проєкту РВЕСМ і вимагатимуться як один із обов'язкових екологічних і соціальних інструментів. ПУТР охоплюють кодекси поведінки для запобігання та управління інцидентами сексуального насильства та сексуальної експлуатації, а також заходи для забезпечення перевірки та моніторингу дій установ і організацій-учасників проєкту з метою запобігання шкідливій дитячій або

ECC		Відповідність Проекту HEAL
		примусовій праці та запровадження механізмів подання скарг для основних і найманих працівників. Діяльність, яка передбачає значний кадровий ризик, не фінансуватиметься в рамках проекту. Ризики для охорони праці і техніки безпеки та пов'язаний з ними скринінг і заходи пом'якшення визначені в цих РВЕСМ і будуть доопрацьовані у відповідних ПЕСУ для конкретних об'єктів, якщо це необхідно. Кожен заклад охорони здоров'я, який буде відновлено в рамках Проекту, буде оснащений засобами пожежної безпеки, та буде розроблено плани реагування на надзвичайні ситуації.
ECC3	Рациональне використання ресурсів, запобігання забрудненню навколишнього середовища	У рамках проекту здійснюватимуться будівельні роботи з відновлення існуючих державних закладів охорони здоров'я. Типові забруднення, що утворюються внаслідок цієї діяльності, охоплюють: (i) пил та інші форми забруднення повітря від будівельного майданчика, транспорту та допоміжних об'єктів; (ii) шум і вібрацію; та (iii) тверді відходи (медичні відходи, побутові відходи та будівельне сміття, включаючи використані паливно-мастильні матеріали). Ці впливи є тимчасовими, залежними від конкретного об'єкта і керованими за допомогою низки пом'якшувальних заходів, які мають бути включені до РВЕСМ, і шаблонів ОЕСВ/ПЕСМ/Контрольних переліків ПЕСУ. Фотоелектричні панелі за Компонентом 2.1 будуть придбані у виробників з рейтингом Tier 1 (за версією BNEF), усі вони сумісні з директивами RoHS (Технічний регламент обмеження використання деяких небезпечних речовин в електричному та електронному обладнанні) і пов'язані з циклом фотоелектричної енергії ЄС. У закупівлях OEM будуть передбачені положення для забезпечення дотримання відповідних галузевих стандартів. Підтримувана Проектом реконструкція існуючих та будівництво нових державних закладів охорони здоров'я охопить «озеленення» лікарень шляхом підвищення енергоефективності та забезпечення доступу до альтернативних джерел енергії.
ECC4	Здоров'я та безпека громади	Експлуатаційні ризики для закладів охорони здоров'я охоплюють вплив інфекцій, небезпечних матеріалів (включаючи відходи) та обладнання, надзвичайні ситуації (такі як пожежі, відключення електроенергії тощо). Роботи, пов'язані з проектом, будуть проводитися в районах країни, які знаходяться на великій відстані від лінії фронту, і в рамках проекту не планується використовувати військових або поліцію в цілях безпеки. Проте ці об'єкти, ймовірно, все ще піддані ризику неприцільних або цілеспрямованих повітряних бомбардувань, які зараз відбуваються по всій країні. Існують ризики для громадської безпеки, пов'язані з ракетними ударами та боеприпасами, що не вибухнули; існують ризики того, що такі об'єкти інфраструктури охорони здоров'я та прилеглі громади можуть постраждати від таких атак. Заходи готовності до надзвичайних ситуацій у відповідь на ризики для здоров'я та безпеки населення, пов'язані з умовами експлуатації, включаючи заходи щодо підвищення обізнаності громадськості, викладені в цих РВЕСМ і будуть додатково розроблені в ПЕС3 для конкретних об'єктів. У рамках проекту увага приділятиметься навчанню та наданню послуг, пов'язаних з гендерним насильством. Інформацію про доступність в країні послуг, орієнтованих на постраждалих від сексуального насильства та сексуальної експлуатації/сексуальних домагань (SEA/SH), буде включено до ОПП.
ESS8	Культурна спадщина	Шкода, завдана культурній або археологічній спадщині, є значною через навмисні повітряні бомбардування з боку Росії, проте, відомо, що проектна діяльність не ведеться поблизу таких об'єктів. Хоча очікується, що проект не спричинить до подальшого впливу на ці пошкоджені об'єкти культурної спадщини, заходи перевірятимуться на предмет потенційного впливу на відомі об'єкти культурної спадщини і практики, на основі яких будуть підготовлені практичні заходи з мінімізації подальшої шкоди, якщо очікується, що в рамках проектної діяльності фінансуватиметься реконструкція в цих районах. Діяльність, що має потенційні негативні наслідки для культурної спадщини, буде неприйнятною для фінансування коштом проекту. Процедуру випадкових знахідок описано в цих РВЕСМ, щоб визначити, як вона буде відображена в екологічних і соціальних оцінках (ОЕСВ/ПЕСМ/Контрольний перелік ПЕСУ), які буде підготовлено згодом.
ECC10	Взаємодія із зацікавленими сторонами і розкриття інформації	Проект передбачає загальний План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС), який визначає потенційні сторони, на які впливає проект та інші зацікавлені сторони і окреслює заходи щодо взаємодії із цими зацікавленими сторонами. ПЗЗС визначає інституційні функції та зобов'язання, терміни та бюджет для взаємодії зацікавлених сторін під час реалізації. ГВП спиратимуться на існуючі механізми розгляду та врегулювання скарг (МРВС), що використовуються для інших двох проектів Банку, які буде застосовано для підтримки заходів проекту HEAL. Вони забезпечать

ЕСС		Відповідність Проекту HEAL
		підтримку протягом усього періоду реалізації проекту, спрямовуючи достатні ресурси і час персоналу на управління МРВС.

Незважаючи на те, що потенційні прямі негативні екологічні та соціальні впливи, пов'язані з проектною діяльністю, є передбачуваними, тимчасовими, мало- та середньомасштабними і керованими, вторгнення Росії в Україну створює невизначеності та безпрецедентні ризики як для безпеки людей, так і для навколишнього середовища, які неможливо повністю усунути в рамках проекту.

Потенційні екологічні і соціальні ризики та впливи пов'язані з відновленням і реконструкцією існуючих приміщень центрів ПМСД та/або з будівництвом нових об'єктів, але очікується, що вони будуть тимчасовими і прив'язаними до конкретного об'єкта. Крім того, Проект фінансуватиме закупівлю медичного обладнання, і всі пов'язані з цим заходи (невеликий ремонт/будівельні роботи у приміщеннях, де буде встановлено нове обладнання), хоча й фінансуються з місцевих джерел, вважаються пов'язаним з проектом і, отже, здійснюються відповідно до цих РВЕСМ та ЕСС Світового банку.

Хоча закупівля медичного обладнання для центрів ПМСД не має значних безпосередніх наслідків для навколишнього середовища, використання цього медичного обладнання та активізація роботи центрів ПМСД може призвести до утворення великих обсягів нешкідливих та небезпечних медичних відходів. Ймовірність/ризик цих непрямих наслідків для довкілля може посилюватися через неналежним чином реалізовані процедури поводження з відходами в лікарнях і медичних установах, долучених до Проекту.

Загальна оцінка демонструє, що екологічні і соціальні впливи будуть обмеженими (від малих до помірних), зворотними та легкими для контролю та управління. Основні екологічні і соціальні ризики та наслідки пов'язані з діяльністю, що фінансується за Частинами 2 та 3 (ремонт/відновлення центрів ПМСД, оновлення та оснащення пошкоджених лікарень тощо). Ризики, пов'язані з діяльністю в рамках Проекту, охоплюють як звичайні ризики у зв'язку з будівництвом, такі як пил, шум, незручності, забруднення довкілля будівельним сміттям та відходами, так і підвищені ризики, пов'язані з війною, такі як потенційні нещасні випадки на виробництві, що загрожують здоров'ю та безпеці громади і працівників, вибухонебезпечні залишки війни (ВЗВ) та проблеми з розмінуванням. Проект передбачає проведення робіт з реконструкції/відновлення, і одним із критеріїв відбору об'єкта буде безпека виконання робіт на конкретному майданчику. Проведення робіт в безпосередній близькості від лінії бойових дій не передбачається, і в рамках Проекту не планується залучати військових або поліцію в цілях безпеки. Ці об'єкти, ймовірно, все ще будуть піддані ризику неприцільних або цілеспрямованих повітряних бомбардувань, які зараз відбуваються по всій країні, отже існує ризик того, що об'єкти інфраструктури охорони здоров'я та прилеглі громади можуть постраждати від цих атак. Однак ці ризики знаходяться поза контролем Проекту і не можуть бути пом'якшені за допомогою планів управління конкретними об'єктами. Всі ремонтно-будівельні роботи будуть проводитися виключно на існуючих об'єктах центрів ПМСД.

Оскільки заходи щодо відновлення центрів ПМСД будуть визначені у процесі реалізації Проекту, ідентифіковані екологічні і соціальні впливи є загальними. На виконання вимог ЕСП Світового банку, кожен ідентифікований центр ПМСД, який бере участь у Проекті, відповідатиме критеріям екологічного і соціального скринінгу і відповідно до класифікації екологічних і соціальних ризиків розробить заходи пом'якшення ризиків у формі ПЕСУ для конкретного об'єкта (для субпроектів з «помірним» та «значним» рівнями ризиків) або Контрольний перелік ПЕСУ для конкретного об'єкта (для субпроектів з «низьким» рівнем

ризиків) відповідно до пропонованих шаблонів у Додатку Е. ПЕСУ/Контрольний перелік ПЕСУ врахує екологічні і соціальні наслідки та вигоди кожного виду діяльності.

4.2. Екологічні ризики і впливи

Потенційні екологічні впливи Проєкту, ймовірно, не є значними, довготерміновими або незворотними для навколишнього середовища, лісів чи інших природних ресурсів України. Безпосередній вплив на навколишнє середовище пов'язаний з інвестиційною діяльністю в рамках Проєкту (відновлення/будівництво закладів ПМСД та лікарень, пов'язаної інфраструктури та встановлення обладнання) і є обмеженим, і його можна поділити на впливи на етапі будівництва і впливи на етапі експлуатації. Більшість фізичних робіт буде виконано для відновлення існуючих закладів. У більшості випадків роботи будуть пов'язані з ремонтом приміщень; у деяких випадках вони можуть передбачати прибудови (нові споруди) до існуючих будівель у межах території лікарні. На етапі експлуатації відходи з медичних закладів та утилізація медичних відходів можуть спричинити потенційні негативні наслідки, якщо вини не будуть належним чином керовані.

Потенційні несприятливі наслідки для довкілля від впровадження Проєкту будуть обмеженими і тимчасовими, і переважно пов'язаними з будівельними роботами, які можуть охоплювати:

- збільшення забруднення внаслідок демонтажних робіт та будівельного сміття;
- підвищення рівня шуму та пилу під час робіт зі знесення споруд та будівельних робіт;
- утворення пилу, шуму та вібрації від руху будівельної техніки та обладнання;
- утворення небезпечних відходів, у тому числі медичних;
- утворення стічних вод;
- пов'язані ризики внаслідок неналежної утилізації будівельного сміття, азбестових та азбестовмісних матеріалів, або незначних експлуатаційних або випадкових проливів паливно-мастильних матеріалів від будівельної техніки;
- вирубування дерев і деградація рослинного покриву;
- несприятливі впливи на екосистеми внаслідок проведення будівельних робіт;
- збільшення автомобільного трафіку під час будівництва, що може створювати проблеми безпеки дорожнього руху та впливати на громаду;
- вплив на здоров'я та безпеку працівників і громади під час будівельних робіт;
- неналежне відновлення будівельних майданчиків після завершення робіт;
- неналежна утилізація рештків знесених споруд.

Вплив на атмосферне повітря. Двигуни внутрішнього згоряння вантажівок та іншої будівельної техніки, а також будівельні процеси можуть суттєво впливати на якість повітря.

Шкідливі викиди. Вантажівки та інша будівельна техніка можуть спричиняти викиди значної кількості двоокису вуглецю в атмосферу. Це призводить до глобального потепління та зміни клімату, які можуть мати серйозні наслідки для екологічних і соціально-економічних систем.

Двигуни внутрішнього згоряння спричиняють до викидів різноманітних шкідливих речовин, таких як оксиди азоту (NO_x), оксиди сірки (SO_x), вуглеводні, бензопірен та ін. Ці речовини можуть мати негативні наслідки для здоров'я людей та екосистем.

Викиди пилу. Такі будівельні процеси, як подрібнення матеріалів, змішування будматеріалів/замішування бетону, шліфування тощо, можуть спричинити викиди пилу. Це призводить до забруднення повітря та погіршення якості життя людей, особливо тих, хто страждає від алергії та інших респіраторних захворювань.

Інші викиди. Неналежне зберігання та поводження з будівельними матеріалами може спричинити до викидів шкідливих речовин, таких як токсичні розчинники, гази, пил, дим та ін. Ці забруднювачі можуть мати негативний вплив на здоров'я безпосередньо задіяних на будівництві людей та на навколишнє середовище.

Грунт. Під час будівельних робіт здійснюється механічний вплив на родючий ґрунт (наприклад, закладення фундаменту, прокладення або реконструкція комунікаційних мереж). На організаційному етапі будівництва, розміщення будівельних матеріалів поза спеціально визначеними майданчиками з твердим покриттям може призвести до забруднення ґрунту.

Використання транспортних засобів у незадовільному технічному стані або для робіт, або випадкові розливи паливно-мастильних матеріалів можуть спричинити до забруднення ґрунту нафтопродуктами.

Надмірний шум під час будівельних робіт. Виконання будівельних робіт допускає можливість надмірного шуму, спричиненого роботою спеціалізованих машин, обладнання та інструментів. По-перше, тривалий надмірний шум може поставити під загрозу здоров'я персоналу, що перебуває на будівельному майданчику. По-друге, надмірний шум може негативно вплинути на людей, які живуть або працюють поруч.

Вплив на біорізноманіття та зелені зони. Вплив на природні або критичні екосистеми та на надання екосистемних послуг не очікується. Потенційний вплив на зелені зони можна буде передбачити після завершення відбору закладів охорони здоров'я, визначення конкретних місць проведення будівельних робіт та їх характеру. Обмежене вирубування дерев і очищення від рослинності потенційно можливі у зв'язку з роботами та/або плануванням території будівництва.

Поводження з відходами. Під час будівництва/реконструкції можливе тимчасове утворення будівельного сміття. Зберігання у надмірних обсягах та/або неналежне зберігання сміття може нести потенційний ризик забруднення повітря, ґрунту та води. Крім того, надмірне накопичення та/або неналежне зберігання будівельного сміття може становити ризик травмування людей на об'єкті.

Ризики, пов'язані з медичними відходами. Система охорони здоров'я генерує величезну кількість відходів, у тому числі небезпечних. Відходи, які утворюються в закладах охорони здоров'я, спричиняють ризик хімічного, токсичного, канцерогенного, мутагенного та радіаційного впливу на організм людини, травм та інфекцій. Невідповідне та неналежне поводження з медичними відходами може мати серйозні наслідки для здоров'я населення як через безпосередній вплив, так і через негативні наслідки для навколишнього середовища. Отже, раціональне та безпечне поводження, транспортування та утилізація медичних відходів є важливими складовими техніки безпеки, інфекційного контролю та безпечного середовища.

Медичні відходи є джерелом потенційно небезпечних мікроорганізмів, які становлять ризик інфікування пацієнтів лікарень, персонал і населення в цілому. Існує багато різних шляхів потрапляння в організм: через травму (поріз, укол), через контакт зі шкірою або слизовими оболонками, через вдихання або ковтання. Саме медсестринський персонал найбільш підданий ризику інфікування через забруднені голки. Гострі предмети та патогенні культури вважаються найбільш небезпечними медичними відходами.

Ризики спалювання. У деяких випадках, особливо коли відходи спалюються при низьких температурах (нижче 800°C) або коли спалюється пластик, що містить полівінілхлорид (ПВХ), утворюється соляна кислота (яка спричиняє кислотні дощі), діоксини, фурани та різні інші токсичні забруднювачі повітря. Вони містяться у викидах, а також у залишковій та іншій золі, що переноситься повітрям, у відпрацьованих газах, що видаляються через димові труби сміттєспалювальних установок. Вплив діоксинів, фуранів та інших копланарних поліхлорованих біфенілів може мати шкідливі наслідки для здоров'я населення. Ці речовини є

стійкими, тобто молекули не руйнуються в навколишньому середовищі і накопичуються в харчовому ланцюзі. Основна маса діоксинів, фуранів і копланарних поліхлорованих біфенілів потрапляє в організм через споживання їжі. Навіть у високотемпературних сміттєспалювальних установках (понад 800 °С) на початку або в кінці процесу спалювання є більш холодні кишені, де можуть утворюватися діоксини та фурани. Оптимізація процесу може зменшити утворення цих речовин, коли спалювання відбувається лише при температурах вище 800 °С.

Ризик для довкілля внаслідок неналежного поводження з медичними відходами. Поки що значна частина медичних відходів в Україні вивозиться на сміттєзвалища та несанкціоновані звалища через неналежний підхід закладів ПМСД до цього питання, поганий стан та недоступність об'єктів переробки та утилізації медичних відходів. Відходи, які відправляються на переробку на ліцензовані підприємства, часто піддаються хімічній дезінфекції та транспортуванню, що створює додаткові ризики для працівників цих підприємств. Утилізація відходів ліцензованими підприємствами, в більшості випадків, здійснюється на полігоні без попередньої фізичної обробки. Цей підхід створює додаткове навантаження на навколишнє середовище через комбінований вплив медичних відходів та дезінфектантів.

Медичні відходи є одними з найнебезпечніших. Вони містять патогенні мікроорганізми і токсичні речовини, призводять до прямого або опосередкованого забруднення, є причиною різних інфекційних та неінфекційних захворювань. Розміщення відходів на неконтрольованих територіях може мати безпосередній вплив на навколишнє середовище у вигляді забруднення ґрунтів і вод.

Основні існуючі проблеми у сфері поводження з медичними відходами в Україні можна підсумувати таким чином:

- неналежний рівень утилізації медичних відходів у закладах охорони здоров'я;
- відсутність засобів для збору, внутрішньої логістики та безпечного тимчасового зберігання інфекційних відходів у закладах/центрах ПМСД;
- відсутність холодильного обладнання для зберігання окремих лікарських засобів при низьких температурах;
- відсутність спеціального санітарно-гігієнічного обладнання, інвентарю та витратних матеріалів для пакування медичних відходів;
- обмежена спроможність закладів ПМСД щодо закупівлі якісного обладнання для обробки медичних відходів.

Усе це становить серйозні ризики та негативні наслідки для населення і довкілля.

Також існують ризики для довкілля, пов'язані з ПМСД та лікарняними закладами, які виникають на етапі експлуатації:

Викиди в повітря. Ці викиди можуть містити відпрацьоване повітря від систем опалення, вентиляції та кондиціонування повітря (ОВКП), вентиляції медичних газів та неконтрольовані викиди з таких джерел, як місця зберігання медичних відходів, зони медичної техніки та ізолятори. Викиди можуть містити вихлопні гази від спалювання медичних відходів, в разі застосування такого варіанту поводження з небезпечними відходами. Крім того, викиди в повітря можуть бути результатом спалювання, пов'язаного з виробництвом електроенергії.

Відпрацьоване повітря може бути потенційно забруднене біологічними речовинами, патогенами або іншими токсичними матеріалами.

Утворення відходів. Існує два типи відходів, які утворюються у закладах ПМСД: перші складаються зі звичайних відходів, подібних за складом до побутових, які утворюються під час виконання адміністративних, господарських та ремонтних функцій; другі складаються з

окремих категорій небезпечних медичних відходів. Якщо ці різні типи відходів випадково змішуються, відходи слід розглядати як небезпечні.

Скиди стічних вод. Забруднені стічні води можуть бути результатом викидів із терапевтичних відділень та операційних (наприклад, рідини та фекалії, анатомічні відходи), лабораторій (наприклад, мікробіологічні культури, накопичення інфекційних агентів), фармацевтичних та хімічних складів; прибирання (наприклад, приміщень для зберігання відходів) та експлуатації рентгенівського устаткування. Стічні води також можуть утворюватися в результаті технологій і методів очищення, включаючи автоклавування, мікрохвильове опромінення, хімічну дезінфекцію та спалювання (наприклад, очищення димових газів за допомогою мокрих скрубєрів, які можуть містити зважені тверді речовини, ртуть, інші важкі метали, хлориди та сульфати).

Ризики, пов'язані з війною. Ризики, пов'язані з війною (насамперед ракетними ударами), охоплюють можливе забруднення території небезпечними сполуками (включаючи, *inter alia*, небезпечні медичні відходи) та вибухонебезпечними залишками війни.

Під час проведення відновлювальних робіт існує ризик виявлення на об'єкті або в безпосередній близькості від нього боєприпасів, що не вибухнули, або інших вибухонебезпечних предметів. Це може призвести до жертв серед працівників або членів місцевої громади. Ці предмети можуть знаходитися в землі, будівлях, спорудах, на прилеглих територіях і навіть на поверхні землі. Відсутність ретельного попереднього обстеження і, відповідно, видалення таких предметів може призвести до нещасних випадків, у тому числі вибухів, пожеж та інших загроз життю і здоров'ю людей.

Вищеперераховані ризики очікуються до початку реалізації проєкту, а безпосередні заходи щодо пом'якшення наслідків будуть розроблені, реалізовані, відстежені та оцінені під час підготовки до будівництва, будівництва та експлуатації відповідно до національного законодавства, ЕСС Світового банку та передової міжнародної практики.

Забороняється використовувати будівельні матеріали, небезпечні для здоров'я людей (наприклад, азбестові, азбестовмісні матеріали). Відходи, що містять азбестовмісні матеріали, будуть збиратися, транспортуватися та остаточно утилізуватися із застосуванням спеціальних захисних заходів відповідно до стандартів поводження з небезпечними відходами.

4.3. Соціальні ризики та наслідки

Реалізація Проєкту матиме різні соціальні наслідки. Загалом, успішна реалізація Проєкту принесе соціальні вигоди населенню, але можуть бути і деякі негативні наслідки, реальні або нематеріальні.

Соціальні наслідки проєкту охоплюють ризики, пов'язані з недоступністю вигід проєкту, забезпеченням доступу до центрів ПМСД та вигід Проєкту для тих, хто найбільше цього потребує. Реалізація Проєкту здійснюватиметься в районах, де велися воєнні дії. Як наслідок, доступ місцевого населення до медичних послуг може бути ускладнений через руйнування об'єктів інфраструктури, транспортних шляхів, логістичних зв'язків та транспортних засобів загального користування, що є проблемою для вразливих і маломобільних груп населення. Соціальні ризики пов'язані з будівельною діяльністю і охоплюють охорону праці і техніку безпеки, громадську безпеку. Існують також ризики, пов'язані з гендерним насильством (GBV), насильством над дітьми (VAC) та сексуальною експлуатацією і насильством (SEA) внаслідок припливу робочої сили та надання медичних послуг і будівництва/ремонту медичних закладів.

У рамках Частини 1 потенційні ризики, пов'язані з наданням послуг у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації, які можуть охоплювати охорону праці і техніку безпеки, сексуальну експлуатацію та насильство/сексуальні домагання (SEA/SH) та інші неправомірні

дії, згоду пацієнта та безпеку, були також розглянуті і будуть врегульовані в рамках загальної технічної допомоги, наприклад, розбудови спроможності, яка буде забезпечена проектом, для надання якісних послуг у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітаційної допомоги, а також через впровадження ПЗЗС та зміцнення механізмів зворотного зв'язку та розгляду і врегулювання скарг (FGRM) на рівні закладу.

Оскільки проект охоплює всю країну, існує також ризик відсутності інклюзивної взаємодії із зацікавленими сторонами, зокрема, залучення вразливих груп.

Протидія проекту з боку місцевого населення. Реалізація проекту може супроводжуватися можливою протидією з боку деяких груп місцевого населення. Це може відбуватися, наприклад:

- у разі зміни цільового призначення будівлі (наприклад, реконструкція колишнього дитячого садка під заклад охорони здоров'я);
- або в разі капітального ремонту, що передбачає зміну планування приміщень, прокладення додаткових інженерних комунікацій тощо (якщо заклад охорони здоров'я розташований у нежитловому приміщенні багатоквартирного будинку, мешканці можуть хвилюватися з приводу дотримання будівельних норм та підозрювати пошкодження тримальних конструкцій тощо);
- оскільки діяльність проекту передбачає покращення доступу до якісної психологічної допомоги, може виникнути нерозуміння доцільності таких витрат, в той час люди, які втратили свої домівки, можуть потребувати вирішення своїх житлових потреб тощо.

Культурна спадщина. У процесі будівництва та/або ремонту існує ймовірність випадкового знаходження об'єктів культурної спадщини, що потребуватиме відповідної реакції з боку робочого персоналу та керівництва проекту.

4.4. Охорона праці і техніка безпеки

Див. також *Додаток 5*.

Заходи, підтримувані Проектом, відбуватимуться в умовах значної нестабільності поза безпосереднім контролем Міністерства охорони здоров'я та охоплюватимуть ризики для здоров'я, безпеки та захищеності, пов'язані з російським військовим вторгненням. В першу чергу це стосується ризиків, які несуть ракетні удари РФ по території України, включаючи території, віддалені від лінії фронту. Таким чином, існує ризик, що об'єкти проекту можуть стати мішенню для бомбардувань, що наражає на ризик прилеглі населені пункти та працівників закладу.

Загрози для охорони праці і техніки безпеки виникати під час будівництва, технічного обслуговування та експлуатації нових об'єктів та обладнання, і ними необхідно ретельно керувати.

Підрядник розробить План виконання робіт (*Method Statement*) (документ, в якому детально описано, як безпечно виконувати роботи) до початку будівельних робіт на об'єкті, і цей документ буде затверджений Замовником.

Це пов'язано із зобов'язаннями Підрядників щодо підготовки та впровадження Плану екологічного та соціального менеджменту для конкретного об'єкта (С-ПЕСМ), який також охоплює належні засоби захисту ОПіТБ відповідно до Настанов Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я та праці (EHSO) та Передової міжнародної галузевої практики (GIP) щодо захисту персоналу, які необхідно реалізувати в період будівництва. Підрядники також повинні будуть підготувати та реалізувати План заходів щодо охорони праці і техніки безпеки (ОПіТБ) відповідно до Настанов EHSO та місцевого законодавства, щоб забезпечити здоров'я та безпеку працівників під час будівництва.

План виконання робіт - це документ, який пояснює належні процедури, заходи безпеки та вимоги щодо виконання робіт за проектом. Це важливий інструмент для зменшення ризиків і захисту від травм відвідувачів об'єкта, будівельників та інших осіб, на яких поширюється вплив проекту. Вичерпний план виконання робіт містить опис спорядження групи Підрядника, як-от засобів індивідуального захисту, докладних кроків та порядку дій у надзвичайних ситуаціях, а також контактних даних працівників з охорони праці та безпеки. Якщо проект вимагає від працівників виконання додаткових дій, таких як належна утилізація відходів, усунення небезпеки або прибирання об'єкта, ці аспекти також повинні бути включені до плану. План виконання робіт також може містити інформацію щодо:

- протоколів надання першої та невідкладної допомоги;
- необхідних засобів навчання та техніки безпеки;
- необхідних дозволів (допусків) на проведення робіт;
- порядку блокування та зупинки машин і обладнання;
- пунктів пропуску на будівельний майданчик;
- інструкцій щодо належного поводження з матеріалами, які використовуються на будівництві;
- матеріалів для облаштування будівельних риштувань;
- важливих локацій на будівельному майданчику, таких як санітарні кімнати та місця зберігання відходів.

План виконання робіт також має охоплювати небезпеки, пов'язані з побічними продуктами завдань і заходів. Наприклад, інформація про утворення будь-яких відходів має супроводжуватися описом методів безпечної та ретельної утилізації цих відходів.

План виконання робіт також потрібно переглядати та доопрацьовувати щоразу, коли завдання виконуються в новому місці або з використанням нового обладнання. Якщо чинники, що впливають на здоров'я та безпеку проектів змінюються, план необхідно переглянути, щоб упевнитися, що заходи безпеки лишаються актуальними.

Багато працівників зазнаватимуть ризиків у сфері охорони праці і техніки безпеки, включаючи, насамперед, без обмеження, таке:

- недостатня обізнаність щодо вимог охорони праці і техніки безпеки, таких як використання засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) та безпечних практик на робочому місці;
- електромонтажні роботи;
- вплив хімічних речовин (фарб, розчинників, мастильних матеріалів та палива);
- дорожньо-транспортні пригоди;
- небезпека під час проведення земляних робіт;
- підйом важких конструкцій;
- вплив будівельних аерозольних речовин (пил, кремнезем та азбест);
- небезпека під час зварювальних робіт (пари, опіки та радіація).

Зокрема, заходи профілактики і контролю повинні забезпечувати доступ лише підготовлених та сертифікованих працівників до об'єктів або будь-якої зони, які можуть становити небезпеку для життя і здоров'я працівників, з необхідним захисним спорядженням, дотримуючись мінімальних безпечних відстаней.

Організація та умови праці: З метою належної реалізації Проекту відповідно до ЕСС Світового банку та національного законодавства, слід уникати або передбачати будь-які соціальні наслідки, включаючи здоров'я та безпеку, для працівників підрядника.

Проект оцінюється як такий, що має низький рівень ризику гендерного насильства (GBV), тому аспект гендерного насильства під час реалізації Проекту буде зосереджений на запобіганні гендерного насильства, включаючи сексуальну експлуатацію.

Також розроблено План управління трудовими ресурсами (ПУТР), який охоплює, *inter alia*, детальний аналіз категорій та характеристик працівників, які будуть залучені до реалізації Проекту, потенційних трудових ризиків, а також положень національного законодавства і положень ЕСС2 щодо здоров'я та безпеки працівників.

ЕСС2 - Організація та умови праці класифікує працівників за такими категоріями:

- працівники, безпосередньо залучені до проекту (основні працівники);
- працівники за контрактом (працівники, з якими укладено контракти);
- працівники основних постачальників (працівники основного постачальника);
- працівники, зайняті на громадських роботах (громадські працівники).

Передбачається, що до складу Проекту увійдуть працівники, безпосередньо залучені до Проекту (адміністративний персонал, ГВП, консультанти, медичний адміністративний персонал, водії та члени мобільних бригад), працівники за контрактом (персонал підрядників, будівельних субпідрядників та наглядових організацій) та працівники основних постачальників (наприклад, ті, хто безпосередньо бере участь у виробництві різних будівельних матеріалів або товарів).

ЕСС2 застосовується до працівників проекту, які працюють повний робочий день, неповний робочий день, тимчасових, сезонних працівників і працівників-мігрантів.

Основні працівники. До цієї категорії належать працівники, залучені МОЗ для безпосередньої участі в реалізації Проекту: персонал ГВП і консультанти, що працюють на ГВП, адміністративний персонал центрів ПМСД кінцевого бенефіціара та лікарень, водії та члени мобільних груп.

Працівники за контрактом. Працівники за контрактом будуть найняті третьою стороною (наприклад, будівельною компанією, консалтинговою фірмою тощо) для виконання робіт або надання послуг за договорами на проектування, постачання, монтаж, виконання робіт та технічний нагляд. Кожний підрядник може потребувати залучення кількох субпідрядників. Працівники субпідрядників також вважатимуться працівниками за контрактом. Третя сторона здійснює контроль за роботою, умовами праці та лікуванням працівників проекту.

Для працівників, які працюють за контрактом, зокрема, будівельників, підрядник зобов'язаний налаштувати МРВС для подання та вирішення питань, таких як ОПіТБ.

Працівники основних постачальників. Працівниками основних постачальників є працівники, яких МОЗ залучить для безпосереднього забезпечення Проекту товарами або матеріалами, необхідними для реалізації основних функцій Проекту. Працівниками основних постачальників можуть бути, наприклад, працівники кар'єрів, які постачають різні матеріали для діяльності Проекту, працівники, які виробляють різні будівельні матеріали (цеглу, цемент, збірні конструкції) тощо. Види робіт, які виконуватимуть основні працівники, не передбачають високої вразливості до зловживань трудовими правами чи ризиків ОПіТБ. Згідно з оцінками, основні трудові ризики для працівників за контрактом будуть пов'язані з ризиками для здоров'я та безпеки у зв'язку з будівельною діяльністю за обома компонентами. Інші трудові ризики не вважаються істотними. Проект оцінюється як такий, що має низький ризик гендерного насильства (GBV).

Кодекс законів про працю України застосовується до всіх працівників проекту.

Кодекс поведінки Підрядника:

МОЗ забезпечує включення Кодексу поведінки підрядника до тендерної документації для будь-якого підрядника (підрядників) на виконання будівельних/ремонтних/монтажних робіт за будь-якими договорами після найму. Цей Кодекс поведінки підписує уповноважена особа (голова або менеджер) будівельної організації (підрядник).

Підрядник зобов'язується забезпечити реалізацію Проєкту таким чином, щоб мінімізувати будь-які негативні наслідки для місцевого середовища, громад та працівників. Це буде реалізовано шляхом дотримання екологічних, соціальних, стандартів охорони здоров'я та безпеки (ESHS) ЕСП Світового банку та пов'язаних з ними інструментів і забезпечення дотримання відповідних стандартів охорони праці і техніки безпеки. Підрядник також зобов'язується створювати та підтримувати середовище, де будуть захищені діти віком до 18 років, і де немає місця сексуальному насильству та сексуальним домаганням. Неналежні дії по відношенню до дітей, насильство щодо дітей (VAC), сексуальна експлуатація та насильство (SEA) та/або прояви гендерного насильства (GBV) не допускаються жодним працівником, субпідрядником, постачальником, партнером або представником компанії підрядника.

Підрядники повинні підтримувати та сприяти впровадженню Кодексу поведінки. З цією метою персонал повинен дотримуватися Кодексу поведінки і підписувати його особисто. Це зобов'язує його підтримувати впровадження Плану екологічного та соціального менеджменту Підрядника, Плану управління ОПіТБ та інших планів, розроблених Підрядником для відповідного субпроєкту.

Підрядник вимагає від своїх працівників, субпідрядників, субконсультантів та будь-якого їхнього персоналу, залученого за контрактом на виконання робіт, особисто підписувати і дотримуватись Кодексу поведінки.

Короткий опис потенційних екологічних і соціальних наслідків діяльності Проєкту

Екологічний і соціальний компонент	Потенційні ризики та наслідки	Рівень ризиків і впливів	Тривалість ризиків і впливів
Етап будівництва			
Повітря	Забруднення повітря будівельним пилом і вихлопними газами	Помірний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Грунт	Забруднення мастилом і перемішування родючого ґрунту з цілинним або відходами	Помірний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Вода	Забруднення води випадковими проливами і витоками	Помірний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Споживання ресурсів	Виснаження ресурсів	Помірний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Фізичне середовище	Шум і вібрація	Помірний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Відходи	Утворення будівельного сміття на об'єкті	Значний	Тимчасовий, прив'язаний до

			конкретного об'єкта та локальний
Небезпечні відходи	Забруднення повітря, ґрунту і води небезпечними відходами	Значний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Флора місцевості	Вирубання дерев, кущів та знищення трави	Помірний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Надзвичайна ситуація	Випадкові проливи та витіки	Помірний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Охорона праці і техніка безпеки	Інциденти та нещасні випадки	Помірний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Безпека обладнання	Вихід з ладу обладнання, випадкове забруднення	Помірний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Соціальні аспекти	Поведінка працівників, гендерне насильство, торгівля людьми, сексуальне насильство, приплив робочої сили, обмеження доступу, незручності для персоналу	Значний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Здоров'я та безпека громади	Забруднення повітря, шум і вібрація, пил	Помірний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Здоров'я та безпека громади	Ризики для громадської безпеки, пов'язані з ракетними ударами та боєприпасами, що не вибухнули	Значний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний
Етап експлуатації			
Повітря	Викиди забруднюючих речовин	Помірний	Регіональний, постійно під час експлуатації
Фізичне середовище	Шум і вібрація	Незначний	Локальний, постійно під час експлуатації
Водні басейни	Викиди забруднюючих речовин	Незначний	Локальний, постійно під час експлуатації
Тверді та небезпечні відходи	Утворення відходів; утворення медичних відходів	Значний	Локальний, постійно під час експлуатації
Безпека обладнання	Вихід з ладу обладнання	Незначний	Локальний, постійно під час експлуатації
Споживання ресурсів	Виснаження ресурсів	Незначний	Локальний, постійно під час експлуатації
ОПіТБ та соціальні аспекти	Інциденти, поведінка персоналу (гендерне насильство, ВІЛ/СНІД, сексуальні домагання), незручності для персоналу, обмеження доступу	Незначний	Локальний, постійно під час експлуатації

Здоров'я персоналу	Придатність до виконання обов'язків	Незначний	Локальний, постійно під час експлуатації
Транспортні засоби	Безпека дорожнього руху	Незначний	Локальний, постійно під час експлуатації
Здоров'я та безпека громади	Забруднення повітря, шум і вібрація	Незначний	Локальний, постійно під час експлуатації
Здоров'я та безпека громади	Ризики для громадської безпеки, пов'язані з ракетними ударами та боєприпасами, що не вибухнули	Значний	Тимчасовий, прив'язаний до конкретного об'єкта та локальний

Ретельне впровадження заходів з пом'якшення наслідків дозволить зменшити або уникнути будь-яких негативних наслідків. Ці заходи починаються на етапі підготовки Проєкту зі скринінгу можливих субпроєктів та охоплюють заходи на етапах розроблення, будівництва та експлуатації.

Сукупні впливи

Пропонована діяльність у рамках Проєкту не генерує сукупних впливів. Вона не буде пов'язана з іншою будівельною діяльністю на внутрішніх будівельних майданчиках вибраних закладів ПМСД, з іншими проєктами розвитку інфраструктури на прилеглих територіях таких закладів, а також з жодними іншими сукупними екологічними та соціальними аспектами, які можуть мати негативний вплив на громаду та навколишнє середовище на визначеній території будівництва. Загальні заходи проєкту, як, зрештою, очікується, покращать потенціал таких центрів ПМСД та підвищать ефективність і контроль за використанням природних ресурсів та викидів забруднюючих речовин.

Однак, враховуючи специфіку ПМСД та лікарняних закладів, які беруть участь у Проєкті, потенційні кумулятивні наслідки можуть виникнути через інші операції, які спричиняють екологічні та ОПіТБ наслідки та ризики, керування якими, ймовірно, у багатьох випадках здійснюватиметься на основі спільних зусиль (наприклад, спільне управління видаленням відходів і стічних вод, спільне постачання води та енергії, комбінована утилізація медичних відходів, комбіновані ризики ОПіТБ для працівників тощо).

5. ПОМ'ЯКШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ РИЗИКІВ

Метою цих Рамкових вимог до екологічного та соціального менеджменту є надання допомоги персоналу ГВП та бенефіціарам субпроектів, які здійснюють їх реалізацію, у визначенні потенційних екологічних та соціальних впливів субпроектів, розробленні ОЕСВ, ПЕСУ або Контрольних переліків ПЕСУ для конкретних об'єктів, які підсумовують необхідні заходи пом'якшення для мінімізації або запобігання цим впливам, розкритті інформації та організації громадських консультацій щодо цих інструментів ЕСП, а згодом у моніторингу довкілля та звітності. Контрольні переліки ПЕСУ/ПЕСУ мають бути включені до тендерної документації для контрактів на виконання робіт, і згодом реалізовані підрядниками.

МОЗ відповідає за реалізацію проекту загалом через створену ГВП. МОЗ запроваджує чіткий підхід до процедур екологічного та соціального менеджменту, щоб діяльність з реалізації Проекту відповідала стандартам ЕСП, включаючи ієрархію запобігання, мінімізації і пом'якшення, а також компенсації/збалансування негативних наслідків.

ГВП несе відповідальність за поточне управління та підтримку проекту, включаючи забезпечення того, щоб реалізація Проекту відповідала вимогам ЕСС Світового банку, Настановам Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я та праці (EHS) та цим РВЕСМ. ГВП буде укомплектовано належним чином для нагляду за заходами Проекту на загальнодержавному рівні і забезпечення відповідності кожного субпроекту всім проектним процедурам та отримання професійної підтримки у сфері реалізації та управління.

За категорією ризиків ЕСС Світового банку, що вимагає перевірки та підготовки заходів з охорони довкілля та здоров'я людей, а також ПЕСУ для конкретного об'єкта або Контрольних переліків ПЕСУ, як описано нижче в цьому розділі, ризик Проекту є «значним».

5.1. Перелік виключень

Першим кроком у врегулюванні екологічних і соціальних ризиків та наслідків субпроекту є виключення будь-якої діяльності, яка визначається як неприйнятна для підтримки Світовим банком, і це стосується усіх субпроектів, які охоплюють будь-які з наступних ознак:

- спричиняють несприятливий вплив на здоров'я, включаючи серйозні/потенційно смертельні захворювання, високий рівень локалізації, перенесення аерозолів;
- спричиняють довготривалі, постійні та/або незворотні (наприклад, втрата основного природного середовища проживання) несприятливі наслідки;
- мають високу ймовірність спричинити серйозні несприятливі наслідки для здоров'я людини та/або навколишнього середовища;
- мають несприятливі соціальні наслідки та можуть спричинити значний соціальний конфлікт;
- впливають на землі або права корінного населення чи інших вразливих меншин і потребують добровільної попередньої усвідомленої згоди;
- пов'язані з постійним переселенням або придбанням земельних ділянок, негативним впливом на культурну спадщину;
- залучають фінансування будь-яких зовнішніх суб'єктів поводження з відходами, таких як санітарний полігон, сміттєспалювальний завод або станція очищення стічних вод для утилізації медичних відходів;
- класифікуються як такі, що їм притаманний екологічний і соціальний **«високий»** ризик.

5.2. Процес екологічного і соціального скринінгу

Метою процесу скринінгу є визначення того, яка діяльність може мати негативні екологічні і соціальні наслідки, щоб (а) визначити рівень необхідної екологічної оцінки; (б) визначити

належні заходи пом'якшення та моніторингу діяльності з несприятливими наслідками; та (с) включити заходи пом'якшення у субпроекти, якщо це доречно. Обсяг екологічної і соціальної роботи, яку необхідно провести до початку реалізації субпроектів, буде залежати від результату процесу скринінгу, описаного нижче.

Усі субпроекти, які будуть підтримані в рамках цього Проєкту, підлягають екологічному і соціальному скринінгу, який буде проводити ГВП за формою, наведеною в **Додатку 1**, з метою виключення певних ризикових видів діяльності, визначення можливих екологічних і соціальних проблем та класифікації екологічних і соціальних ризиків. Копії кожної з цих скринінгових форм зберігатимуться в ГВП. Регулярні звіти ГВП до Світового банку супроводжуються копіями кожного скринінгу, проведеного протягом відповідного звітного періоду.

Критерії класифікації охоплюють тип проєкту, локацію, чутливість і масштаб, а також характер і ступінь його потенційного екологічного та соціального впливу. Під час екологічного і соціального скринінгу проводитимуться консультації з громадськістю, результати яких буде відображено в розробці заходів пом'якшення та моніторингу. Процес скринінгу проводиться відповідно до наступних етапів:

Крок 1: Скринінг, включаючи перевірку субпроектів на відповідність вимогам

На цьому етапі ГВП перевіряє усі субпроекти щодо їхньої прийнятності для проєктного фінансування. Якщо будь-який пропонований захід буде зазначений в Переліку виключень, субпроект не вважатиметься прийнятним для фінансування в рамках Проєкту.

Під час перевірки прийнятності субпроектів відповіді на запитання в Контрольному переліку (Додаток 1 - Частина 1) будуть «Так» або «Ні». Якщо відповідь на будь-яке із запитань - «Так», субпроект буде відхилено. Якщо відповідь - «Ні» на всі зазначені запитання, необхідно перейти до наступного кроку.

Крім того, ГВП оцінює значущість потенційних впливів за допомогою Контрольного переліку рейтингів екологічного і соціального впливу, зазначеного у формі. Контрольний перелік має бути заповнений, а кількість потенційних впливів позначено як «Немає», «Низький», «Середній», «Високий» і «Невідомий» для визначення індивідуального та загального рейтингу впливу субпроекту. У формі скринінгу є рекомендації, яких дій треба вжити перед переходом до наступного рівня на основі результатів.

Рейтинг і класифікація можливих впливів субпроектів⁷

Низький ризик⁸	Субпроекти, які, як очікується, матимуть незначний вплив/не матимуть впливу на навколишнє і соціальне середовище, не потребуватимуть оцінки екологічного і соціального впливу , окрім екологічного і соціального скринінгу. Для субпроектів із низьким впливом на навколишнє та соціальне середовище, де зона впливу проєкту є невеликою, а діяльність має невеликий або опосередкований вплив, заходи з пом'якшення наслідків мають бути підготовлені у вигляді Контрольних переліків ПЕСУ для конкретного об'єкта . Усі ці типи субпроектів затверджуються та погоджуються ГВП.
Помірний ризик⁹	Субпроекти з впливом, включаючи ОПіТБ, який можна легко ідентифікувати та до якого можна застосувати стандартні запобіжні та/або коригувальні заходи без оцінки впливу на навколишнє середовище. Заходи пом'якшення є стандартними і зазвичай передбачають лише належні заходи з технічного обслуговування або належну інженерну практику разом із відповідними заходами охорони праці і техніки безпеки. У

⁷ Стосується як етапу будівництва, так і етапу експлуатації.

⁸ Ризик є прийнятним, і лікарні/заклади ПМСД можуть легко ним керувати.

⁹ Ризиком можна керувати, але він потребує пом'якшення на основі Контрольного переліку ПЕСУ.

	цьому випадку заходи зі зменшення ризику будуть підготовлені у формі ПЕСУ для конкретного об'єкта.
Значний ризик¹⁰	Субпроекти можуть мати потенційний і дуже значний або незворотний екологічний і соціальний вплив, масштаб якого дуже складно визначити на етапі ідентифікації проекту. У цьому випадку буде підготовлено ОЕСВ (у відповідних випадках згідно з національним законодавством) або ПЕСУ для конкретного об'єкта.
Високий ризик¹¹	Субпроекти, які спричиняють до значних екологічних і соціальних проблем, включаючи ОПіТБ, що складаються із заходів, які входять до Переліку виключень і, отже, є неприйнятними для фінансування в рамках цього Проєкту.

Крок 2: Скринінг, включаючи екологічні і соціальні заходи/інструменти

ГВП заповнює Форму екологічного і соціального скринінгу (Додаток 1 - Частина 2), щоб полегшити ідентифікацію відповідних ЕСС та заходів/інструментів належної обачності. Після аналізу даних, що містяться у формі екологічного і соціального скринінгу, та визначення правильної екологічної категорії і, отже, обсягу необхідної екологічної оцінки, ГВП надає рекомендацію МОЗ щодо того, що: (а) подальша оцінка впливу на навколишнє і соціальне середовище не потрібна; (б) буде потрібно впровадження заходів пом'якшення ризиків (Контрольний перелік ПЕСУ для конкретного об'єкта) або ПЕСУ для конкретного об'єкта; або (с) субпроект не буде прийнятним для фінансування і буде відхилений.

Крок 3: Затвердження скринінгових звітів

На цьому етапі звіти за результатами екологічного і соціального скринінгу розглядаються та затверджуються ГВП і Світовим банком. Усі скринінгові звіти на початковому етапі затверджує Світовий банк, доки не буде створено достатню спроможність на рівні ГВП; крім того, Світовий банк продовжує затверджувати звіти за результатами скринінгу субпроектів зі «значними» ризиками, а звіти за результатами скринінгу субпроектів із «помірними» або «низькими» ризиками перевіряє лише вибірково під час регулярних місій. Якщо субпроект має від помірних до низьких або помірні екологічні та соціальні проблеми, ГВП забезпечує, щоб усі заходи зі зменшення ризиків були включені в інструмент управління екологічними і соціальними ризиками до затвердження.

5.3. Заходи щодо уникнення, пом'якшення та зменшення екологічних і соціальних впливів

Загалом рекомендовано враховувати описані нижче заходи пом'якшення, але для кожного субпроекту в табличному Плані екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) для конкретного об'єкта необхідно передбачити більш детальні обов'язкові заходи пом'якшення.

Для кожного субпроекту буде проведено екологічну і соціальну оцінку, щоб визначити конкретні прямі, непрямі та сукупні впливи ESHS та ризики субпроекту як на етапі будівництва, так і на етапі експлуатації та запропонувати необхідний повний набір заходів ESHS (наприклад, пом'якшення, моніторинг, договірні вимоги, нагляд, звітність, навчання тощо). Заходи пом'якшення та моніторингу конкретного субпроекту ґрунтуються на впливах ESHS, ризиках і вимогах, встановлених у відповідних нормативних вимогах України щодо конкретного субпроекту, вимогах ESHS Світового банку щодо конкретного Проєкту, включаючи ЕСС та відповідні Настанови Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я та праці (EHSG) (загальні та для закладів охорони здоров'я).

Потенційна проблема/вплив	Екологічні і соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
Підготовчий етап перед початком будівництва	

¹⁰ Ризиком можна керувати, але потрібен детальний і комплексний ПЕСУ.

¹¹ Ризики мають довготривалий, постійний та/або незворотний характер.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні і соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
Несприятливий вплив на екологічне і соціальне середовище та безпеку через недотримання вимог	Всі необхідні дозволи, висновки та рішення були отримані до початку робіт. Громадськість поінформована про роботи - завершені консультації з прилеглою громадою щодо будівельних робіт та тривалості (робочого часу) або надання публічної інформації та доступу до об'єкта. Екологічні, природоохоронні та інші відповідні та компетентні органи були поінформовані про роботи до їх початку. Роботи на робочому майданчику будуть проводитися з урахуванням вимог безпеки та організовано. Роботи будуть проводитися відповідно до національних правил безпеки та найкращих міжнародних практик і стандартів безпеки. ПЕСМ підрядника і всі відповідні плани заходів затверджені перед початком будь-яких будівельних робіт.
Розчищення ділянки	Вся рослинність має бути видалена з території будівництва в негніздовий період. Цінні або придатні для повторного використання матеріали, отримані внаслідок знесення конструкцій, повинні зберігатися у власності медичного закладу (центру ПМСД або спеціалізованої лікарні) у передбаченому для зберігання місці. Підрядник видаляє всі будівельні матеріали/сміття від знесення/будівництва з території об'єкта будівництва.
Вибухонебезпечні предмети (UA) та боєприпаси, що не вибухнули (UXO)	Перед початком будівництва буде проведено оцінку ризиків UA/UXO усіх майданчиків за допомогою спеціалізованих органів та вжито відповідних заходів щодо зменшення ризиків. Слід уникати видалення сміття та/або підготовки майданчика в зимові періоди, коли вони можуть бути вкриті снігом. Найголовніше – не торкатися, не переміщати та не рухати UA/UXO, а обережно залишити територію і негайно зв'язатися зі спеціалізованими службами.
Можливий негативний вплив на здоров'я та безпеку працівників, користувачів об'єктів та громади	План з охорони праці і техніки безпеки та громадської безпеки підготовлений і буде відповідним чином реалізований. Під час виконання робіт необхідно забезпечити позначення території будівельного майданчика належною огорожею, попереджувальними стрічками та інформаційними знаками і підтримувати ці засоби в належному стані. До працівників застосовуватимуться законодавчо встановлені заходи безпеки та охорони праці, як-от: а) використання працівниками належного захисного одягу та спорядження, особливо масок від пилу та дрібних частинок і волокон деревини, а також ременів безпеки для роботи на висоті; б) забезпечення належного рівня особистої гігієни; в) охорона здоров'я - під час робіт надаватимуться аптечки і працюватиме медична служба на об'єктах. Працівники підписали кодекс поведінки працівників. Працівники повністю розуміють усі заборони (наприклад, незаконне скидання демонтованих матеріалів, вживання алкоголю тощо). Всі екстрені процедури розроблені, і працівники добре поінформовані.
Етап будівництва	
Викиди в атмосферу Будівельні роботи спричиняють до утворення газів і пилу у вигляді зважених частинок: NOx, SO₂, викиди диму і пилу, пов'язані з будівельною діяльністю;	Усі заходи з пом'якшення наслідків, також мають враховувати, крім робітників та іншого персоналу Підрядника, необхідність спеціальних заходів з управління ризиками, пов'язаними з повітрям та шумом під час будівництва через наявність чутливих (до шуму) об'єктів у ПМСД та лікарняних установах. Використання робочих практик та матеріалів, які спричиняють до незначного утворення або взагалі не утворюють повітряних забруднень під час будівельних або відновлювальних робіт, наприклад, вологих методів придушення пилу, а також фарб і килимових покриттів з низьким рівнем викидів летких органічних сполук. Для пилоуловлювання всередині приміщень Підрядник використовуватиме повітряні фільтри, очищувачі або пилосмоки.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні і соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
Викиди вихлопних газів з пересувних джерел забруднення внаслідок використання будівельної техніки	Спалювання або інсинерацію будівельних відходів всередині або зовні будівлі суворо заборонено. Тримання відкритих запасів щебеневих/піщаних матеріалів покритими, щоб уникнути розпорошення або розсіювання дрібних частинок ґрунту у вітряні дні або безпритульними тваринами. Максимальне скорочення часу роботи генераторів/машин/обладнання/транспортних засобів. Проведення регулярного технічного обслуговування генераторів, машин і обладнання та транспортних засобів. Контроль швидкості транспортних засобів під час руху по зонах загального користування, щоб мінімізувати розсіювання пилу з транспортних засобів. Використання повітряно-крапельних сумішей, що не містять хімікатів і створені на основі води - для зменшення пилу. Припинення робіт або зменшення обсягів будівельних робіт, якщо фіксується інтенсивний викид пилу, з метою визначення причини викиду та вжиття заходів щодо її усунення. Транспортні засоби, що транспортують гравій, пісок, землю та інші будівельні матеріали, повинні бути покриті або закриті. Будівельні матеріали слід зберігати у відповідних місцях покритими, щоб мінімізувати пил. Використання захисних масок для працівників є обов'язковим при виникненні пилу.
Забруднення води, підземних вод і ґрунту	Діяльність не повинна впливати на доступність води для питних і гігієнічних цілей. Жодні забруднені матеріали, тверді відходи, токсичні або небезпечні матеріали не дозволяється висипати або викидати у водойми для розбавлення або утилізації. Обладнання туалетів тимчасовим септиком на будівельному майданчику. Стік природних вод не повинен перекриватися або відводитися в інший бік, що може призвести до пересихання русла річок або затоплення населених пунктів. Тримання бетонної суміші окремо від будь-яких дренажів, що ведуть до водних шляхів. Ремонт і технічне обслуговування транспортних засобів та механізація виконуються тільки в механічних службах. Транспортні засоби і техніка паркуються на непроникних поверхнях з дренажною та очисною системою (принаймні, масляним сепаратором). Якщо є потреба в постачанні палива на об'єкт, це повинно бути зроблено без можливості витоку похідних речовин. В разі небезпечного розливу нафтопродуктів, потрібно локалізувати та видалити його, очистити майданчик та дотримуватись процедур і заходів щодо поводження з небезпечними відходами. Не допускається викид будівельного сміття та заповнення поверхневих водотоків будівельними матеріалами, у тому числі камінням, відходами бетону, деревиною, розкиданою пластиковою упаковкою. Вода, що використовується для будівельних робіт та для інших цілей (водовідведення), повинна бути з існуючих джерел водопостачання. Інші додаткові джерела води не використовуватимуться. Стічні або інші води з будівельного майданчика не будуть видалятися у природне середовище без попереднього очищення.
Поводження з відходами	Для проектів зі «значними» або «помірними» екологічними і соціальними ризиками Підрядник повинен підготувати та реалізувати План поводження з відходами, включаючи всі види потенційно утворюваних на будівельному майданчику відходів, а саме: забезпечити збір та утилізацію відходів уповноваженою компанією зі збору відходів та огороженим і захищеним місцем зберігання відходів.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні і соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	Остаточний збір та утилізація будуть проводитися ліцензованою компанією на ліцензований полігон; • визначити різні види відходів, які можуть утворюватися на будівельному майданчику, та їх класифікацію відповідно до національного законодавства; • забезпечити окремий збір різних видів відходів; • забезпечити надання контейнерів для кожної визначеної категорії відходів у достатній кількості та їх зручне розміщення; • забезпечити регулярне оновлення та збереження документації щодо утилізації відходів як доказ належного управління згідно з проектом. Забезпечити затвердження протягом 15 днів з початку діяльності на об'єктах. План має бути розглянутий і затверджений інженером Проекту.
Будівельні відходи	Розділення будівельних відходів на вторинні, небезпечні та нешкідливі. Збір, зберігання і транспортування будівельних відходів на відповідним чином визначені/контрольовані звалища. Забезпечення щоденного прибирання, в тому числі приміщень, включаючи обслуговування належних засобів утилізації будівельного сміття. Сміття, що утворилося внаслідок демонтажу існуючих конструкцій, має бути належним чином використано повторно, наскільки це можливо, у пропонуваному будівництві. Місце зберігання відходів до остаточного видалення облаштовується на відстані не менше 50 метрів від річок, струмків, озер і водно-болотних угідь. Після виведення з експлуатації кожного будівельного майданчика все сміття і відходи мають бути очищені та перероблені або утилізовані в затвердженому місці. Спалювання будівельних відходів заборонено.
Небезпечні відходи	До початку робіт з ремонту/відновлення/будівництва слід провести оцінку небезпечних будівель на наявність азбесту, цвіль, ПХБ, свинцю, ртуті та інших потенційних забруднювачів, які потрібно буде видалити або ізолювати. Збір і належна утилізація невеликої кількості матеріалів для технічного обслуговування, таких як масляні ганчірки, масляні фільтри, відпрацьовані оливи тощо. Забороняється зливати відпрацьовані оливи на землю та у водотоки, оскільки вони можуть забруднити ґрунт і підземні води (включаючи водоносний шар питної води).
Азбест/азбестовмісні матеріали (АВМ) Див. також Додаток 6	Якщо на будівельному майданчику очікується наявність або є підозра щодо наявності небезпечних матеріалів (азбесту/АВМ) в уламках знесених будівель, Підрядник зобов'язаний підготувати План поводження з небезпечними відходами для АВМ, який буде затверджений інженером Проекту. План також має бути доступним для всіх осіб, причетних до виробничої і транспортної діяльності. У Плані наводиться детальних опис робіт, включаючи, без обмеження, таке: • герметизація внутрішніх приміщень, де видалення відбуватиметься в корпусі від'ємного тиску; • захист стін, підлоги та інших поверхонь поліетиленовим покриттям; • будівництво дезактиваційних споруд для робітників та обладнання; • видалення АВМ мокрими методами, та оперативне розміщення матеріалу в непроникні контейнери; • остаточне очищення спеціальними пилосмоками та демонтаж корпусних і дезактиваційних споруд; • утилізація видалених АВМ і забруднених матеріалів на затвердженому полігоні; • контроль і моніторинг повітря при виконанні робіт, а також остаточний відбір проб повітря для очищення проводяться суб'єктом, незалежним від підрядника, який видаляє АВМ;

Потенційна проблема/вплив	Екологічні і соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	• видалення та утилізація існуючих небезпечних відходів на проєктних об'єктах здійснюється лише спеціально підготовленим персоналом відповідно до національних або міжнародно визнаних процедур; • у разі очікуваного азбесту, не ініціюйте ремонт і не порушуйте стіни чи стелі; • необхідно найняти кваліфікованого спеціаліста для виявлення будь-якого азбесту, який можна обробити, порушити або видалити; • видалення, інкапсуляція або ізоляція будь-якого азбесту проводяться підготовленим і кваліфікованим персоналом з використанням належних захисних засобів та вентиляції; • увесь видалений азбест слід помістити в подвійні мішки товщиною не менше 6 мм або в герметичний контейнер, маркований як такий, що містить азбестові відходи. Це стосується використаних засобів захисту, які не будуть відмиті; • усі мішки мають бути чітко марковані щодо вмісту азбесту, його канцерогенності та заборони вдихати. Якщо матеріали упаковані в контейнер, маркування може бути розміщене на зовнішній стороні контейнера (на додаток до будь-якого застосовного маркування, необхідного для транспортування); • азбестові відходи мають бути надійно упаковані для транспортування та утилізації на затвердженому місці утилізації відходів, щоб уникнути небезпеки для працівників транспорту, полігонів або населення; • після завершення робіт робочу зону необхідно візуально оглянути, щоб упевнитися, що усе сміття із видимими залишками азбесту було належним чином очищене. Рекомендовано вести облік перевірок; • підписання договору зі спеціалізованим полігоном щодо остаточної утилізації азбестовмісних покрівельних листів; • на полігоні азбестовмісні матеріали розміщують на спеціальному майданчику для утилізації цього виду відходів.
Шумові та вібраційні викиди, шум від будівельної діяльності та використання важкої будівельної техніки, вібрація від знесення, дроблення бетону, роботи на будівельній техніці та різні впливи	Плануйте діяльність, консультуючись з людьми, які живуть у безпосередній близькості, щоб здійснювати діяльність, яка супроводжується найбільшим шумом, у періоди, коли порушення спокою будуть найменшими. Використовуйте методи захисту від шуму, такі як огорожі, бар'єри тощо. Підтримуйте буферну зону (наприклад, відкритий простір, ряд дерев або ділянки рослинності) між проєктною ділянкою та житловими районами, щоб зменшити вплив шуму на житлові квартали. Уникайте виконання будівельних робіт у нічний час - діяльність на майданчику має бути обмежена часовими рамками: з 7:00 до 19:00. Використовуйте відповідне та технічно коректне обладнання і механізми (використання віброкатків з малошумною технікою). Необхідно вимикати двигуни транспортних засобів і будівельних механізмів, коли немає необхідності в їх експлуатації. Під час роботи двигун, генератори, повітряні компресори та інше електрообладнання повинні бути закриті і розташовані якомога далі від житлової зони. Слід забезпечити ефективне обслуговування насосів та іншого механічного обладнання.
Охорона природи, втрата рослинності і дерев	До початку будівництва вся рослинність має бути видалена з передбачуваних будівельних майданчиків за погодженням відповідних місцевих органів влади. Рослинність підлягає видаленню тільки в межах проєктної території. Видалення окремих дерев буде здійснюватися тільки з письмового дозволу компетентних органів; При озелененні будуть використовуватися тільки місцеві види. Рух здійснюється тільки по існуючих і встановлених під'їзних шляхах.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні і соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	Вбивство та/або незаконне полювання на тварин суворо заборонено. Забороняється заготівля лікарських та/або охоронюваних рослин, або інших рослин комерційного значення. Щоб пом'якшити вплив на довкілля, план висадки зелених насаджень може бути розглянутий на етапі проєктування, і, відповідно, висадка насаджень проводитиметься у відповідному місці, визначеному проєктом після консультацій з відповідним органом влади.
Знесення та ремонт	Підготуйте план управління щодо того, як уникнути або мінімізувати вплив на навколишнє та соціальне середовище під час будівельних і ремонтних робіт. Поінформуйте прилеглу громаду перед початком робіт зі знесення. По можливості плануйте ремонтні роботи під час низької заповнюваності будівель та прилеглих до робочого майданчика зон. Підтримуйте достатню безлюдну буферну зону навколо робочих зон, щоб забезпечити рух транспорту для проведення будівельних і ремонтних робіт. Це може потребувати тимчасового переселення мешканців будівель у безпосередній близькості до робочих зон. Переконайтеся, що встановлені попереджувальні знаки, які попереджають працівників і населення про будь-які ризики, пов'язані з будівництвом. Розміщуйте попереджувальні знаки на огороженнях, у будівельних зонах та інших територіях, що обмежують доступ усім, крім уповноваженого персоналу. Вживайте адекватних заходів під час знесення існуючої інфраструктури для захисту працівників і населення від падаючих уламків і літаючих предметів. Ізолюйте робочі зони від людних зон, використовуючи фізичні бар'єри, негативний тиск будівельних або ремонтних зон на людні зони, і використовуйте НЕРА або іншу фільтрацію, де це можливо, для видалення твердих частинок. Пакуйте все будівельне та ремонтне сміття та скидайте у відведені та обмежені зони видалення або скидання відходів та/або жолоб для безпечного переміщення відходів з верхнього до нижнього рівнів. Проводьте розпилювання, різання, шліфування, галтування, сколювання або циклювання з використанням належних огорожень та анкерних кріплень, залежно від конкретних умов. Використання тимчасових заходів захисту від падіння на риштуваннях і на краях висотних робочих поверхонь, таких як поручні та дошки для запобігання зміщенню матеріалів. Забезпечення всіх працівників захисними окулярами з бічними щитками, щитками для захисту обличчя, будівельними касками та захисним взуттям. Захист органів слуху забезпечується там, де є надмірні рівні шуму.
Демонтаж інженерних комунікацій	До початку будівництва інженерні комунікації (електричні кабелі, телефонні кабелі, водогони, газогони та кабелі інтернет-зв'язку) необхідно перенести за погодженням з відповідними організаціями. Поінформуйте місцеву громаду перед початком робіт з демонтажу або знесення. Акуратно демонтуйте інженерні комунікації, підведені до будь-яких споруд. Дотримуйтесь належних заходів з охорони праці і техніки безпеки працівників під час перенесення інженерних комунікацій, щоб уникнути будь-яких інцидентів.
Культурна спадщина Випадкові знахідки Див. також Додаток 7	Якщо під час земляних робіт або будівництва знайдено будь-яку археологічну пам'ятку, історичну пам'ятку, рештки або предмети, негайно задіюються процедури випадкової знахідки, а саме: • Припиніть будівельну діяльність в районі випадкової знахідки. • Позначте виявлену ділянку або територію. • Захистіть ділянку, щоб запобігти будь-якому пошкодженню або втраті знахідок. У випадках предметів старовини, які можна вилучити, або чутливих решток необхідно організувати нічну охорону доки відповідальні місцеві

Потенційна проблема/вплив	Екологічні і соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	органи влади або Національне управління культури не візьмуть на себе відповідальність щодо захисту. Повідомте інженера Проекту, який, у свою чергу, негайно (протягом 24 годин або менше) повідомить відповідальні місцеві органи влади та Національне управління культури; Відповідальні місцеві органи влади та Національне управління культури відповідатимуть за охорону та збереження місця знахідки до прийняття рішення про подальші відповідні процедури. Це вимагатиме попередньої оцінки знахідок археологами Національного управління культури. Рішення про те, як поводитися зі знахідною, приймаються відповідальними органами влади та Національним управлінням культури. Будівельні роботи можуть бути відновлені лише після отримання дозволу від відповідальних місцевих органів влади або Національного управління культури щодо охорони спадщини.
Соціальні наслідки	До початку будь-яких будівельних робіт Генеральний підрядник розробить власний План управління трудовими ресурсами і План пом'якшення екологічних та соціальних наслідків (П-ПЕСМ), конкретизувавши всі заходи захисту власного і підрядного персоналу; ці плани будуть затверджені інженером Проекту до початку будь-якої будівельної діяльності. ГВП підтримуватиме зв'язок з громадою, прилеглою до будівельної зони, та інформуватиме про умови реалізації і заходи захисту громади (реалізація ПЗЗС); інформуватиме про дотримання природоохоронних заходів та заходів безпеки, врегулювання скарг/пропозицій, задоволення потреб споживачів тощо.
Охорона праці і техніка безпеки (OHS)	Підрядник зменшить ризики щодо охорони праці і техніки безпеки, провівши навчання для всіх працівників щодо основних ризиків для охорони довкілля, соціального середовища, здоров'я та праці (ESHS), пов'язаних із пропонованими будівельними роботами та відповідальністю працівників. Програма навчання повторюється щомісяця. Інженери підрядника організують щотижневі обговорення з будівельниками щодо ризиків ESHS, пов'язаних з будівельною діяльністю, яка здійснюється на конкретному тижні. Залучений підрядником фахівець з охорони праці і техніки безпеки (EHS) відповідає за забезпечення заходів пом'якшення наслідків. Облаштування будівельного майданчика достатніми запасами чистої питної води, електроенергією та санітарними приміщеннями. Обов'язкове використання засобів індивідуального захисту працівниками, у разі необхідності (рукавички, протипилові маски, будівельні каски, черевики, окуляри, засоби захисту органів зору і слуху). Дотримання наведених нижче заходів у зв'язку з будівництвом, які передбачають роботи на висоті (наприклад, 2 метри від поверхні землі). Виконувати будівельні/ремонтні роботи дозволяється лише фахівцям з достатніми навичками, знаннями та досвідом. Переконайтеся, що забезпечена належна підготовка та обладнання для роботи на висоті. Переконайтеся, що місце (наприклад, дах), де повинні проводитися роботи на висоті, є безпечним. Там, де це можливо, необхідно передбачити засоби захисту від падіння, наприклад, ремені безпеки, прості риштування/захисні огорожі для робіт на висоті понад 4 метри від поверхні землі. Дотримуйтесь запобіжних заходів при роботі на або поблизу крихких поверхонь. Негайно видаляйте оливи, мастило, фарбу і бруд, щоб запобігти ковзанню і можливим травмам. Щодня тримайте робоче місце чистим і вільним від сміття.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні і соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	Передбачення на будівельному майданчику аптечки з бинтами, спиртовими або неспиртовими антисептичними серветками, перев'язувальними матеріалами тощо. Зберігайте корозійні рідини та інші токсичні матеріали в належним чином герметизованих контейнерах для збору та утилізації у відповідних захищених приміщеннях. Переконайтеся, що структурні отвори належним чином облаштовані/захищені. Укриття насипних або легких матеріалів, що зберігаються на дахах або відкритих підлогах. Під час сильних дощів або будь-яких надзвичайних ситуацій припиніть всі роботи. Застосовуйте належні практики роботи з електрообладнанням, такі як використання безпечних подовжувачів, стабілізаторів напруги та автоматичних вимикачів, етикеток на електричній проводці для заходів безпеки; обізнаність щодо виявлення запаху гару від дротів тощо на будівельних майданчиках та оснащення майданчиків детекторами напруги, мультиметрами та приймальними тестерами, в разі необхідності. Облаштування належних туалетних приміщень для працівників, принаймні один туалетний відсік на кожні 25 працівників, з окремими зручностями для чоловіків і жінок. Переконайтеся, що працівники обізнані з механізмом розгляду та врегулювання скарг (МРВС) і можуть отримати до нього доступ. За потреби, потрібно передбачити необхідні ЗІЗ для запобігання передачі інфекційних захворювань (наприклад, COVID), забезпечивши дезінфікуючі засоби для рук, дотримуватись фізичного дистанціювання тощо. Усі працівники будуть забезпечені засобами індивідуального захисту. Засоби індивідуального захисту повинні відповідати вимогам міжнародних стандартів (будівельні шоломи, респіратори та окуляри, захисні механізми та спеціальне взуття використовуються на постійній основі). Відповідні інформаційні стенди на будівельному майданчику інформуватимуть працівників про ключові правила та вимоги, яких необхідно дотримуватися. Дотримання правил і керівних принципів безпеки та процедур управління трудовими ресурсами (ПУТР), включаючи використання засобів індивідуального захисту, буде заохочуватися і контролюватися на регулярній основі. Захист пішоходів, населення в цілому, пацієнтів, студентів, учнів передбачає огороження території та недопущення стороннього персоналу до місць проведення ремонтних робіт. Організація 24-годинної вартової служби на об'єктах. Прилегла територія (двір споруди) повинна утримуватися в чистоті, без зберігання на ній відходів. Відходи збираються і негайно видаляються з двору, щоб запобігти можливим травмам Територія будівельного майданчика має бути освітленою в нічний час. Регулярне технічне обслуговування транспортних засобів для мінімізації потенційно серйозних аварій внаслідок несправності або передчасного виходу з ладу обладнання.
Надзвичайні ситуації та аварії	Всі роботи виконуватимуться відповідно до вимог заходів безпеки праці. Буде розроблений порядок дій в разі надзвичайних ситуацій, щоб тримати під контролем потенційні ризики. Для особового складу буде проведено навчання діям у надзвичайних ситуаціях. На майданчику буде в наявності готове до використання аварійно-рятувальне обладнання. На майданчику буде передбачено засоби надання першої допомоги, і працівники будуть обізнані з правилами надання першої допомоги. Рухоме обладнання з обмеженою задньою оглядовістю має бути оснащене звуковою резервною сигналізацією. Кожен оператор рухомого обладнання буде працювати із сигнальником для управління рухом обладнання. Підрядник маркує

Потенційна проблема/вплив	Екологічні і соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	попереджувальними знаками всі електричні прилади та лінії, що знаходяться під напругою. Підрядник повинен позначити шляхи евакуації при пожежі та навчити працівників екстреній евакуації з терміналу в разі пожежі. Навчально-тренувальні заняття проводяться на регулярній основі. Залучений підрядником фахівець з охорони праці і техніки безпеки відповідатиме за забезпечення заходів пом'якшення наслідків. Повідомлення та розслідування інцидентів та усунення невідповідностей.
Дитяча праця	Ризик використання дитячої праці буде знижений через засвідчення віку працівника, який становить мінімум 18 років для цього виду робіт, за допомогою юридично визнаних документів, таких як національна ідентифікаційна картка та свідоцтво про народження, із суворим дотриманням конфіденційності таких особистих документів. Крім того, на регулярній основі проводитимуться заняття з підвищення обізнаності для громад, щоб привернути увагу до заборони та негативних наслідків дитячої та примусової праці. Тим не менш, підрядник буде зобов'язаний передбачити в договорі положення щодо заборони використання дитячої/примусової праці. Підрядник зобов'язаний залучити експерта з питань трудових відносин для забезпечення заходів пом'якшення наслідків.
Сексуальні домагання	Ризик гендерного насильства буде знижено через впровадження Кодексу поведінки, укладання контрактів та використання будь-якої робочої сили для виконання робіт та забезпечення необхідної підготовки. Розроблена підрядником Програма щомісячної підготовки також охоплюватиме теми, пов'язані з Кодексом поведінки та сексуальними домаганнями, особливо щодо жінок та дітей, насильством, включаючи сексуальне та/або гендерне насильство, а також шанобливе ставлення до місцевої громади. Залучений підрядником Експерт з питань праці нести відповідальність за забезпечення заходів пом'якшення наслідків.
Ризики та наслідки дорожнього руху	Вказівники, попереджувальні знаки, бар'єри та об'їзні шляхи: майданчик буде чітко видно, а громадськість попереджена про всі потенційні небезпеки. Система управління дорожнім рухом та навчання персоналу, особливо щодо доступу до об'єктів та інтенсивного руху поблизу майданчика. Забезпечення безпечних проходів і переходів для пішоходів в місцях дорожнього руху, пов'язаного з будівництвом. Адаптація робочого часу до місцевих схем організації дорожнього руху, наприклад, уникнення інтенсивного транспортного руху в години пік або під час прогону худоби. Активне управління дорожнім рухом підготовленим і видимим персоналом на будівельному майданчику, якщо це необхідно для безпечного та зручного проходу населення. Забезпечення безпечного та постійного доступу до офісних приміщень, магазинів та житлових будинків під час будівельних робіт, якщо будівлі залишаються відкритими для населення.
Робоча сила і містечка для будівельників	Якщо можливо, залучати до роботи здебільшого місцевих працівників та забезпечувати відповідне навчання безпечним практикам роботи у міру необхідності. Забезпечити належні туалетні приміщення для чоловіків і жінок на робочому місці (туалети та мийні зони) з урахуванням очікуваної кількості працівників. Туалети також повинні бути забезпечені достатніми запасами гарячої і холодної проточної води, мила та сушарок для рук. Там, де це потрібно, встановити і підтримувати тимчасову систему септиків для збору санітарних відходів без забруднення прилеглих водотоків. Встановити метод і систему зберігання та утилізації всіх твердих побутових відходів, що утворюються на місці проведення робіт. Не дозволяється використовувати паливну деревину для приготування їжі або опалення в будь-яких приміщеннях, призначених для приготування їжі або кухонних приміщеннях, натомість забезпечити використання альтернативного палива.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні і соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	Забезпечити, щоб офіси, склади, виробничі приміщення та майстерні були розташовані у відповідних зонах, затверджених інженером Проєкту, за межами 500 м ділянки від існуючих житлових кварталів. Вимагати переробки мастильних матеріалів та спорудження каналу навколо зони дозаправки із затвердженим відстійником/масляною пасткою на виході. За потреби передбачити необхідні ЗІЗ для запобігання передачі інфекційних захворювань (наприклад, COVID), забезпечивши дезінфікуючі засоби для рук, дотримуючись фізичного дистанціювання тощо.
Етап експлуатації	
Ризики для здоров'я та безпеки	Ризики для здоров'я та безпеки можуть виникнути в разі впливу біологічних небезпек, небезпечних будівельних матеріалів - першим постійним заходом є забезпечення засобами захисту всього персоналу, відвідувачів та інших тимчасових осіб. Під час експлуатації необхідно забезпечити належне обслуговування системи водовідведення, прибирання, внутрішню комунікацію і системи пожежної безпеки. Вплив на здоров'я, травми та пошкодження інфраструктури/обладнання через відсутність правил безпеки та інструкцій щодо лабораторного обладнання та хімічних матеріалів, що використовуються. Виконання інструкцій та заходів безпеки для відвідувачів, особливо щодо безпеки дітей, таких як попереджувальні знаки тощо. Існуючі Плани управління охороною довкілля, здоров'я і праці закладів ПМСД необхідно переглянути та відповідним чином оновити на основі ПЕСУ конкретних об'єктів, підготовлених для відповідних субпроєктів. Ці плани також повинні охоплювати План управління відходами, що містить План з інфекційного контролю та поводження з медичними відходами (ICWMP). Проєкт загального плану ICWMP наведений у Додатку 2с.
Роздільне збирання відходів	Усі медичні заклади повинні сортувати та розділяти медичні відходи у місці їх утворення на медичні та звичайні відходи. Звичайні відходи, які ненавмисно змішуються з медичними відходами, вважаються медичними відходами, і поводження та обробка цих відходів здійснюються відповідним чином. Звичайні відходи можуть бути видалені на муніципальний полігон; однак розділення цього потоку відходів заохочується і відповідає Стратегії ЗК. Розділення передбачає відокремлення вторинних відходів (пластмас, паперу, скла та електронних відходів) від відходів, що не підлягають переробці, та органічних відходів. Органічні відходи відправляють на компостування або на муніципальний полігон.
Електронні відходи (e-waste)	Там, де це можливо, МОЗ має запровадити опції зворотного викупу електронного обладнання з постачальниками як частину відповідальності виробника та політики «зелених» закупівель. МОЗ має доручити працівнику з управління майном проведення інвентаризації всіх закупівель електронного обладнання та розроблення процедури утилізації електронних відходів після того, як обладнання буде непридатним для експлуатації. Контейнери для збору електронних відходів мають бути розміщені в усіх центрах ПМСД та лікарнях. Витратні матеріали, предмети споживання та інші предмети постачання (чорнильні картриджі, деталі, освітлювальні прилади, акумулятори, відпрацьовані деталі від ремонту або пошкодження тощо) збирають для утилізації окремо від іншого сміття. Будь-які електронні відходи, які підлягають вторинній переробці, повинні бути відокремлені для збору та повторного використання переробниками. Будь-яке обладнання або частини, які не можуть бути розділені, розміщують окремо від звичайних твердих відходів в окремому контейнері електронних відходів та зберігають в безпечному сховищі електронних відходів. Домовленості щодо збору та остаточної утилізації електронних відходів укладають зі створеними компаніями зі збору або переробки небезпечних відходів.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні і соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	МОЗ розробляє порядок безпечної утилізації електронних відходів спільно з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів. Стандартний План управління електронними відходами (E-WMP) буде розроблено та впроваджено для тих ПМСД та лікарень, де є пов'язані з Проектом дані/комп'ютерне обладнання та діяльність (частково на основі заходів, зазначених у цій таблиці).

5.4. Інструменти управління екологічними і соціальними ризиками

Залежно від категорії екологічного і соціального ризику, заходи з управління ризиками для конкретного об'єкта будуть підпадати під дію ПЕСУ (шаблон наведено в Додатку 2) або Контрольного переліку ПЕСУ (шаблон наведено в Додатку 3) та визначатимуть заходи щодо запобігання, мінімізації, пом'якшення наслідків та компенсації, які застосовуватимуться до субпроектів в разі необхідності. Таблиця пом'якшення наслідків, наведена вище, слугує орієнтиром щодо потенційних ризиків та наслідків, заходів пом'якшення наслідків та показників або результатів, які можуть бути заплановані та реалізовані протягом усього терміну дії проекту. Ризики та наслідки, заходи пом'якшення наслідків та індикатори моніторингу будуть представлені згідно з відповідними ЕСС.

Екологічні ризики проекту, спричинені головним чином будівельними/ремонтними роботами в рамках Компонентів 2 і 3, є специфічними для конкретного об'єкта і тимчасовими, і можуть бути пом'якшені за допомогою існуючих заходів управління і сучасних методів будівництва, ресурсоефективності і запобігання забрудненню та управління. Законодавство України також регламентує вимоги до охорони довкілля під час підготовки та будівництва/ремонту.

Соціальні ризики нівелюються дотриманням принципів прозорості та публічності проектної діяльності. Своєчасне та об'єктивне інформування зацікавлених сторін, запровадження ефективного механізму залучення громадян, який охоплює, серед іншого, розгляд скарг та належне реагування. Взаємодія із зацікавленими сторонами ефективно знижує ймовірність негативних реакцій громадян та допомагає вирішувати конфліктні ситуації. Законодавство України у сфері дотримання трудових прав також покликане захищати людей, зайнятих у сфері виконання робіт та надання послуг на постійній або тимчасовій основі. Крім того, Міністерство охорони здоров'я розробило План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС), який публікується на офіційній вебсторінці Міністерства. Оновлений ПЗЗС вже опублікований на офіційній вебсторінці МОЗ. ПЗЗС є окремим документом, на який посилаються ці РВЕСМ. Протягом усього терміну дії Проекту, для забезпечення ефективної комунікації та залучення зацікавлених сторін і громад, ПЗЗС залишається «живим документом», який може бути змінений та оновлений. У цих РВЕСМ також розглянуто МРВС.

Однак ці ризики можуть посилюватися потенційними бомбардуваннями та іншими військовими діями, які додають елемент значної невизначеності та ризику загибелі людей або серйозних поранень. Цей ризик є загальним для всіх об'єктів та заходів Проекту і не може бути повністю пом'якшений заходами екологічного та соціального менеджменту. Втім, з метою істотного зменшення ризику ракетних ударів, МОЗ через ГВП підготувало шаблон **Плану готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях (ПГРНС)**, який є частиною ПЕСУ (Додаток 2b). Ці ПГРНС застосовуватимуться до всіх субпроектів, класифікованих як такі, що мають «помірні» або «значні» екологічні та соціальні ризики, і будуть частиною відповідних прив'язаних до конкретних об'єктів ПЕСУ, підготовлених ГВП. Згодом, для кожного ЗОЗ, відновленого в рамках Проекту, буде підготовлено ПГРНС для етапу експлуатації.

Зокрема, здійсненні та економічно ефективні заходи, які можуть зменшити потенційно значний несприятливий вплив на навколишнє середовище до прийнятних рівнів, визначені в Плані екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ). Цей План розробляється для

кожного субпроєкту зі значним та помірним ризиком. Шаблон ПЕСУ є додатком до цих РВЕСМ і буде включений до тендерної документації та договорів на виконання робіт із підрядниками, субпідрядниками, а також до договорів про надання послуг з організаціями, що здійснюють нагляд за виконанням будівельних робіт за Проєктом. Типовий ПЕСУ передбачає стандартні базові підходи до пом'якшення впливу будівельних контрактів з помірними, локалізованими ефектами. Формат вважається таким, що відповідає вимогам Світового банку щодо екологічних і соціальних оцінок. Прив'язаний до конкретного об'єкта ПЕСУ також охоплює План з інфекційного контролю та поводження з медичними відходами (ICWMP) – загальний проєкт плану наведений в Додатку 2с.

Крім того, вся тендерна документація та договори на виконання робіт в рамках Проєкту повинні містити зобов'язання підрядників, субпідрядників та наглядових організацій щодо прийняття та забезпечення дотримання Кодексу поведінки, який має бути доступний та підписаний усіма працівниками, та який детально описує заходи щодо усунення екологічних, соціальних ризиків, ризиків для здоров'я та безпеки, а також ризиків сексуальної експлуатації та насильства, сексуальних домагань та жорстокого поводження з дітьми, і все це стосується таких будівельних робіт, які замовляються або виконуються за цими договорами. Цей Кодекс поведінки розробляється та надається підрядниками, субпідрядниками та наглядовими організаціями.

Процедура управління трудовими ресурсами (ПУТР) охоплює вимоги до охорони праці і техніки безпеки працівників, залучених до Проєкту, і має на меті узагальнити заходи щодо пом'якшення можливих ризиків та наслідків, пов'язаних з організацією праці. ПУТР наведено в Додатку 4 до цих РВЕСМ.

МОЗ забезпечує дотримання положень цих РВЕСМ. ГВП відповідає за моніторинг проєктної діяльності та нагляд за виконанням положень РВЕСМ залученими закладами ПМСД. Проєкт реалізується у масштабах країни. На початковому етапі, поки не буде створено достатню спроможність на рівні ГВП, усі прив'язані до конкретного об'єкта інструменти управління екологічними і соціальними ризиками затверджуватиме Світовий банк; крім того, Світовий банк продовжує ПЕСУ для «значних» ризиків, а щодо субпроєктів із «помірним» або «низьким» ризиком здійснює фактологічний огляд і перевірку методом випадкової вибірки під час регулярних місій.

ГВП надає Банку звіти про перевірку та нагляд у рамках регулярних звітів про хід виконання проєкту.

5.5. Екологічні і соціальні застереження для Підрядників

ГВП відображає екологічні і соціальні вимоги у прив'язаних до конкретного об'єкта ПЕСУ/Контрольних переліках ПЕСУ та в тендерній документації, включаючи вимоги, терміни та умови ESHS, представлені у стандартній тендерній документації Світового банку для договорів на виконання невеликих робіт. ГВП включить наступні стандартизовані екологічні та соціальні застереження до тендерної документації, щоб потенційні учасники торгів були обізнані із екологічними і соціальними вимогами, яких вони повинні дотримуватися. Учасники торгів відображатимуть відповідні вимоги у своїх тендерних пропозиціях та забезпечуватимуть виконання зазначених застережень під час виконання договорів. ГВП забезпечуватиме дотримання підрядниками цих застережень, які охоплюють чотири складові, як-от:

1. Охорона довкілля, здоров'я та праці (EHS)
2. Екологічний і соціальний моніторинг та виконання підрядником
3. Екологічні і соціальні зобов'язання та
4. Механізм розгляду скарг і пропозицій працівників.

5.6. Охорона праці і техніка безпеки

Усі вимоги ОПіТБ до етапів будівництва та експлуатації будуть враховані в документах, що стосуються конкретного об'єкта, підготовлених для кожного субпроекту, у тендерній документації щодо договору на виконання робіт та договору з підрядником на виконання робіт. Крім того, відібрані Підрядники відображатимуть ці вимоги ОПіТБ в усіх конкретних планах управління ризиками (С-ПЕСМ, Кодексі поведінки тощо), підготовлених для виконання робіт, і, відповідно, заклади ПМСД враховуватимуть усі вимоги ОПіТБ до етапу експлуатації у своїх конкретних планах управління ризиками.

Питання ОПіТБ мають бути охоплені всіма наглядовими та моніторинговими заходами. Зокрема, буде здійснюватися спостереження, чи були якісь інциденти, перевірятимуться журнали, а також наявність і використання засобів захисту та профілактики. Згодом розділи ЕНС усіх звітів про хід виконання робіт відображатимуть висновки ГВП за результатами перевірки дотримання вимог до охорони праці і техніки безпеки, а також існуючих процедур щодо цього, та повідомлення, чи мали місце серйозні інциденти або летальні випадки.

ГВП забезпечить відображення в операційному посібнику проекту відповідних положень щодо управління питаннями ОПіТБ.

6. МОНІТОРИНГ, НАГЛЯД ТА ЗВІТНІСТЬ

6.1 Моніторинг

Моніторинг забезпечує, щоб заходи пом'якшення наслідків впроваджувалися відповідно до графіку впровадження/робочого плану Проєкту та ПЕСУ/Контрольних переліків ПЕСУ, а також виявляє можливі вузькі місця, які можуть вплинути на реалізацію діяльності Проєкту. Моніторинг виконання заходів пом'якшення екологічних та соціальних наслідків є важливим для забезпечення дотримання чинних ЕСС та запобігання негативному впливу будівельної діяльності на природне і соціальне середовище.

Заходи моніторингу субпроєкту повинні бути визначені в частині екологічної і соціальної оцінки кожного субпроєкту на основі специфічних для субпроєкту впливів і ризиків ESHS, а також вимог, встановлених у відповідних нормативних вимогах України, вимогах ESHS Світового банку щодо конкретного Проєкту, включаючи ЕСС та відповідні Настанови Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я та праці (EHSG) (загальні та для закладів охорони здоров'я). Ці вимоги мають бути включені до субпроєктних ПЕСУ і далі до С-ПЕСМ, тоді як на етапі експлуатації вони будуть враховані у планах EHS закладів ПМСД.

Система екологічного і соціального моніторингу починається на етапі підготовки субпроєкту і діє на етапі експлуатації з метою запобігання негативним наслідкам проєкту та спостереження за ефективністю заходів з пом'якшення наслідків. Ця система допомагає Світовому банку та Позичальнику/МОЗ оцінити успіх пом'якшення наслідків у рамках нагляду за проєктом і дозволяє вживати заходів, коли це необхідно. Система моніторингу забезпечує технічну допомогу та нагляд, коли це необхідно, раннє виявлення умов, пов'язаних із заходами пом'якшення наслідків, відстеження результатів пом'якшення наслідків та надання інформації про хід упровадження проєкту. МОЗ через ГВП відповідає за впровадження цих Рамкових вимог як на загальному рівні Програми, так і на рівні окремих субпроєктів. ГВП забезпечує включення вимог ПЕСУ для конкретного об'єкта та дозволу природоохоронних органів до вимог роботодавця через:

- Моніторинг необхідних заходів пом'якшення у рамках ПЕСУ для конкретного об'єкта/Контрольних переліків ПЕСУ та інших застосовних інструментів ЕСП, які мають реалізувати підрядники будівельних робіт та/або інші відповідальні установи.
- Звітність за результатами МРВС згідно з ПЗЗС, ПУТР та ПЕСУ.
- Повідомлення про будь-які нещасні випадки та інциденти, у тому числі повідомлені Банку в рамках процесу звітування про інциденти.
- Розгляд щомісячних звітів з моніторингу, наданих підрядниками та/або консультантами з нагляду.
- Регулярне звітування перед директором Проєкту та Світовим банком, як зазначено в ПЕСЗ та Операційному посібнику проєкту (ОПП).

Для цілей моніторингу ГВП важливо мати у своїй структурі відповідний екологічний та соціальний потенціал, бажано на рівні реалізації проєкту. Моніторинг можуть здійснювати фахівці на основі субпідряду.

Технічний відділ закладу охорони здоров'я або призначені технічні спеціалісти також постійно підтримуватимуть реалізацію субпроєкту та забезпечуватимуть управління медичними відходами. Вони координуватимуть з ГВП моніторинг субпроєкту на рівні медичного закладу та підрядників будівельних робіт.

Моніторинг екологічних і соціальних наслідків повинен зосереджуватися на забезпеченні того, щоб усі заходи пом'якшення впливу на навколишнє та соціальне середовище

здійснювалися у повній відповідності до ПЕСУ для конкретного об'єкта/Контрольного переліку ПЕСУ.

Для забезпечення ефективного впровадження заходів пом'якшення наслідків ПЕСУ для конкретного об'єкта/Контрольний перелік ПЕСУ містить спеціальний План екологічного та соціального моніторингу (E&SMP), який містить: (а) докладну інформацію про заходи моніторингу, включаючи параметри, що підлягають вимірюванню, методи, які будуть використовуватися, періодичність вимірювань; та (b) процедури моніторингу та звітності з метою (i) забезпечення раннього виявлення умов, які потребують конкретних заходів пом'якшення наслідків; та (ii) надання інформації про прогрес та результати пом'якшення наслідків. Шаблон такого плану E&SMP наведений в Додатку 2а. У плані E&SMP потрібно буде визначити, як і коли вимірюватимуться показники моніторингу; соціальні показники, які слід контролювати на постійній основі, а саме:

- Дотримання Підрядником заходів, пов'язаних із соціальними аспектами, та заходів безпеки.
- Кількість тренінгів, проведених для жінок і вразливих груп, та результати цих тренінгів (наприклад, чи були розширені знання по темі).
- Ефективність МРВС (для громади та будівельників) – відстеження розгляду скарг та часу очікування від отримання до закриття/вирішення скарг, розподіл скарг за вразливими групами, такими як жінки, населення, що зазнає впливу, або особи з обмеженими можливостями.
- Випадки гендерного насильства, насильства по відношенню до дітей та чи вважає громада відповідними методи розгляду скарг.
- Інші показники моніторингу, які можуть бути описані у пов'язаному з конкретним об'єктом ПЕСУ/Контрольному переліку ПЕСУ або інших пов'язаних проєктних документах.

Кінцеві виплати підрядникам зумовлені результатами заключної перевірки, із зосередженням уваги на вимозі щодо відновлення об'єкта до його початкового стану після завершення відновлювальних робіт.

Фахівці ГВП з екологічних і соціальних питань відвідуватимуть об'єкти проєкту у разі потреби. Виходячи з результатів різних субпроєктів, вони консультуватимуть щодо подальших виплат підрядникам, які уклали договір на реалізацію субпроєктів в рамках Проєкту. Якщо буде виявлено, що існує невідповідність вимогам ПЕСУ, подальші виплати будуть призупинені до забезпечення відповідності. Крім того, на територіях проєкту ГВП відповідатиме за діяльність з екологічного і соціального моніторингу, визначену вище в частині запобіжних дій та заходів пом'якшення наслідків, пропонованих для усунення потенційних негативних наслідків. Цей моніторинг буде включено до загального плану моніторингу проєкту, що його вимагає Світовий банк в частині виконання проєкту. ГВП також відповідає за обробку, розгляд та моніторинг скарг й інших відгуків, у тому числі з екологічних і соціальних питань.

6.2 Нагляд

Працівники ГВП здійснюватимуть нагляд за діяльністю, що підтримується Проєктом, на регулярній основі. Проєкт також залучить інженера/консультанта з нагляду за будівництвом, який відіграватиме важливу роль в реалізації пов'язаних з конкретним об'єктом ПЕСУ/Контрольних переліків ПЕСУ, а саме щодо:

- нагляду та моніторингу усіх положень договору на виконання робіт, які слід забезпечити та дотримуватися;
- надання усних або письмових інструкцій Підряднику;

- контролю і перевірки дотримання інструкцій з будь-якого питання, пов'язаного з договором;
- надання Підряднику (в будь-який час) інструкцій і додаткових або оновлених креслень, які можуть бути потрібні для виконання робіт та усунення будь-яких дефектів, і усе це має здійснюватися відповідно до договору;
- регулярного відвідування будівельних майданчиків та підготовки звітів про відповідність тощо;
- щомісячного (або в разі потреби) звітування про реалізацію Проєкту, включаючи екологічні і соціальні аспекти та ОПіТБ.

Процес нагляду доповнюватиметься наглядом за Проєктом з боку Світового банку. Цей процес охопить участь працівників Банку з екологічних і соціального питань в місіях з огляду впровадження проєкту, якщо це доцільно, для розгляду поступу реалізації ПЕСУ.

6.3 Звітність

Документування результатів екологічного і соціального нагляду за субпроєктами є обов'язковим. Підрядники та/або консультанти, які здійснюють нагляд, формуватимуть щомісячні моніторингові звіти для відображення якості та обсягу застосування кожного екологічного і соціального заходу пом'якшення наслідків, передбачених ПЕСУ для конкретного об'єкта/Контрольним переліком ПЕСУ. Інформація, надана у звітах про хід виконання робіт, має супроводжуватись фотоматеріалами, зробленими на об'єкті, та датованими.

Розділи квартальних/піврічних звітів з екологічних і соціальних аспектів про хід виконання Проєкту, підготовлені МОЗ через ГВП та надані Світовому банку, міститимуть вичерпну аналітичну інформацію про стан реалізації екологічних і соціальних аспектів у рамках Проєкту, включаючи огляд відхилень/порушень ПЕСУ, що виникли протягом звітного періоду, інструкції, надані підрядникам щодо усунення будь-яких слабких місць або виявлених проблем, та подальші дії щодо виявлених не вирішених питань. Звітування щодо моніторингу екологічних, соціальних, медичних та безпекових показників Проєкту, зокрема, щодо залучення зацікавлених сторін та ведення журналу скарг.

Звіти про хід виконання Проєкту регулярно подаються (тобто щокварталу, щопівроку), як зазначено в Плані екологічних та соціальних зобов'язань (ПЕСЗ) та Операційному посібнику проєкту (ОПП), починаючи з дати набуття чинності (Дата набуття чинності), не пізніше 20 робочих днів після закінчення кожного звітного періоду протягом усього періоду реалізації Проєкту.

Квартальні/піврічні звіти з моніторингу складатимуться з метою:

- Вдосконалення практик екологічного та соціального менеджменту.
- Розуміння проблем реалізації ПЕСУ та ПЕСЗ та забезпечення своєчасного прийняття рішень щодо будь-яких потенційних ризиків та викликів, які можуть негативно вплинути на реалізацію проєкту.
- Забезпечення ефективності та якості процесів екологічної і соціальної оцінки та використання інструментів ЕСП.
- Запровадження доказових та орієнтованих на результати оцінок екологічної та соціальної ефективності.
- Надання можливості відображати результати і досвід впровадження заходів пом'якшення наслідків у майбутніх ПЕСУ та інших документах, пов'язаних з проєктом.

6.4 Повідомлення Світовому банку про екологічні і соціальні інциденти

Негайне інформування Світового банку про будь-які аварії, надзвичайні ситуації та непередбачені проблеми, які можуть виникнути в ході робіт і безпосередньо або опосередковано вплинути на навколишнє середовище, фізичні культурні ресурси, персонал виконавців робіт та/або громади поблизу проєктного об'єкта, є обов'язковим незалежно від термінів звітування. Також повідомлятимуться неочікувані негативні соціальні наслідки, виявлені під час реалізації Проєкту.

Юридична або фінансова угода передбачає стандартне формулювання повідомлення про інциденти Банку. Для проєктів, які застосовують ЕСП, ПЕСЗ може також містити вимогу до позичальників звітувати перед Банком та надавати детальну інформацію про причини та коригувальні дії. В Настановах EHSO надаються рекомендації щодо того, як Позичальники повинні повідомляти та розслідувати нещасні випадки на виробництві.

МОЗ використовує стандартну процедуру Світового банку ESIRT (Інструмент реагування на екологічні та соціальні інциденти) для повідомлення про інциденти, що відбуваються на проєктах, незалежно від того, чи знаходяться вони на етапі підготовки, чи впровадження - більш детальна інформація про управління інцидентами та процес звітування наведена в Додатку 9.

Консалтингова компанія, що здійснює нагляд за будівництвом, та її персонал є відповідальними за моніторинг таких негативних впливів під час своїх наглядових візитів.

7. МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА СФЕРИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

МОЗ є впроваджуваною установою проєкту та відповідає за повсякденну діяльність проєкту через свою ГВП, яка забезпечує моніторинг і звітування щодо впровадження РВЕСМ/ПЕСМ та всі пов'язані з цим питання, як-от повідомлення про інциденти та скарги. Функції ГВП описані більш детально нижче.

ГВП буде належним чином укомплектована одним спеціалістом з екологічних питань і одним спеціалістом із соціальних питань й підтримуватиметься протягом усього періоду реалізації Проєкту і може скористатися підтримкою консультантів з екологічних і соціальних питань.

ГВП також здійснюватиме моніторинг виконання Процедур управління трудовими ресурсами (ПУТР), забезпечення того, щоб кожна особа, яка виконує роботу в рамках Проєкту/надає консультаційні послуги, була офіційно працевлаштована або мала чинний контракт; щоб кожен працівник або консультант був обізнаний з МРВС проєкту і мав можливість висловити занепокоєння або подати скаргу.

МОЗ підготувало План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС), який застосовується до всіх заходів, що фінансуються Проєктом. Цей документ спрямований на залучення до обговорення зацікавлених сторін Проєкту, комунікацію з ними, інформування громадськості про Проєкт. Документ містить посилання на МРВС та інформаційні канали. ГВП та медичні заклади-бенефіціари визначатимуть та консультуватимуться з ключовими зацікавленими сторонами безпосередньо або через віртуальні платформи та електронну пошту, в разі необхідності. Усі інструменти публічних консультацій будуть доступні на вебсторінках МОЗ та медичних закладів-бенефіціарів, якщо вони є, а друковані версії цих документів будуть доступні та надаватимуться за запитом. Документи також будуть опубліковані на вебсторінці Світового банку.

7.1. Розгляд і затвердження

Інструменти екологічного та соціального менеджменту розробляються медичними закладами-бенефіціарами за підтримки ГВП, а потім розглядаються ГВП та затверджуються Світовим банком. На початковому етапі, поки не буде створений достатній потенціал на рівні ГВП, усі прив'язані до конкретного об'єкта інструменти екологічного і соціального менеджменту затверджуватиме Світовий банк; крім того, Світовий банк продовжуватиме затверджувати ПЕСУ для «значних» ризиків, а щодо субпроєктів із «помірним» або «низьким» ризиком здійснюватиме фактологічний огляд і перевірку методом випадкової вибірки під час регулярних місій.

ГВП надаватиме Банку звіти про перевірку та нагляд у рамках регулярних звітів про хід виконання проєкту.

МОЗ через ГВП забезпечує оцінку проєктної діяльності у контексті екологічних і соціальних складових та адекватне впровадження прив'язаних до конкретного об'єкта ПЕСУ/Контрольних переліків ПЕСУ, а саме:

- координацію питань, пов'язаних з екологічною та соціальною оцінкою;
- оцінку прийнятності субпроєкту у контексті екологічних і соціальних питань та екологічного і соціального скринінгу субпроєктів;
- надання необхідної інформації з екологічних і соціальних питань ініціаторам субпроєктів (зокрема, інформування про екологічні та соціальні критерії, які будуть використовуватися, пояснення усіх зобов'язань щодо процедури екологічної і соціальної оцінки тощо);
- моніторинг впливу на навколишнє середовище в рамках загального моніторингу реалізації субпроєкту; та

- комунікацію з компетентними органами охорони навколишнього середовища та соціального захисту.

7.2. Реалізація

ГВП забезпечить розповсюдження цих РВЕСМ серед усіх підрядників після їх призначення, а також серед керівників об'єктів. ГВП забезпечить, щоб усі договори з будівельниками, проєктувальниками та іншими особами, залученими до реалізації ремонтних/відновлювальних робіт у рамках проєкту, містили вимоги щодо дотримання цих РВЕСМ та правових норм у сфері охорони довкілля та соціального захисту.

Медичні заклади-бенефіціари відповідають за реалізацію інструментів екологічного та соціального менеджменту на основі тісної взаємодії та підтримки ГВП. Під час будівельних робіт відповідальні інженери з нагляду здійснюватимуть соціальний та екологічний моніторинг договорів на виконання робіт відповідно до конкретних ПЕСУ/Контрольних переліків ПЕСУ. У додатках до цих РВЕСМ містяться шаблони планів екологічного та соціального моніторингу. ГВП підтримуватиме та контролюватиме повну реалізацію Проєкту.

Під час реалізації Проєкту фахівці/консультанти ГВП з екологічних і соціальних питань подають щоквартальні звіти до Світового банку щодо моніторингу екологічних, соціальних показників, охорони праці і техніки безпеки у рамках Проєкту, зокрема, інформаційно-просвітницької діяльності та ведення реєстру скарг.

Крім того, фахівці/консультанти ГВП з екологічних і соціальних питань повідомляють Світовому банку про будь-який інцидент або нещасний випадок, пов'язаний з Проєктом, який має або може мати значний негативний вплив на навколишнє середовище, відповідні громади, населення або працівників (включаючи будь-який спалах захворювання серед працівників проєкту); надають достатню вичерпну інформацію щодо інциденту або аварії із зазначенням негайних заходів, вжитих або планованих, для його усунення, а також будь-яку інформацію, надану будь-яким підрядником і наглядовою організацією, якщо це необхідно.

7.3. Функції і повноваження Підрядників

Підрядники мусять дотримуватися вимог Плану управління трудовими ресурсами (ПУТР), який був підготовлений ГВП МОЗ як окремий документ згідно з вимогами ЕСС2. ПУТР охоплює оцінку ризиків і наслідків та необхідні заходи пом'якшення наслідків для забезпечення здоров'я та безпеки працівників підрядника, які можуть бути піддані ризикам для здоров'я. ПУТР вимагає від підрядників локалізації економічних вигід з мінімальним залученням зовнішньої робочої сили для виконання сервісних робіт, які вимагають спеціалізованої/кваліфікованої робочої сили, якої немає в місцях реалізації проєкту. Крім того, від Підрядника вимагається розробити, прийняти та впровадити задокументований План управління припливом робочої сили в частині тендерної документації та договору на виконання робіт, перш ніж залучати будь-яку робочу силу до виконання робіт.

Підрядники повинні вирішувати такі питання, як дитяча праця, примусова праця, гендерні питання та питання гендерного насильства, охорона праці і техніки безпеки, зазначені в тендерних та договірних документах, а також забезпечити необхідну програму навчання та обізнаності персоналу. Підрядники також повинні забезпечити адекватну охорону праці і техніку безпеки відповідно до Настанов Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я та праці (EHSG) та стандартів Передової міжнародної галузевої практики (GIP) щодо захисту персоналу. Для забезпечення здоров'я та безпеки працівників під час будівництва підрядники повинні підготувати та реалізувати План охорони праці і техніки безпеки (План ОПіТБ), дотримуючись положень EHSG та місцевого законодавства.

Підрядники також мусять підготувати та реалізувати Плани екологічного та соціального менеджменту для конкретних об'єктів (С-ПЕСМ).

Підрядники запроваджують спеціальний механізм розгляду та врегулювання скарг (МРВС) для працівників.

7.4. Функції та обов'язки в інструментах управління ESHS та процесі впровадження

Відповідальна сторона	Обов'язки
ГВП – фахівці з екологічних і соціальних питань	Провести скринінг усіх субпроектів, підготувати за підтримки ПМСД/лікарень-бенефіціарів та впровадити прив'язані до конкретних об'єктів ПЕСУ/Контрольні переліки ПЕСУ та подати на розгляд і затвердження Банку; Подати Світовому банку прив'язані до конкретних об'єктів ПЕСУ для попереднього розгляду; Здійснювати контроль якості та огляд ПЕСУ; Розкривати інформацію про ПЕСУ на вебсторінці МОЗ та включити ПЕСУ у тендерну документацію; Підготувати процедури управління трудовими ресурсами; Призначити спеціалістів на місцях для екологічного і соціального моніторингу; Проводити регулярну перевірку впровадження ПЕСУ будівельним підрядником, надавати рекомендації та приймати рішення про необхідність додаткових заходів; У разі виявлення невідповідностей забезпечити, щоб Підрядник вжив усіх необхідних заходів і закрити/усунув невідповідності та повідомити Світовий банк про ці події; Підготувати, оновити та впровадити План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС), який враховує вразливі групи на додаток до гендерних аспектів Проекту; Проводити консультаційні зустрічі, а також розробляти та розповсюджувати листівки чи інші інформаційні документи для інформування громад про проект, його наслідки та графік будівництва; Запровадити у визначені терміни дворівневу систему МРВС, моніторинг та розгляд скарг, пов'язаних із проектом; Забезпечити керування механізмом розгляду та врегулювання скарг від громадськості, громад і працівників; Надавати вказівки будівельному підряднику та фірмі з інженерного нагляду; Узагальнювати та включати до регулярних звітів про хід виконання проекту для Світового банку аспекти екологічного і соціального менеджменту та ОПіТБ, пов'язані з реалізацією проекту; Підтримувати відкриті контакти та розглядати коментарі груп, на які впливає проект, і місцевих природоохоронних органів щодо екологічних аспектів впровадження проекту. Проводити зустрічі з цими групами під час відвідань об'єктів, якщо необхідно; Координувати та підтримувати зв'язок з наглядовими місіями Світового банку щодо екологічних і соціальних аспектів впровадження проекту.
Бенефіціари – ПМСД/лікарняні заклади, що відповідають за всі екологічні питання; відділ охорони праці і техніки безпеки на виробництві; та відділ технічного нагляду	Розкривати інформацію про ПЕСУ/Контрольні списки ПЕСУ і документи ПЗЗС на своїх вебсторінках; Надавати ГВП технічні дані для підготовки прив'язаних до конкретних об'єктів ПЕСУ/Контрольних переліків ПЕСУ і тендерної документації; Надавати всі необхідні технічні дані для підготовки детального проекту відновлювальних робіт; Проводити разом з Підрядником і державними органами (представниками природоохоронних, санітарних органів і служб пожежної безпеки) інспекції на місцях будівництва; Брати участь у місцевих громадських консультаціях та надавати інформацію всім зацікавленим сторонам; Забезпечити керування МРВС на рівні субпроекту; Підтримувати відкриті контакти та сприяти ГВП у сфері розгляду коментарів/скарг від груп, на які впливає проект, та місцевих природоохоронних органів щодо екологічних аспектів впровадження проекту; Звітувати про виконання субпроекту всім зацікавленим сторонам;

Відповідальна сторона	Обов'язки
	Проводити моніторинг впровадження ПЕСУ для конкретного об'єкта методом випадкової вибірки; Провести аудит відповідно до вимог субпроєкту.
Спеціаліст Підприємства екологічних, соціальних ОПіТБ питань	Розробити операційні С-ПЕСМ і власний План організації праці, план ОПіТБ тощо; Впровадити С-ПЕСМ на об'єкті; Впровадити процедури управління трудовими ресурсами та МРВС для працівників; Забезпечити керування механізмом розгляду скарг першого рівня та/або направленням скарг Інженеру та ГВП, регулярно повідомляти про скарги ГВП через звіти з моніторингу ПЕСУ; Здійснювати моніторинг діяльності на об'єкті на регулярній основі (щодня, щотижня щомісяця тощо); Складати звіти про хід виконання ПЕСУ для розгляду ГВП; Забезпечити відшкодування або компенсацію усієї шкоди, завданої під час будівництва (тобто шкоди, завданої зеленим насадженням або навколишньому середовищу, інфраструктурі), як зазначено в ПЕСУ.
Місцеві органи влади, в тому числі екологічні, санітарні, інші	Розробити та видати Сертифікат містобудування/дозвіл на будівництво для відповідного субпроєкту Вирішити, чи потрібні екологічні, санітарні та інші спеціальні дозволи для етапу проєктування Регулярно/методом випадкової вибірки перевіряти правильність виконання вимог ПЕСУ.
Інженер/консультант з нагляду за будівництвом	Нагляд і моніторинг усіх положень договору, які мають бути забезпечені та дотримані; Надання усних або письмових інструкцій Підприємству; Контроль і перевірка дотримання інструкцій, наданих з будь-якого питання, пов'язаного з Договором; Видача Підприємству (у будь-який час) інструкцій і додаткових або змінених Креслень, які можуть знадобитися для виконання Робіт, і усунення будь-яких дефектів, все відповідно до Договору; Регулярне відвідання будівельних майданчиків та підготовка звітів про відповідність тощо.
Світовий банк	Розгляд, затвердження та оприлюднення РВЕСМ, ПЗЗС, ПЕСЗ Проєкту на офіційній вебсторінці Світового банку; Розгляд і затвердження пов'язаних з конкретними об'єктами ПЕСУ/Контрольних переліків ПЕСУ для всіх субпроєктів на початковому етапі; згодом розгляд і затвердження пов'язаних з конкретними об'єктами ПЕСУ лише для субпроєктів зі «значним» ризиком і проведення фактологічного розгляду та вибіркової перевірки всіх інших ПЕСУ/Контрольних переліків ПЕСУ (для категорії субпроєктів з «помірним» або «низьким» ризиком); Розгляд та затвердження Процедур управління трудовими ресурсами Проєкту; Проведення місій з підтримки впровадження та нагляду, щоб переконатися, що проєкт/субпроєкти відповідають вимогам ЕСП/ЕСС Світового банку.

7.5. Розбудова потенціалу

Екологічні і соціальні тренінги сприятимуть чіткому розумінню та дотриманню вимог ЕСС та подальших соціальних аспектів усім персоналом проєкту протягом усього періоду реалізації проєкту. ГВП забезпечує, у співпраці із медичними закладами-бенефіціарами, проведення цих тренінгів для всього персоналу Проєкту. Програму соціального тренінгу буде доопрацьовано до початку проєкту.

Тренінги проводитимуться для фахівців ГВП, представників медичних закладів-бенефіціарів, підрядників та іншого персоналу, залученого до проєкту. Тренінги охоплюють всі рівні персоналу, починаючи від управлінського та наглядового до кваліфікованих та некваліфікованих категорій. Програма тренінгу охоплює загальну екологічну і соціальну обізнаність та вимоги ЕСС5 й інших ЕСС, з акцентом на чутливості персоналу проєкту до

соціальних і гендерних аспектів відповідної території. Буде ініційовано різні навчальні програми із подальшим переформатуванням відповідно до потреб.

Весь персонал підрядників і медичний персонал має пройти навчання щодо алгоритму дій у надзвичайних ситуаціях, якого слід дотримуватися в разі надзвичайного/ареального бомбардування, а також процедур/протоколу, яких слід дотримуватися в разі виявлення вибухонебезпечних предметів та боєприпасів, що не вибухнули (UA/UXO).

8. ПУБЛІЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

Відповідно до екологічної і соціальної політики Світового банку, позичальник, через ГВП, повинен забезпечити відкритий діалог, публічні консультації, своєчасний та повний доступ усіх зацікавлених сторін до інформації, пов'язаної з діяльністю Проєкту.

Ключові зацікавлені сторони і групи, на які впливає Проєкт, а також їхні інтереси та потреби у залученні до Проєкту вказані нижче. Розглядається надзвичайний контекст, в якому повинні застосовуватися відповідні вимоги національного законодавства та Світового банку щодо залучення зацікавлених сторін та розкриття інформації і пропонуються ефективні заходи співпраці, яких необхідно вжити під час реалізації проєкту.

8.1. Попередні консультації

У жовтні 2022 року МОЗ і ГВП організували перший раунд консультацій із зацікавленими сторонами, долучивши центральні, місцеві та регіональні заклади охорони здоров'я, представників органів місцевого самоврядування та різні неурядові організації (НУО) для зворотного зв'язку щодо потенційної проєктної діяльності і технічного дизайну його компонентів. Консультації проводилися онлайн, враховуючи значний рівень нестабільності, пов'язаний з російським вторгненням та продовженням поширення COVID-19 в Україні. У консультаціях взяли участь 100 осіб, з них приблизно 65 % жінок і 35 % чоловіків.

ГВП застосовувала такі самі підходи, як при підготовці проєкту вакцинації проти COVID-19 та є обізнаною з процедурами проведення регулярних онлайн-консультацій із зацікавленими сторонами. Всі відгуки, отримані під час консультацій, були проаналізовані та враховані при доопрацюванні дизайну проєкту. Дискусія була зосереджена на компоненті психічного здоров'я, який є актуальним у зв'язку з негативними наслідками війни для населення, що тривають. Серед інших важливих отриманих відгуків був чіткий запит на створення та навчання мобільних бригад із надання основних медичних послуг та лабораторних досліджень (на деокупованих територіях) та створення регіональних центрів психічного здоров'я. Консультації проводитимуться регулярно на пізніших етапах проєкту та/або за запитом зацікавлених сторін.

8.2. Консультації з підготовки РВЕСМ

Консультації щодо остаточного проєкту РВЕСМ та пов'язаних із ними інструментів будуть проведені МОЗ/ГВП із відповідними зацікавленими сторонами до остаточного затвердження цього документа.

Інформація про цей проєкт РВЕСМ буде оприлюднена протягом щонайменше 15 календарних днів на вебсторінці МОЗ українською та англійською мовами для отримання зворотного зв'язку від зацікавлених сторін/фізичних осіб, громадських організацій, організацій з охорони праці та фахівців з охорони довкілля через різні канали комунікації, у тому числі електронною поштою. Процес публічних консультацій щодо РВЕСМ завершиться зустріччю з громадськістю, організованою віртуально або особисто (залежно від існуючих умов) та охопить такі основні теми:

- Характер і масштаб проєкту та його компонентів.
- Тривалість запропонованих заходів за Проєктом.
- Потенційні ризики та вплив Проєкту на місцеві громади.
- Пропозиції щодо зменшення ризиків та наслідків, визначення ризиків та наслідків, які можуть непропорційно вплинути на вразливі і неблагополучні групи, та опис диференційованих вжитих заходів пом'якшення наслідків для уникнення та мінімізації цих ризиків та наслідків.

- Пропонований процес залучення зацікавлених сторін сфокусований на сферах участі зацікавлених сторін.
- Процес і засоби, за допомогою яких скарги можуть бути порушені та врегульовані.

Про час та місце проведення таких зустрічей з громадськістю, а також про теми обговорення МОЗ/ГВП своєчасно повідомляють всім потенційним учасникам.

Результати процесу публічних консультацій щодо РВЕСМ Проєкту будуть потім узагальнені і включені як Додаток 8 до фінального документа РВЕСМ.

8.3. Консультації під час впровадження

Взаємодія зацікавлених сторін зі сторонами, на які впливає проєкт, та іншими зацікавленими сторонами триватиме протягом усього періоду реалізації Проєкту. У рамках цього процесу буде надана така інформація, а додаткова інформація наведена в ПЗЗС, розробленому для Проєкту:

Оновлена інформація щодо поступу проєкту для громади та зацікавлених сторін.

МРВС щодо будівництва - і відповідь на відповідні відгуки.

Графік проєкту, хід виконання та ключові результати.

РВЕСМ, ПЕСУ, ПЗЗС та ПЕСЗ.

Кодекс поведінки підрядника.

Графік ремонтних і будівельних робіт та пов'язані з цим можливості працевлаштування для місцевих громад.

Тренінг з гендерних питань, трудових прав та здоров'я, вимог заходів безпеки у відповідних випадках.

Звіти з моніторингу та нагляду.

ГВП вживатиме всіх необхідних заходів для забезпечення безпеки зацікавлених сторін, якщо такі консультації будуть проводитися очно, особливо в ситуаціях пандемії – наприклад, запит на мінімальний склад групи учасників, запровадження можливості використання гібридного очного/віртуального підходу тощо.

8.4. План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС)

План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС) спрямований на забезпечення того, щоб громади та інші зацікавлені сторони були поінформовані та залучені на всіх етапах реалізації проєкту. Проєкт визнає важливість інформування людей, на яких впливає проєкт про заходи з пом'якшення наслідків або залучення до них, а також інформування про постійний моніторинг діяльності Проєкту.

ПЗЗС має на меті:

- Розробити системний підхід до взаємодії із зацікавленими сторонами, який допоможе МОЗ визначити зацікавлені сторони та побудувати й підтримувати конструктивні відносини з ними протягом життєвого циклу проєкту, зокрема сторонами, на яких поширюється вплив проєкту.
- Оцінити рівень зацікавленості та підтримки проєкту й уможливити врахування думок зацікавлених сторін в дизайні проєкту та екологічних і соціальних показниках.
- Сприяти й надавати засоби для ефективної та інклюзивної взаємодії зі сторонами, на яких поширюється вплив проєкту, протягом усього життєвого циклу проєкту.

- Забезпечити розкриття відповідної інформації про екологічні і соціальні ризики та наслідки Проекту зацікавленим сторонам у своєчасний, зрозумілий, доступний та культурно прийнятний спосіб, включаючи формат.
- Надати сторонам, на які поширюється вплив Проекту, доступні та інклюзивні засоби для порушення питань і скарг та уможливити реагування МОЗ на такі скарги та керування ними.

ПЗЗС застосовується до Проекту загалом. Це живий документ, який буде оновлюватися в міру виконання проєкту – від підготовки до реалізації та закриття.

За впровадження ПЗЗС відповідатиме МОЗ. МОЗ через ГВП здійснюватиме моніторинг впровадження ПЗЗС відповідно до ЕСП Світового банку та забезпечуватиме збір інформації для регулярної звітності за проєктом, включаючи показники результатів компонентів щодо ризиків для ЕСП та звіти МРВС. ПЗЗС впроваджуватиметься разом з Планом екологічних та соціальних зобов'язань проєкту (ПЕСЗ) та Операційним посібником проєкту (ОПП).

8.5. Визначення зацікавлених сторін

Група зацікавлених сторін	Інтереси	Вплив	
		Інтерес	Вплив
Сторони, на які поширюється вплив проєкту			
Частина 1: Задоволення нових та невідкладних потреб у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації			
Особи з проблемами психічного здоров'я та їхні сім'ї	Отримання послуг з реабілітації психічного здоров'я від надавачів послуг	В (високий)	В
Надавачі послуг з охорони психічного здоров'я	Установи, що надають послуги з охорони психічного здоров'я	З (значний)	В
Національна служба здоров'я України	Впроваджувальна установа за компонентом	В	В
Заклади охорони здоров'я	Визначення потреби персоналу в навчанні з питань психічного здоров'я відповідно до формалізованих критеріїв	З	З
Частина 2: Подальше вдосконалення та зміцнення первинної медико-санітарної допомоги			
Населення місцевих громад, включаючи пацієнтів	Відновлення доступу до основних медичних послуг поблизу їх локації (включаючи надання першої медичної допомоги, діагностики та лікування, доступ до медичних оглядів, вакцинації дітей тощо)	В	П (помірний)
Персонал місцевого медичного закладу	Відновлення прийнятних умов праці/забезпечення доступності обладнання та ресурсів для надання медичних послуг	З	З
Місцеві органи влади	Відновлення та покращення громадської інфраструктури в населених пунктах	В	В
Місцеві постачальники комунальних послуг	Відновлення інженерних мереж до відремонтованих закладів ПМСД	П	П
Надавачі послуг екстреної медичної допомоги	Організація медичної допомоги під час надзвичайної ситуації, пов'язаної з війною	П	В
Частина 3: Модернізація та вдосконалення лікарняної допомоги			

Населення місцевих громад, включаючи ВПО та пацієнтів	Підвищення спроможності мереж охорони здоров'я та якості надання медичних послуг	В	В
Персонал медичного закладу	Відновлення прийнятних умов праці/забезпечення обладнання та ресурсів для надання медичних послуг	В	В
Місцева влада	Підвищення якості медичних послуг та державної інфраструктури населених пунктів	В	В
Частина 4: Підтримка розбудови потенціалу, цифровізації та інновацій			
Населення	Покращення доступу до медичних послуг за рахунок впровадження цифрового підходу, оптимізації системи зворотного зв'язку	В	Н (низький)
Інші зацікавлені сторони			
Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України	Розробники політики та нагляд за широкою мережею державних установ	В	В
Міністерство охорони здоров'я України, Управління охорони здоров'я обласних і міських адміністрацій, ЗОЗ, Центр громадського здоров'я, Національна служба здоров'я України	Впроваджувальна установа та Група координації	В	В
Неурядові та місцеві громадські організації, національні та місцеві ЗМІ	Зацікавленість у тому, щоб управління проєктом здійснювалося у прозорий спосіб у надзвичайних ситуаціях. Поширення інформації про проєктну діяльність.	П	В
Вразливі групи			
Особи, які можуть зазнати непропорційно сильного впливу проєкту (проєктів) або опинитися в більш несприятливому становищі внаслідок проєкту (проєктів) порівняно з будь-якою іншою групою через їх вразливий статус (наприклад, жінки, молодь, люди похилого віку, включаючи різні етнічні групи). Люди з посттравматичним стресовим розладом, люди, які можуть стати інвалідами внаслідок війни тощо.	Необхідно докласти спеціальних зусиль для їх залучення для забезпечення їх рівного представництва в консультаціях, пов'язаних з проєктом, і прийнятті рішень. Інформація про проєкт повинна розкриватися відповідними місцевими мовами та в культурно доступний і належний спосіб, з урахуванням конкретних потреб груп, на які проєкт може по-різному або непропорційно вплинути, або груп з особливими інформаційними потребами (наприклад, інвалідність, грамотність, стать, мобільність, мовні відмінності або відмінності в доступності).	В	Н

8.6. Пропонована стратегія консультацій та взаємодії із зацікавленими сторонами

Метод	Опис	Контент	Спосіб поширення інформації	Цільові групи
Надання інформації				

Публікації на офіційних сайтах та інших офіційних каналах соціальних мереж	Використовується для передачі інформації про проєкт та регулярних оновлень інформації про хід його виконання	Розкриття офіційної інформації, ПЕСЗ, ПЗЗС, РВЕСМ, канали подання запитів в рамках МРВС тощо	Оприлюднення інформації місцевими мовами	Всі зацікавлені сторони
Оприлюднення інформації в місцевих ЗМІ та громадських місцях, закладах охорони здоров'я тощо	Інформація про проєкт	Канали подання скарг через МРВС, організаційні питання, час і місце консультацій з громадськістю тощо	Інформаційні стенди, публікації в місцевих ЗМІ, доступні місцевими мовами	Всі зацікавлені сторони
Консультації та участь				
Оприлюднення інформації через соціальні мережі та засоби масової інформації та надання контактної інформації	Детальне обговорення дизайну проєкту та проєктної діяльності. Інформування місцевих зацікавлених сторін (включаючи вразливі групи) про хід виконання проєкту, потенційні екологічні і соціальні ризики та заходи пом'якшення наслідків тощо	Стисла інформація про заходи та відповіді на запитання аудиторії	Анонси періоду публічних консультацій, цільові запрошення, дострокове оприлюднення матеріалів. Вільний доступ до консультацій та реєстрація пропозицій і скарг у період розкриття інформації	Всі зацікавлені сторони

8.7. Розкриття інформації

Розкриття інформації передбачає надання доступу до інформації всім зацікавленим сторонам проєкту у спосіб, який є прийнятним і зрозумілим для зацікавлених сторін та сторін, на яких поширюється вплив проєкту. Розкриття інформації є безперервним процесом у рамках Проєкту, який складається з двох етапів: (1) до оцінки проєкту Світовим банком¹² та (2) під час впровадження проєкту. На обох етапах інформація про проєкт була/буде розкрита у спосіб, що відповідає колу зацікавлених сторін, англійською та українською мовами, якщо це необхідно. Усі інструменти ЕСП будуть оприлюднені на офіційних вебсторінках МОЗ, які є широко доступними та добре відомими громадськості. Цільові аудиторії, перелічені в ПЗЗС, залучаються під час соціальної оцінки, екологічних аудитів та консультацій з питань РВЕСМ.

Керівні принципи розкриття інформації передбачають:

- Прозорість.
- Подання інформації у зрозумілій формі.
- Оприлюднення документів якомога раніше.
- Використання розкриття інформації для підтримки консультаційної діяльності.
- Надання змістовної та корисної інформації.
- Впевненість у тому, що інформація доступна.

¹² Оцінку вже завершено.

Стратегія розкриття інформації про РВЕСМ та інші інструменти ЕСП наведена нижче. Додаткова інформація надається у ПЗЗС.

Пропонована стратегія розкриття інформації

Група зацікавлених сторін	Надана інформація про проєкт	Засоби розкриття
Міністерство охорони здоров'я України; Управління охорони здоров'я обласних та міських адміністрацій ЗОЗ ГВП Центр громадського здоров'я	Резюме цілей проєкту та загальна інформація про проєкт. Регулярна інформація про реалізацію проєкту План екологічних та соціальних зобов'язань План залучення зацікавлених сторін Рамкові вимоги до екологічного та соціального менеджменту (РВЕСМ) та інші документи, пов'язані з ЕСП Механізм розгляду та врегулювання скарг	Оприлюднення інформації українською та англійською мовами на офіційних вебсторінках, у соціальних мережах та національних ЗМІ, урядових та офіційних повідомленнях, публікаціях та прес-релізах на офіційних вебсторінках
Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України		Офіційні заяви, публікації та прес-релізи на офіційних вебсторінках. Запит на публічну інформацію відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»
Неурядові та місцеві громадські організації Національні та місцеві ЗМІ		
Місцеві органи влади		Офіційні заяви в місцевих ЗМІ та офісах, комунікація з місцевим населенням та іншими місцевими зацікавленими сторонами

9. МЕХАНІЗМ РОЗГЛЯДУ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ СКАРГ (МРВС)

9.1. Визначення МРВС

Проект передбачає застосування механізму розгляду та врегулювання скарг (МРВС).

МРВС має на меті підвищити прозорість та підзвітність бенефіціарів та забезпечити для зацікавлених сторін Проекту канали надання зворотного зв'язку та/або повідомлення скарг, пов'язаних із діяльністю, що підтримується Проектом. МРВС спрямований на виявлення та вирішення проблем, що впливають на Проект, зменшення ризику ненавмисного впливу Проекту на громадян/бенефіціарів, отримання зворотного зв'язку та навчання для покращення впливу Проекту.

МРВС слугує важливим механізмом зворотного зв'язку, який може покращити вплив проекту і пом'якшити небажані впливи.

9.2. Сфера застосування та використання МРВС

Будь-яка зацікавлена сторона, включаючи працівників проекту, органи влади, підрядників та інших залучених сторін, може подати скаргу до Проекту, якщо вона вважає, що порушується її право на інформацію. Приклади охоплюють неналежне втручання зовнішньої сторони; порушення прав, у тому числі передбачених цими РВЕСМ або ПЕСУ для конкретного об'єкта; якщо збитки виникли внаслідок реалізації проекту або були порушені будь-які принципи та процедури проекту. Зацікавлені сторони також можуть подавати зауваження та пропозиції. Повний опис МРВС наведений у ПЗЗС.

Проектом передбачено три види скарг:

Скарги, які безпосередньо пов'язані з реалізацією програми (включаючи екологічні та соціальні наслідки, здоров'я, безпеку тощо), описані у цих РВЕСМ, пов'язаному з конкретним об'єктом ПЕСУ та ПЗЗС.

Трудові спори (детально описані в ПУТР у Додатку 6).

Інші скарги, пов'язані з діяльністю Проекту.

Проект передбачає два окремі механізми розгляду скарг, які працюватимуть протягом усього терміну впровадження. На додаток до механізму розгляду скарг від сторін/людей, на яких впливає проект, згідно з вимогами ЕСС10, існуватиме механізм розгляду скарг працівників.

Управління МРВС за Проектом здійснюється ГВП (МОЗ) під безпосереднім керівництвом керівника ГВП.

Призначені особи в рамках обох МРВС можуть мати функції, що збігаються. Канали звітності щодо МРВС також можуть бути однаковими.

Скарги можуть бути подані в будь-який час протягом періоду реалізації Проекту. МРВС буде доступний (українською мовою) на початку проекту, а телефонні/офісні контакти доступні/візуалізовані на всіх робочих сайтах проекту.

9.3. Процедури і канали подання скарг

Приймання та обробка скарг, відповідно до законодавства України, регулюються Конституцією України (стаття 40) і Законом України «Про звернення громадян» (1996). У рамках проекту робота зі скаргами також регламентується вимогами ЕСС10 Світового банку: Взаємодія із зацікавленими сторонами і розкриття інформації.

МРВС в рамках Проекту функціонуватиме в усіх медичних закладах-бенефіціарах, де реалізується Проект, і буде доступним для місцевого населення і персоналу медичних закладів-бенефіціарів. Відповідальна особа з питань МРВС буде призначена з наявного

персоналу кожного закладу охорони здоров'я-бенефіціара та координуватиме всю відповідну діяльність з відповідальним координатором з МРВС/скарг на рівні ГВП.

МРВС створює механізми і процедури для:

- Каналу (каналів) подання скарг;
- Реєстрації скарг і ведення журналу обліку;
- Розслідування події (подій) та її (їхніх) наслідків;
- Відповіді скаржнику;
- Права скаржника на оскарження.

Проект забезпечує гнучкість доступних каналів подання скарг, а також доступ скаржників до контактної інформації.

Скаржник може подати скаргу, пов'язану з діяльністю та заходами Проекту, на адресу:

- a. Міністерства охорони здоров'я - номер гарячої лінії: 0-800-602-019;
- b. Електронною поштою: moz@moz.gov.ua, zurab.m.moz@gmail.com;
- c. Надіслати лист до МОЗ: м. Київ, 01601, вул. Грушевського, 7;
- d. Особисто: за вищевказаною адресою або за адресами установ, яким Міністерство охорони здоров'я делегувало повноваження;
- e. Письмово до скриньки скарг у закладах охорони здоров'я із зазначенням контактної інформації для зворотного зв'язку (ПІБ, контактний номер телефону, адреса електронної пошти);
- f. Інше: Письмові скарги працівникам проекту (під час зустрічей фахівців проекту) за допомогою гарячої лінії МОЗ: 0-800-602-019.

Люди, на яких поширюється вплив Проекту, також можуть подати скаргу анонімно. Анонімні скарги можуть бути подані без персональних даних. Анонімні скарги будуть розглянуті, але скаржнику доведеться самому звернутися до Міністерства охорони здоров'я, щоб отримати відповідь на скаргу.

Конфіденційність буде забезпечена в усіх випадках, зокрема, коли особа розкриває свої персональні дані під час подання скарги.

Якщо скаржники очікують отримати відгук щодо своїх заяв, вони вказують прізвище, ім'я, по-батькові, місце проживання, предмет звернення, коментар, запит, претензію, заяву, свідчення, прохання чи вимогу.

Письмова заява повинна бути підписана та датована заявником (заявниками). Заява, надіслана електронною поштою до Міністерства охорони здоров'я, повинна містити адресу електронної пошти або поштову адресу чи будь-який інший засіб зв'язку для відповіді на заяву. Використання електронного підпису не є обов'язковим для заяв, надісланих електронною поштою.

Для того, щоб розпочати процес розгляду скарги, дані по скарзі вносяться до Реєстру скарг.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про звернення громадян» звернення розглядаються і вирішуються протягом не більше одного місяця з дня їх надходження, а звернення, які не потребують додаткового вивчення, – невідкладно, але не пізніше 15 днів з дня надходження. У разі неможливості вирішення порушених у зверненні питань протягом одного місяця керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник встановлює необхідний строк для її розгляду, про що доводить до відома заявника. Однак загальний строк вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати 45 днів.

Для розгляду скарги особа, відповідальна за розслідування скарги, збирає факти, щоб сформулювати чітке розуміння обставин, що стосуються скарги. Розслідування/подальше

вивчення передбачають відвідування об'єкта, розгляд документів та зустрічі з тими, хто може вирішити проблему.

Термін розгляду скарги може бути подовжений Координатором проекту на 30 робочих днів, при цьому скажник має бути поінформований про те, що:

- a) для реагування на скаргу необхідні подальші консультації;
- b) скарга стосується великого обсягу інформації, і для відповіді слід вивчити додаткові матеріали.

Механізм оскарження: якщо скаргу не врегульовано згідно з вимогами скажника, він/вона може подати скаргу до відповідного суду.

9.4. Завдання та обов'язки працівників ГВП щодо МРВС

- Координатор проекту розподіляє обов'язки між працівниками ГВП:
- Загальне управління системою МРВС
- Розроблення та впровадження інформаційно-просвітницьких заходів
- Приймання скарг
- Реєстрація скарг
- Повідомлення скажнику про отримання скарги та терміни її розгляду
- Сорткування/групування скарг
- Ретельне вивчення питань, включаючи причинно-наслідкові зв'язки між діяльністю Проекту та повідомленою шкодою/збитками/«чутливим» фактом
- Прийняття рішень за результатами такої перевірки
- Обробка скарг або регулярне спілкування зі скажниками для вирішення питань у дружній спосіб
- Організація та реалізація інформаційних матеріалів та інформаційних кампаній
- Звітування та отримання коментарів і зауважень за результатами МРВС.

Якщо є скарги, пов'язані з управлінням соціальними або екологічними проблемами, питаннями ОПіТБ працівників (основних або тих, що працюють за контрактом), фахівців з екологічних і соціальних питань, а також фахівця з охорони праці і техніки безпеки буде призначено координаторами МРВС, які відповідатимуть за реєстрацію цих скарг і їх передачу тому, хто здійснюватиме моніторинг і направлятиме скарги для вчинення відповідних дій та заходів. Скарги та відповіді, включаючи впровадження плану коригувальних дій, а також результат, відображатимуться в журналі реєстрації МРВС. Після впровадження плану коригувальних дій, якщо скажник не задоволений результатом, він має право на поновлення процедури подання і розгляду скарги на наступному рівні або, зрештою, на звернення до суду.

9.5. Реєстр скарг

Координатор з розгляду скарг веде місцевий реєстр скарг, щоб забезпечити, що кожна скарга має унікальний контрольний номер і належним чином відстежується, а реєстрація дій підкріплюється практичними діями. При отриманні коментарів та зауважень, включаючи скарги, визначається таке:

- Вид звернення
- Категорія звернення
- Особи, відповідальні за розгляд та вирішення скарги
- Термін вирішення скарги; та узгоджений план дій.

Про будь-яку серйозну скаргу Світовому банку повідомляється протягом 24 годин після її отримання.

Координатор з розгляду скарг забезпечує, щоб кожна скарга мала індивідуальний контрольний номер і належним чином відстежувалася та виконувалися дії, що реєструються. Журнал містить таку інформацію:

- Ім'я скаржника, його/її місцезнаходження та відомості щодо його/її скарги
- Дата подання скарги
- Подобиці щодо пропонування коригувальних дій, назва органу, відповідального за затвердження
- Дата, на яку пропонується коригувальна дія була надіслана скаржнику (у разі потреби);
- Деталі засідання Комісії з розгляду скарг (у разі потреби)
- Дата закриття скарги та
- Дата відповіді скаржнику.

Підсумковий перелік отриманих скарг і статус їх вирішення, а також ключові статистичні дані щодо кількості скарг і тривалості розгляду повідомляються щорічно. Документальні відомості про скаргу (лист, електронна пошта, запис розмови) повинні зберігатися разом, в електронному або паперовому вигляді, під відповідальність Координатора з розгляду скарг.

9.6. Механізм розгляду та врегулювання скарг щодо сексуальної експлуатації та насильства/сексуальних домагань (SEA/SH)

Механізм розгляду та врегулювання скарг щодо сексуальної експлуатації та насильства/сексуальних домагань (SEA/SH) дозволяє безпечно та етично обробляти заяви про SEA/SH. Цей механізм розгляду скарг на рівні проєкту адаптований до випадків SEA/SH.

МРВС на рівні проєкту буде розроблений для розгляду випадків SEA/SH в етичний і конфіденційний спосіб відповідно до підходу, орієнтованого на постраждалих, для забезпечення захисту та найкращих інтересів постраждалих. Скаржник може подати скаргу за допомогою МРВС на рівні проєкту, також МОЗ забезпечує можливість анонімного подання скарг. Конверти з поштовою адресою та поштовими марками МОЗ будуть розміщені на інформаційних стендах медичних закладів, в офісі підрядника, щоб працівники мали змогу подати скаргу анонімно. На рівні ГВП також буде розроблено механізм направлення звернень в разі повідомлень та/або отримання заяв. Спеціальний координатор з питань гендерного насильства в МОЗ буде обізнаний з процесом розгляду чутливих питань SEA/SH, відповідатиме за розслідування випадків SEA/SH та комунікуватиме з працівниками Проєкту, відповідальними за розгляд питань гендерного насильства, з метою розслідування та вирішення скарг. Конфіденційність персональних даних скаржника матиме високий пріоритет.

Спеціальні тренінги з розгляду та розслідування скарг щодо SEA/SH на основі керівних принципів та вимог Світового банку будуть організовані координатором МОЗ з питань гендерного насильства для працівників ГВП, які відповідають за МРВС.

9.7. МРВС для працівників

У рамках Проєкту буде створено МРВС для всіх основних працівників і працівників, які працюють за контрактом, залучених до виконання заходів Проєкту, пропорційно відповідним потенційним ризикам і наслідкам, відповідно до ЕСС2 та спираючись на існуючі трудові практики і процедури управління персоналом. МРВС буде розроблений на ранній стадії і офіційно запроваджений із набранням чинності проєкту та до будь-яких виплат та початку

будівельних робіт. ГВП буде основним органом отримання, реєстрації та відстеження вирішення скарг.

Інформація про наявність МРВС буде легкодоступною для всіх працівників проекту (основних та залучених на основі контракту) через дошки оголошень та інші засоби, якщо це необхідно. Крім того, МРВС буде описано під час найму на вступних тренінгах працівників, які будуть надані всім працівникам проекту, та заходів захисту від санкційних дій за його застосування.

Щодо робітників, які працюють за контрактом, зокрема на виконання будівельних робіт, Підрядники повинні будуть дотримуватися положень МРВС та інформувати своїх працівників і субпідрядників, а також публічно відображати на робочих місцях інформацію про МРВС.

МРВС для робітників охоплює:

- Канали отримання скарг, такі як формат коментарів/скарг, електронна пошта, гаряча телефонна лінія, яка також може бути анонімною;
- Обумовлені терміни реагування на скарги;
- Реєстр обліку та відстеження своєчасного вирішення скарг;
- Відповідальну особу/комісію з отримання, реєстрації та відстеження вирішення скарг.

Механізм ґрунтується на таких принципах:

- Процес буде прозорим і дозволить працівникам висловлювати свої занепокоєння та подавати скарги.
- Не буде дискримінації щодо тих, хто звертається зі скаргами, і всі скарги розглядатимуться конфіденційно.

ГВП буде основним органом приймання, реєстрації та відстеження вирішення скарг. Відповідальні спеціалісти ГВП із соціально-екологічних питань, охорони праці та безпеки керуватимуть МРВС.

ГВП вестиме чіткий і суворий облік рішень і відображатиме їх у кварталних звітах Світовому банку.

Буде вжито заходів, щоб зробити механізм подання скарг легкодоступним для всіх працівників проекту. МРВС для працівників буде розроблено таким чином, щоб оперативно вирішувати проблеми, використовуючи зрозумілий і прозорий процес, який забезпечує своєчасний зворотний зв'язок із зацікавленими особами зрозумілою їм мовою, без будь-яких покарань, і діє незалежно та об'єктивно. Такий механізм розгляду скарг має інформувати працівників про кроки, які вживаються для вирішення їхніх проблем, і дозволяє забезпечувати зворотний зв'язок щодо відповіді у строки, визначені процедурою механізму розгляду скарг, та процес оскарження незадоволених скарг. Механізм розгляду скарг буде доступний для всіх основних працівників і працівників за контрактом, з урахуванням їхніх різних характеристик, наприклад, робітниць, трудових мігрантів або працівників з обмеженими можливостями.

Цей МРВС не заважатиме працівникам використовувати процедуру примирення, передбачену законодавством України про працю.

На додаток до механізму розгляду скарг працівників, відповідно до вимог ЕСС10, існуватиме окремий механізм для сторін/людей, які зазнали впливу проекту. Отже, під час впровадження Проекту будуть налаштовані та функціонуватимуть два окремі механізми розгляду скарг.

Призначені особи за обома МРВС можуть мати функції, що збігаються. Канали звітності для МРВС також можуть бути однаковими.

9.8. Служби розгляду скарг Світового банку

Громади та особи, які вважають, що на них негативно вплинув проєкт Світового банку, можуть подати скарги у рамках існуючих механізмів розгляду скарг на рівні Проєкту або Служби розгляду скарг Світового банку (CPC).

Служба розгляду скарг забезпечує швидкий розгляд отриманих скарг та вирішення проблем, пов'язаних з Проєктом. Громади та особи, на яких поширюється вплив проєкту, можуть подати скаргу до незалежної Інспекційної ради, яка визначає, чи було завдано або могло бути завдано шкоди внаслідок недотримання Світовим банком його політики і процедур. Скарги можуть бути подані в будь-який час після того, як проблема була доведена безпосередньо до відома Світового банку, і керівництву Банку було надано можливість відреагувати.

Інформацію про порядок подання скарг до Служби розгляду скарг Світового банку див. за посиланням: <http://www.worldbank.org/GRS>. Інформацію про порядок подання скарг до Інспекційної ради Світового банку, див. за посиланням: <https://accountability.worldbank.org>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1 ФОРМА ЕКОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО СКРИНІНГУ

Вступ

Огляд проєкту та ініціатора проєкту містить таку інформацію: i) назва проєкту і загальний опис; ii) довідкова інформація; iii) цілі процесу скринінгу.

Опис та обґрунтування проєкту

Короткий опис проєктної пропозиції, включаючи місце реалізації і зону впливу проєкту (в тому числі карти), резюме ключових особливостей дизайну, потреби в ресурсах та джерела, прогнозований тип та кількісну оцінку обсягів утворених відходів, чисельність робочої сили та забезпечення житлом, а також графік реалізації. Коротке обґрунтування, включаючи вигоди для місцевої території, та актуальність проєкту у світлі місцевих або національних потреб.

Опис об'єкта/зони впливу проєкту

Короткий опис екологічних і соціальних характеристик, що стосуються проєкту, і зони його впливу.

Консультації та поширення інформації

Резюме консультацій та заходів з поширення інформації під час процесу скринінгу, включаючи загальні порушені питання, а також відповіді на ці питання.

Форма скринінгу

Ця форма буде використовуватися ГВП для скринінгу потенційних рівнів екологічного та соціального ризику пропонованого субпроєкту, визначення актуальності екологічних та соціальних стандартів Банку (ЕСС), пропозиції рівнів екологічного і соціального ризику та інструменту, який необхідно підготувати для субпроєкту.

Назва субпроєкту	
Місце реалізації субпроєкту	
Вигодонабувачі: лікарні/ЗОЗ	
Бюджет проєкту	
Дата початку/завершення	

Частина 1: Контрольний перелік перевірки прийнятності субпроєкту

№	Чи у рамках субпроєкту:	Так	Ні
1	Реалізується субпроєктна діяльність, яка може спричинити негативний вплив на здоров'я, включаючи серйозні/потенційно смертельні захворювання, високий рівень заходів з локалізації хвороби тощо.		
2	Реалізується субпроєктна діяльність, яка може спричинити довгострокові, постійні та/або незворотні (наприклад, втрата основних природних середовищ проживання) несприятливі наслідки		
3	Існує висока ймовірність спричинення серйозних несприятливих наслідків для здоров'я населення та/або навколишнього середовища		
4	Існують негативні соціальні наслідки, які можуть призвести до значних соціальних конфліктів		
5	Існує діяльність, яка може вплинути на території або права людей, або інших вразливих меншин		

№	Чи у рамках субпроєкту:	Так	Ні
6	Існує діяльність, яка може передбачати наслідки переселення або придбання землі, негативні наслідки для культурної спадщини		
7	Залучаються будь-які зовнішні об'єкти поводження з відходами, такі як санітарний полігон, сміттєспалювальний завод або водоочисні споруди для утилізації медичних відходів		

Рекомендації:

Якщо одна з відповідей «Так», Субпроєкт не відповідає вимогам прийнятності і відхиляється:

Якщо Всі відповіді «Ні», Субпроєкт є прийнятним для визначення потенційних екологічних та соціальних ризиків та відповідних екологічних і соціальних інструментів: _____

Частина 2: Визначення відповідних ЕСС та заходів/інструментів комплексної експертної оцінки

Запитання	Відповідь		Актуальність ЕСС	Комплексна експертна оцінка/ заходи
	так	ні		
Чи передбачає субпроєкт будівельні роботи, включаючи модернізацію або відновлення закладу ПМСД та/або пов'язаних об'єктів поводження з відходами?			ЕСС	Заходи з управління ризиками/ ПЕСУ
Чи передбачає субпроєкт мережі водопостачання та водовідведення?			ЕСС	ПЕСМ
Чи передбачає субпроєкт будівництво нових лабораторних комплексів/ котелень?				ПЕСМ
Чи передбачає субпроєкт встановлення сонячних панелей для нагріву води/ фотоелектричних панелей для виробництва енергії?				ПЕСМ
Чи існують процедури належного інфекційного контролю та поводження з медичними відходами?			ЕСС	ПЗВВ
Чи передбачає субпроєкт наймання робочої сили, включаючи основних працівників, працівників за контрактом, працівників основних постачальників та/або громадських працівників?			ЕСС2	ПУТР
Чи передбачається залучення дитячої або примусової праці?			ЕСС2	ПУТР
Чи передбачає субпроєкт утворення електронних відходів?			ЕСС3	План поводження з електронними відходами
Чи передбачає субпроєкт утворення небезпечних/радіоактивних відходів?			ЕСС3	ПЕСМ, ПЗВВ
Чи передбачає субпроєкт утворення безпечних відходів?			ЕСС3	ПЕСМ, ПЗВВ
Чи існує система збору небезпечних та нешкідливих відходів?			ЕСС3	ПЗВВ
Чи присутні вразливі групи на території субпроєкту, на які, ймовірно, негативно чи позитивно вплине субпроєкт?			ЕСС10	ПЗЗС

Запитання	Відповідь		Актуальність ЕСС	Комплексна експертна оцінка/ заходи
	так	ні		
				ГМ (гендерний менеджмент)
Чи вільний від обтяжень майданчик, обраний для діяльності субпроекту, і знаходиться у володінні закладу ПМСД/уряду/територіальної громади?			ЕСС	ПЕСМ
Чи повідомлялося про випадки гендерного насильства (GBV), сексуальної експлуатації та насильства (SEA) та сексуальних домагань (SH) у сфері впливу охорони здоров'я?			ЕСС	ПЗЗС ГМ
Чи буде об'єкт/субпроект охоплювати/залучати/відбуватися поблизу будь-чого з наступного: відкриті джерела води (наприклад, річки, озера); дренажна система; вирубка дерев/лісу/рослинності; земляні роботи (розробка ґрунту, зняття верхнього шару ґрунту тощо); близькість до будь-яких історичних будівель або територій; використання небезпечних матеріалів; об'єкт знаходиться в населеному пункті			ЕСС	ПЕСМ

Висновки:

Пропоновані рейтинги екологічного та соціального ризику (значний, помірний або низький). Надайте обґрунтування. Будь-який субпроект, який отримає рейтинг «Високий», слід виключити.

Пропоновані екологічні та соціальні заходи/інструменти (Контрольний перелік екологічних та соціальних ризиків, ПЕСУ, План збору та видалення відходів (ПЗВВ) тощо).

Прізвище особи, яка заповнила цю форму

Дата....

Прізвище особи, яка ухвалила цю форму

Дата...

ДОДАТОК 2 Шаблон Плану екологічного та соціального менеджменту (ПЕСУ)¹³

(субпроект, місце реалізації, опис)

Екологічні і соціальні складові	Впливи	Пропоновані заходи пом'якшення наслідків ¹⁴	Інституційна відповідальність за пом'якшення наслідків	Вартість заходів пом'якшення наслідків ¹⁵
Термін будівництва				
Фізичне середовище				
Ґрунти				
Водні ресурси				
Якість повітря				
Біологічне середовище				
Фауна і флора				
Соціальне середовище				
Естетика і ландшафт				
Людські спільноти				
Рух транспорту				
Переселення				
Зниження доходу				
Охорона праці і техніка безпеки				
Історико-культурні об'єкти				
Безпека і здоров'я персоналу і населення				
Період експлуатації				

¹³ Перелік заходів пом'якшення наслідків, наведений в главі 5.3, може бути використаний для посилання.¹⁴ Діяльність, що вимагає фінансових витрат, слід включити до Специфікації обсягів робіт (BoQ).¹⁵ Вартість заходів пом'якшення наслідків визначається підрядником у відповідних пунктах тендерної документації.

Фізичне середовище				
Ґрунти				
Водні ресурси				
Якість повітря				
Біологічне середовище				
Фауна і флора				
Соціальне середовище				
Естетика і ландшафт				
Людські спільноти				
Історико-культурні об'єкти				
Безпека і здоров'я персоналу і населення				

ДОДАТОК 2а План екологічного та соціального менеджменту (шаблон)

(субпроект, місце реалізації, опис)

Етап реалізації субпроекту	Який параметр підлягає моніторингу?	Де буде здійснюватися моніторинг параметрів?	Як буде здійснюватися моніторинг параметрів?/тип моніторингового обладнання	Коли буде здійснюватися моніторинг параметра? - частота	Вартість моніторингу ¹⁶ Яка вартість обладнання або витрат підрядника, необхідних для проведення моніторингу?	Інституційна відповідальність за моніторинг	Дата початку	Дата завершення
Будівництво	Інвентаризація небезпечних відходів (азбест) Контроль якості будівельних матеріалів (наприклад, фарби /розчинники)	На об'єкті Складські приміщення/ будівельний майданчик Підрядника	Візуально/ аналітично, якщо є сумніви Візуально/ дослідження баз даних токсичних матеріалів	До початку відновлювальних робіт; до надання дозволу на використання матеріалів	Граничні, в межах бюджету; (підготувати спеціальний рахунок для аналізу в ГВП?)	Підрядник, Інженер	1 жовтня 2023 року	31 грудня 2024 року
Експлуатація	Утворення пилу шумові викиди обсяги та якість стічних вод види та обсяги відходів	На території та в безпосередній близькості від мешканців в зоні потенційного впливу проекту	Візуальне консультування місцевих мешканців Візуальний, аналітичний, якщо є підозра транспортування відходів за межі майданчика	Щодня щодня щоденно/ безперервно кожна партія	Граничні, в межах бюджету	Відповідальна особа закладу ПМСД	Постійно	Постійно

ДОДАТОК 2b План готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях (шаблон) (складова частина ПЕСУ)

Контекст

24 лютого 2022 року Росія розпочала повномасштабне військове вторгнення в Україну. Численні російські атаки завдали значної і часто непоправної шкоди критичній інфраструктурі України, яка є важливою для українського суспільства та функціонування української економіки. Також було пошкоджено низку закладів охорони здоров'я.

Поточний стан

Міністерство охорони здоров'я України спільно зі Світовим банком реалізує проєкт «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя» (HEAL Ukraine), діяльність якого охоплює як виконання невеликих ремонтних робіт для відновлення функціонування закладів ПМСД, так і будівництво нових будівель у складі існуючих об'єктів, які не потребують придбання нових земельних ділянок.

Визначення та оцінка ризиків

Ідентифікація ризиків допомагає своєчасно виявляти вразливості через їх кореляцію з подальшим кращим реагуванням, особливо в надзвичайних ситуаціях, шляхом розумного розподілу ресурсів ключових суб'єктів за пріоритетними сферами та розроблення своєчасних заходів пом'якшення наслідків, які раніше не передбачалися. Ці РВЕСМ зосереджені на визначенні можливих наслідків, пов'язаних з війною, спричиненою військовим вторгненням Росії в Україну, та розробленні відповідних заходів пом'якшення наслідків та безпеки. У процесі аналізу ситуації, спричиненої військовим вторгненням Росії, станом на квітень 2023 року було визначено такі основні ризики:

а) Ризик нанесення ракетних ударів різної інтенсивності. Ракетні удари можуть спричинити:

- травмування працівників, персоналу, відвідувачів;
- пошкодження приміщень, майна або обладнання;
- переривання водо-/електропостачання закладів охорони здоров'я;
- епідеміологічні наслідки низької якості водопідготовки або неконтрольованих скидів внаслідок аварій, спричинених ракетними ударами;
- екологічні наслідки (забруднення поверхневих і підземних вод, земельних ресурсів), пов'язані з неналежною експлуатацією реконструйованих об'єктів або обладнання

б) Ризик випадкового виявлення боєприпасів/ракет, що не вибухнули

- оцінка ризиків передбачає попередню класифікацію виявлених ризиків за обраними параметрами;
- масштаб впливу: локальний або поширений всередині країни;
- здатність передбачити ризик: передбачений або непередбачений; якого можна уникнути або не уникнути;
- тяжкість тілесних ушкоджень: від легких до важких.

Ризик нанесення ракетних ударів різної інтенсивності

- масштаб впливу: широкомасштабний (в межах країни);
- здатність передбачити ризик: непередбачений; неминучий;
- тяжкість тілесних ушкоджень: висока

Ризик випадкового виявлення боєприпасів/ракет, що не вибухнули

- масштаб впливу: широкомасштабний (в межах країни);

- здатність передбачити ризик: непередбачений;
- тяжкість тілесних ушкоджень: висока

План дій щодо готовності до надзвичайних ситуацій.

1. Рамковий план дій при загрозі ракетного удару

- керівники закладів охорони здоров'я повинні забезпечити підтримання функціональної підсистеми медичної служби цивільної оборони у готовності до виконання покладених завдань у особливий період відповідно до вимог законодавства України, у тому числі наказів МОЗ України;
- необхідно розробити плани дій, включаючи плани евакуації працівників та відвідувачів бомбосховищ/укриттів у разі авіанальоту, артилерійських обстрілів та бомбардувань, а також дій особового складу до та під час бойових дій з мінімальним рівнем загрози життю та здоров'ю працівників та відвідувачів;
- медичний та інший персонал закладів охорони здоров'я, а також всі працівники, яких планується допустити до роботи на будівельному майданчику, повинні бути проінструктовані щодо плану дій на випадок повітряної тривоги;
- заклади охорони здоров'я або будівельні майданчики повинні передбачати на видних місцях схеми, які вказують шлях до бомбосховищ/укриттів;
- на видних місцях закладів мають бути передбачені чіткі та лаконічні інструкції щодо того, як реагувати на ракетний удар;
- заклади охорони здоров'я або будівельні майданчики повинні передбачати на видних місцях перелік контактних телефонів служб екстреної допомоги та допоміжних служб (див. пункт 4 цього Плану дій щодо готовності до надзвичайних ситуацій);
- у разі повітряної тривоги необхідно здійснити організований перехід в укриття, не залишаючи інструментів, обладнання та техніки в робочому стані, і допомогти тим, кому важко самотійно дістатися безпечного місця;
- необхідно проконтролювати, чи всі колеги вчасно перейшли в укриття, або чи всі залишили укриття після того, як минула загроза; це можна організувати, в тому числі, повідомивши колег в онлайн-чаті, або за допомогою телефонних дзвінків між заздалегідь визначеним колом осіб тощо;
- керівники закладів охорони здоров'я повинні забезпечити роботу пристроїв або програмного забезпечення, які дублюють/підсилюють звук повітряної тривоги. Це слід робити у випадках, коли внаслідок особливостей робіт на будівельному майданчику або в окремих приміщеннях закладів охорони здоров'я неможливо або важко почути звукові сигнали тривоги в цьому місці;
- укриття, якими користуються будівельники, медичний персонал і пацієнти, повинні бути забезпечені всім необхідним для ізолюваного перебування людей протягом декількох днів, а саме:
питною водою;
харчовими продуктами тривалого зберігання;
аптечкою із засобами надання першої допомоги;
ковдрами або теплим одягом;
меблями для сидіння;
автономними світильниками (ліхтарями) і блоками живлення, незалежними від централізованого електропостачання.

2. План дій у разі виявлення снарядів або ракет, що не вибухнули

- Медичний та інший персонал закладів охорони здоров'я, а також усі працівники, яких планується допустити до робіт на будівництві, мають бути проінструктовані щодо плану дій на випадок виявлення вибухонебезпечних предметів, зокрема, артилерійських снарядів та/або ракет, що не вибухнули; Якщо можливо, доцільно організувати тренінги від представників територіальних органів Державної служби України з надзвичайних ситуацій;

- У разі виявлення вибухонебезпечних предметів забороняється:

торкатися їх (в жодному разі цього не робити);

переміщати, перекочувати їх з одного місця на інше;

збирати і зберігати, нагрівати і бити по них;

намагатися розрядити й розібрати;

виготовляти різні предмети;

використовувати заряди для розведення вогню та освітлення;

заносити до приміщення, закопувати в землю, кидати в колодязь або річку.

- Виявивши вибухонебезпечні предмети, необхідно спочатку припинити всі дії на майданчику, евакуювати весь інший персонал на відстань мінімум 50 м від зони небезпеки і розташувати його за наявним укриттям (транспортні засоби, обладнання тощо), вжити заходів щодо позначення, огороження та охорони знайдених предметів на місці виявлення. Територіальні органи Державної служби з надзвичайних ситуацій та Міністерства внутрішніх справ слід негайно поінформувати за телефонами «101» та «102».

За наявності, необхідно позначити приблизне місце розташування вибухонебезпечного предмета кольоровою стрічкою або тканиною, розмістивши її поблизу нього; НЕ можна вбивати кілки або порушувати ґрунт іншим способом; не можна прив'язувати маркер безпосередньо до предмета.

Забезпечити охорону території та не допускати персонал на територію до прибуття персоналу реагування. Як мінімум, забезпечити охорону території в межах приблизно 50 м навколо підозрілого вибухонебезпечного предмета.

У разі виявлення підозрілих боєприпасів, що не вибухнули (UXO), будівельний підрядник припиняє усі земляні роботи в межах 50 м. Жодні додаткові земляні роботи не проводяться, доки не буде завершена детальна оцінка потенційного виявлення додаткових боєприпасів, що не вибухнули.

Боєприпаси, що не вибухнули (UXO):

UXO – це боєприпаси, які могли бути вистрілені, запущені, скинуті й повинні були вибухнути, але не вибухнули – див. приклади:

Викинуті/залишені боєприпаси (DMM):

DMM – це боєприпаси, які не були вистрілені із бойового комплексу або були залишені без належної утилізації.

Термін придатності або стан UXO не зменшує вбивчу ефективність

3. План дій у разі травми

Медичний та інший персонал закладів охорони здоров'я, а також всі працівники, яких планується допустити до робіт на будівельному майданчику, повинні пройти інструктаж з надання першої медичної допомоги. Ця підготовка (інструктаж) повинна охоплювати надання першої допомоги у випадках, пов'язаних з різними видами травм та іншими проблемами зі здоров'ям (в тому числі накладання джгута/турнікета).

Заклади охорони здоров'я та/або будівельний майданчик повинні бути укомплектовані аптечками з усіма необхідними засобами надання першої медичної допомоги. Комплекtnість аптечок повинна періодично перевірятися, а їх вміст відповідати вимогам законодавства України.

А Всі працівники (персонал) повинні знати місцезнаходження аптечок, засобів індивідуального захисту та вогнегасників.

4. Перелік контактних телефонів аварійно-рятувальних служб і служб підтримки

У разі надзвичайної ситуації, злочину або загрози злочину важливо звернутися за допомогою. Нижче вказані відповідні контактні телефони. Номери телефонів екстрених служб такі:

112 – універсальний номер виклику всіх екстрених служб. Зателефонувавши за цим номером, можна отримати допомогу кількох служб, диспетчер викликає бригаду потрібної служби

101 — пожежна служба

102 або 0 800 500 202 — поліція (може використовуватися для повідомлення про воєнні злочини, включаючи сексуальну експлуатацію та сексуальні домагання).

103 — швидка допомога

104 — аварійна служба газової мережі

1547 - урядова гаряча лінія (може використовуватися для повідомлення про воєнні злочини, включаючи сексуальну експлуатацію та сексуальні домагання)

0 800 501 482 — гаряча лінія Служби безпеки України.

Безкоштовна підтримка психічного здоров'я:

– урядова гаряча лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації — 116 123 або 0 800 500 335;

– цілодобова служба підтримки - 1500 або 044 272 15 00;

– психотерапевтична підтримка жертв насильства, в тому числі сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом - онлайн-платформа «Аврора»: <https://rozirvykolo.org/mental-support/>;

– спеціалізована служба підтримки жертв домашнього насильства: <https://nssu.gov.ua/domashnye-nasilstvo/specializovani-sluzhbi-pidtrimki>;

– 24-годинна лінія психологічної підтримки, яка допомагає чоловікам стабілізувати емоційний стан, знайти внутрішні ресурси для виходу зі складних ситуацій та виявлення проблемної поведінки - 2345 (для мобільних мереж Vodafone і Life) та +38 067 752 23 45 (для Київстар);

– Більше інформації про:

Регіональні служби підтримки: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/de_otrymaty_dopomogu_v_ukrayini.pdf

Служби мобільної підтримки: <https://www.facebook.com/UNFPA.Ukraine/posts/pfbid0QUSnMpEbMNMD5U4E9o34b3nP2AQZf71FeAwxLuVxfByRUZVEqmwxyeyuXmHX1GEpl>.

5. Рекомендації МОЗ України щодо вмісту аптечки, готовності до будь-яких надзвичайних ситуацій: природних, техногенних або воєнних.

Що повинно бути в аптечці першої допомоги:

- Рукавички нестерильні - 4 пари
- Атривматичні ножиці для розрізання одягу або взуття
- Пов'язка марлева стерильна та нестерильна різних розмірів — 5 шт.
- Еластична пов'язка різних розмірів — 2 шт.
- Гідрогелева протиопікова пов'язка/пов'язка (не менше 10x10 см) — 2 шт.
- Термоковдра на поліетиленовій основі
- Термометр (безртутний у захисному чохла)
- Пов'язка індивідуальна стерильна з еластичним компресійним компонентом першої медичної допомоги із захисним вологостійким чохлам (типу «ізраїльський бандаж») — 2 шт.
- Плівка (клапан) для штучної вентиляції легень — 2 шт.
- Гіпотермічний пакет
- Пов'язка на око (щиток).
- Бактерицидний пластр різних розмірів — 25 шт.
- Гіпс на флізеліновій основі (довжиною 3-5 м, шириною 3-5 см)
- Серветки марлеві стерильні — 10 шт.
- Хустка медична для іммобілізації кінцівок — 2 шт.
- Гормональна мазь
- Антисептик (1 на водній основі, 1 на спиртовій основі)
- Знеболювальний/жарознижуючий засіб (1 упаковка)
- Ентеросорбент
- Таблетки для очищення води (1 упаковка)
- Армована стрічка
- Маркер для нанесення водостійкої інформації
- Вибирайте нітрилові або вінілові рукавички, що не припудрені, за вашим розміром
- Гормональна мазь потрібна при укусах комах або контакті з отруйними рослинами, що супроводжуються сверблячкою
- Для обробки ран використовуйте антисептики, що містять хлоргексидину біглюконат, повідон-йоду водний розчин, октенідину дигідрохлорид. Не можна застосовувати спиртові розчини йоду або діамантового зеленого, перекису водню.
- Використовуйте спиртові антисептики для дезінфекції рук
- Для зниження температури тіла та зняття болю використовуйте ібупрофен/парацетамол відповідно до вказівок або рекомендацій лікаря
- Для дітей необхідно мати анальгетики/жарознижуючі засоби в суспензії/супозиторіях
- Використовуйте ентеросорбенти (активоване вугілля, діоксид кремнію) при харчових отруєннях, діареї

- Таблетки очищення води необхідні для дезінфекції індивідуальних запасів води з неперевіраних джерел. Варто використовувати препарати з діючою речовиною - дихлорізоціануратом натрію.
- Покладіть в аптечку запас медикаментів, які приймаєте на регулярній основі (згідно з власними потребами і за рекомендацією лікаря)

Людам з артеріальною гіпертензією та/або цукровим діабетом рекомендовано мати тонометр і глюкометр в аптечці з запасом тест-смужок і батарейок, якщо це необхідно

Рекомендації щодо додаткових засобів, які можуть мати в аптечці люди, які володіють відповідними навичками і вміннями.

- Хімічні засоби для зупинки кровотечі (тампонна пов'язка зупиняюча з кровоспинним засобом)
- Оклюзійна торакальна пов'язка на гелевій основі (стікер) з клапаном (або без клапана)
- Механічні засоби для зупинки кровотечі типу САТ
- Гнучка іммобілізаційна шина шириною 10-11 см, довжиною 90 см
- Назофарингеальний повітропровід з лубрикантом
- Декомпресійна голка

У будь-якій екстремній ситуації слід зберігати спокій. Запорука вашого спокою - готовність до непередбачених подій. Укомплектована аптечка і вміння нею користуватися - одна з ланок такої підготовленості.

ДОДАТОК 2с План з інфекційного контролю та поводження з медичними відходами (ICWMP) (шаблон) (невід'ємна частина ПЕСУ)

Шаблон Плану з інфекційного контролю та поводження з медичними відходами (ICWMP)

Вступ

Опишіть контекст і компоненти проекту;

Охарактеризуйте цільовий заклад охорони здоров'я (ЗОЗ):

Тип: наприклад лікарня загального профілю, поліклініка, стаціонар/амбулаторія, медична лабораторія;

Функції та вимоги до рівня інфекційного контролю, наприклад, рівні біобезпеки;

Розташування та супутні об'єкти, включаючи доступ, водопостачання, електропостачання;

Потужність: ліжка

Опишіть вимоги до проєктування ЗОЗ, які можуть охоплювати специфікації вимог до загального проєктування та безпеки, розділення палат, систем опалення, вентиляції та кондиціонування повітря (HVAC), автоклавів та засобів утилізації відходів.

Інфекційний контроль та поводження з відходами

2.1 Огляд інфекційного контролю та поводження з відходами в ЗОЗ

Тип, джерело та обсяг медичних відходів (МВ), що утворюються в ЗОЗ, включаючи тверді, рідкі та атмосферні викиди (якщо значні);

Класифікуйте та кількісно визначте медичні відходи (інфекційні відходи, патологічні відходи, гострі предмети, рідкі та нешкідливі) відповідно до Настанов Світового банку щодо охорони довкілля, здоров'я та праці (WBG EHS) для закладів охорони здоров'я та відповідної Передової міжнародної галузевої практики (GIP).

Враховуючи інфекційну природу нового коронавірусу, деякі відходи, які традиційно класифікуються як безпечні, можуть вважатися небезпечними. Ймовірно, обсяг відходів значно зросте, враховуючи кількість госпіталізованих пацієнтів під час спалахів. Особливу увагу слід приділяти ідентифікації, класифікації та кількісній оцінці медичних відходів.

Опишіть систему поводження з медичними відходами в ЗОЗ, включаючи доставку матеріалів, утворення відходів, обробку, дезінфекцію та стерилізацію, збір, зберігання, транспортування, а також роботи з утилізації та обробки.

Надайте фінальну методологію утилізації та обробки, розташування, відстань від об'єкта, частоту обробки/утилізації, а також загальний опис процесу та його обмежень.

Надайте схему потоків відходів у ЗОЗ, якщо вона є.

Опишіть відповідні рівні ефективності та/або стандарти.

Опишіть інституційну структуру, ролі та обов'язки в ЗОЗ щодо інфекційного контролю та поводження з відходами.

2.2 Заходи управління

Мінімізація відходів, повторне використання та переробка: ЗОЗ має розглянути практики та процедури щодо мінімізації утворення відходів без шкоди для гігієни пацієнта та безпеки.

Доставка та зберігання зразків, проб, реагентів, фармацевтичних препаратів і медичних матеріалів: ЗОЗ має прийняти практику та процедури щодо мінімізації ризиків, пов'язаних із доставкою, отриманням та зберіганням небезпечних медичних товарів.

Розділення відходів, пакування, кольорове кодування та маркування: ЗОЗ повинні ретельно проводити розділення відходів у місці утворення. Необхідно дотримуватися прийнятого на міжнародному рівні методу пакування, кольорового кодування та маркування відходів.

Збір і транспортування на місці: ЗОЗ запроваджує практики і процедури для своєчасного видалення належним чином упакованих і маркованих відходів, використовуючи спеціальні візки та маршрути. Слід регулярно проводити дезінфекцію відповідних інструментів і приміщень. Необхідно забезпечити гігієну та безпеку допоміжних медичних працівників, зокрема, прибиральників. Під час розроблення плану робітників необхідно навчити безпечній та своєчасній утилізації відходів. Необхідно провести вступний і навчальний семінар.

Зберігання відходів: ЗОЗ повинен мати кілька місць для зберігання відходів, призначених для різних типів відходів. Їх функції та розміри визначаються на етапі проєктування. Слід проводити належне технічне обслуговування та дезінфекцію місць зберігання, а план повинен містити пропонування графік, який обговорюється та виконується ЗОЗ. Наявні звіти свідчать про те, що під час спалахів інфекційні відходи необхідно вивозити з місць зберігання ЗОЗ для утилізації протягом 24 годин.

Обробка та утилізація відходів на місці (наприклад, сміттєспалювальна установка): багато ЗОЗ мають власні установки для спалювання відходів, встановлені у закладі. Необхідно провести належну перевірку існуючої сміттєспалювальної установки, щоб перевірити її технічну відповідність, технологічну потужність, продуктивність та спроможність оператора. У разі виявлення будь-яких прогалин слід рекомендувати заходи щодо їх усунення.

Транспортування та утилізація на об'єктах поводження з відходами за межами закладу: не всі ЗОЗ мають належні або добре функціонуючі сміттєспалювальні установки. Не всі медичні відходи придатні для спалювання. Сміттєспалювальна установка утворює залишки після спалювання. Тому, ймовірно, потрібні споруди для утилізації відходів, надані місцевою владою чи приватним сектором. Ці об'єкти поводження з відходами за межами закладу можуть охоплювати сміттєспалювальні установки, полігони небезпечних відходів. Таким же чином слід провести належну перевірку таких зовнішніх об'єктів поводження з відходами, щоб визначити їхню технічну відповідність, технологічну потужність, продуктивність та спроможність оператора. У разі виявлення будь-яких прогалин, слід рекомендувати заходи щодо їх усунення та погоджувати їх з владою або операторами приватного сектору.

Очищення стічних вод: стічні води ЗОЗ пов'язані з практикою поводження з небезпечними відходами. Щоб звести до мінімуму потрапляння твердих відходів у потік стічних вод, слід проводити належне розділення та поводження з відходами, як описано вище. У разі скидання стічних вод у муніципальну каналізаційну систему ЗОЗ повинен переконатися, що стоки стічних вод відповідають усім застосовним дозволам і стандартам, а муніципальні очисні споруди (МОС) здатні обробляти скидані стічні води певного типу. У випадках, коли міська каналізаційна система відсутня, ЗОЗ повинен побудувати і належним чином експлуатувати споруди первинного і вторинного очищення стічних вод, включаючи дезінфекцію. Залишки очисних споруд, такі як мул, також слід правильно утилізувати. Є також випадки, коли стічні води ЗОЗ транспортуються вантажівками на міські очисні споруди для очищення. Необхідно дотримуватися вимог щодо безпечного транспортування, належної перевірки очисних споруд щодо їх потужності та продуктивності.

Готовність та реагування у надзвичайних ситуаціях

Надзвичайні випадки в ЗОЗ можуть охоплювати проливи рідин, вплив інфікованих матеріалів або радіації, пов'язаний з характером роботи, випадкові викиди інфікованих або небезпечних речовин у навколишнє середовище, несправність

медичного обладнання, несправність очисних споруд для твердих відходів і стічних вод, а також пожежу. Ці надзвичайні події можуть серйозно вплинути на медичних працівників, громаду, роботу ЗОЗ та навколишнє середовище. Отже, рекомендовано розробити План реагування на надзвичайні ситуації (ПРНС), який відповідає рівням ризику. Ключові елементи ПРНС визначено в ЕСС4 Здоров'я та безпека громади (пункт 21).

Інституційна структура та розбудова потенціалу

Необхідно запровадити чітко визначену інституційну структуру, ролі та обов'язки. Необхідно розробити план навчання з періодичними програмами навчання. Рекомендовано такі аспекти:

- визначити ролі та обов'язки в кожній ланці усього процесу інфекційного контролю та управління відходами;
- забезпечити належний і кваліфікований персонал, включно з тими, хто відповідає за інфекційний контроль і біобезпеку, а також експлуатацію об'єкта оброблення та утилізації відходів;
- наголосити, що керівник ЗОЗ бере на себе загальну відповідальність за інфекційний контроль та управління відходами;
- залучити всі відповідні відділення закладу охорони здоров'я та створити внутрішньовідомчу команду з питань управління, координації та регулярного аналізу проблем і ефективності;
- створити систему управління базами даних для відстеження та реєстрації потоків відходів у ЗОЗ;
- розбудова потенціалу і навчання мають залучати медичних працівників, працівників з управління відходами та клінінговий персонал. Стороннім постачальникам послуг з поводження з відходами також має бути надано відповідне навчання.

Моніторинг та звітність

Багато ЗОЗ у країнах, що розвиваються, стикаються з проблемою неналежного моніторингу та обліку потоків медичних відходів. ЗОЗ має створити інформаційну систему управління для відстеження та обліку потоків відходів від точки утворення, розділення, пакування, тимчасового зберігання, транспортних візків/транспортних засобів до очисних споруд. ЗОЗ заохочується до розроблення інформаційної системи управління на основі ІТ, якщо дозволяють його технічні та фінансові можливості.

Як зазначено вище, керівник ЗОЗ бере на себе загальну відповідальність, керує внутрішньовідомчою командою та регулярно контролює проблеми та ефективність інфекційного контролю і практики управління відходами в ЗОЗ. Необхідно запровадити внутрішню систему звітності та реєстрації документів.

Зовнішня звітність повинна здійснюватися відповідно до вимог уряду та Світового банку.

Інституційні заходи та вимоги до розбудови потенціалу

У цьому розділі має бути представлена ієрархія ЗОЗ стосовно поводження з медичними відходами, починаючи від клінінгового персоналу, медичних працівників, технічного обслуговування та управління ЗОЗ. У ньому слід висвітлити обов'язки персоналу щодо поводження з медичними відходами та необхідну розбудову потенціалу для забезпечення кращих процедур управління та утилізації.

Рекомендації і план коригувальних дій

Ця частина повинна охоплювати короткий виклад перевірених процедур у ЗОЗ у порівнянні з вимогами МОЗ, Настановами Світового банку з охорони довкілля, здоров'я та праці і пропонованим шаблоном Плану з інфекційного контролю та

поводження з медичними відходами (ICWMP). План коригувальних дій має охоплювати конкретні дії (маркування відходів, кількісне визначення, навчання медичних працівників до встановленої дати тощо), які переглядатимуться та контролюватимуться під час складання періодичних звітів.

Таблиця ICWMP (індикативна)

Діяльність	Потенційні проблеми та ризики, пов'язані з екологічними і соціальними аспектами	Пропоновані заходи пом'якшення	Відповідальність	Строки	Бюджет
Експлуатація ЗОЗ загального профілю – довкілля	Загальні відходи, стічні води та викиди в повітря				
Експлуатація ЗОЗ загального профілю – питання ОПіТБ	Фізичні небезпечні чинники Електрична та вибухова небезпека Небезпека пожежі Використання хімікатів Ергономічна небезпека Радіоактивна небезпека				
Експлуатація ЗОЗ – План інфекційного контролю та поводження з відходами	Поточні плани і процедури в ЗОЗ				
Мінімізація відходів, повторне використання та переробка	Тип використовуваних небезпечних реагентів і матеріалів/замінників				
Доставка та зберігання зразків, проб, реагентів, фармацевтичних препаратів та медичних виробів					
Зберігання та обробка зразків, проб, реагентів та інфікованих матеріалів					
Розділення відходів, пакування, кольорове кодування та маркування					
Збір і транспортування на місці					
Зберігання відходів					
Переробка та утилізація відходів на місці					
Транспортування відходів до об'єктів обробки та утилізації поза майданчиком					

Експлуатація ЗОЗ – транскордонне переміщення зразків, проб, реагентів, медичного обладнання та інфікованих матеріалів					
Надзвичайні події	Пролив рідин, Вплив інфікованих матеріалів, пов'язаний з характером роботи Вплив радіації, випадкові викиди інфікованих або небезпечних речовин у навколишнє середовище, Несправність медичного обладнання, Несправність очисних споруд для обробки твердих побутових відходів та стічних вод Небезпека пожежі Інші події, що потребують екстреного втручання	План реагування на надзвичайні ситуації			
Необхідний поточний потенціал і розбудова потенціалу					
Перелік діяльності не є вичерпним і, в разі потреби, буде розширений					

ДОДАТОК 3 Контрольний перелік Плану екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) для невеликих робіт з будівництва/ремонту/відновлення (шаблон)

Загальні рекомендації щодо використання Контрольного переліку ПЕСУ:

Для топологій низького ризику, таких як роботи з відновлення шкіл, лікарень, група з питань безпеки ЕСА розробила альтернативу чинному формату ПЕСУ, щоб забезпечити можливість більш упорядкованого підходу до підготовки ПЕСУ для невеликих робіт з відновлення або будівництва у секторах охорони здоров'я, освіти та комунальних послуг. Формат Контрольного переліку був розроблений для «прикладу передових практик» таким чином, щоб бути зручним для користувача та сумісним з вимогами щодо гарантій безпеки.

Формат Контрольного переліку ПЕСУ спрямований на охоплення типових основних підходів до пом'якшення наслідків контрактів на виконання будівельних робіт з низьким локалізованим впливом. Прийнято, що цей формат передбачає ключові елементи Плану екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) для відповідності вимогам Екологічних та Соціальних Стандартів Світового банку відповідно до нових Екологічних та Соціальних Принципів. Передбачається, що Контрольний перелік буде застосовуватися як орієнтир для підрядників невеликих робіт і буде складовою частиною тендерної документації підрядників, які виконують невеликі будівельні роботи за проєктами Банку.

Контрольний перелік складається з трьох розділів:

Частина 1 містить описову частину, яка характеризує та визначає проєкт з точки зору інституційних та законодавчих аспектів, технічний контент проєкту, потенційну потребу в програмі розбудови спроможності та опис процесу консультацій з громадськістю. Цей розділ може бути обсягом до двох сторінок. Додатки з додатковою інформацією можуть доповнювати описову частину в разі потреби.

Частина 2 містить контрольний перелік показників екологічного та соціального скринінгу, де діяльність та потенційні екологічні проблеми можна перевірити у простому форматі «Так»/«Ні». Якщо будь-яка така діяльність/проблема позначається «так», робиться посилання на відповідний розділ у наступній таблиці, який містить чітко сформульовані заходи з управління та пом'якшення наслідків.

Частина 3 є планом моніторингу діяльності під час будівництва та реалізації проєкту. План зберігає той самий формат, який необхідний для планів екологічного та соціального менеджменту, пропонує відповідно до звичайних вимог Банку до проєктів із помірними та значними екологічними та соціальними ризиками. Цей контрольний перелік передбачає включення Частини 2 та Частини 3 до тендерної документації підрядників з урахуванням ціни під час тендеру та сумлінного виконання робіт в умовах нагляду.

ЗМІСТ

А) Загальна інформація про Проєкт та Об'єкт

В) Інформація щодо гарантій безпеки

- С) Заходи пом'якшення наслідків
D) План моніторингу

ЧАСТИНА А: ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОЄКТ ТА ОБ'ЄКТ

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА АДМІНІСТРАТИВНІ АСПЕКТИ				
Країна	КРАЇНА			
Назва проєкту				
Сфера дії та діяльність у рамках проєкту	Невеликі будівельні роботи для відновлення будівель в рамках *** проєкту			
Інституційні механізми (ім'я та контакти)	Світовий банк (керівник групи проєкту)	Керівництво проєкту	Місцевий партнер та/або Одержувач	
Механізми реалізації (ім'я та контакти)	Гарантії безпеки/нагляд за ЕСС	Нагляд з боку місцевого партнера	Нагляд з боку місцевого органу інспекції	Контактна особа
ОПИС ОБ'ЄКТА				
Назва об'єкта				
Опишіть місце розташування об'єкта			Додаток 1: Карта об'єкта [] Т [] Н	
Хто є власником землі?				
Опис географічних, фізичних, біологічних, геологічних, гідрографічних та соціально-економічних умов				
Розташування та відстань до джерел матеріалів, зокрема, щебню, води, каміння?				
ЗАКОНОДАВСТВО				
Визначити національне і місцеве законодавство та				

дозволи, які застосовуються до проєктної діяльності	
КОНСУЛЬТАЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ	
Визначити, коли/де відбувався процес консультацій з громадськістю	
РОЗБУДОВА ІНСТИТУЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	
Чи здійснюватиметься розбудова потенціалу?	☐ Н або ☐ Т, якщо «Так», Додаток 2 містить програму розбудови потенціалу

ЧАСТИНА В: ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ГАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ

ЕКОЛОГІЧНИЙ/СОЦІАЛЬНИЙ СКРИНІНГ			
Чи охоплює/передбачає діяльність на об'єкті будь-що з наступного?	Діяльність/проблема	Статус	Задіяні заходи
	Відновлення будівель	☐ Так ☐ Ні	Див. Розділ А нижче
	Нове будівництво	☐ Так ☐ Ні	Див. Розділ А нижче
	Індивідуальна система очищення стічних вод	☐ Так ☐ Ні	Див. Розділ В нижче
	Історична будівля (історичні будівлі) і райони	☐ Так ☐ Ні	Див. Розділ С нижче
	Придбання земельної ділянки ¹⁷	☐ Так ☐ Ні	Див. Розділ D нижче
	Небезпечні або токсичні матеріали ¹⁸	☐ Так ☐ Ні	Див. Розділ Е нижче
	Вплив на ліси та/або природоохоронні території	☐ Так ☐ Ні	Див. Розділ F нижче
	Поводження/управління медичними відходами	☐ Так ☐ Ні	Див. Розділ G нижче
	Безпека дорожнього руху та пішоходів	☐ Так ☐ Ні	Див. Розділ H нижче

¹⁷ Придбання земельної ділянки охоплює переміщення людей, зміну засобів до існування, посягання на приватну власність, тобто на землю, що купується/передається і впливає на людей, які проживають на цій землі та/або самовільних поселенців, та/або займаються бізнесом (мають кіоски) на землі, що придбавається.

¹⁸ Токсичний/небезпечний матеріал охоплює, без обмеження, азбест, токсичні фарби, шкідливі розчинники, видалення свинцевої фарби тощо.

ЧАСТИНА С: ЗАХОДИ ПОМ'ЯКШЕННЯ НАСЛІДКІВ

ДІЯЛЬНІСТЬ	ПАРАМЕТР	КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ З ПОМ'ЯКШЕННЯ НАСЛІДКІВ
0. Загальні умови	Повідомлення та безпека працівників	Місцевим будівельним та екологічним інспекціям і громадам повідомлено про майбутні заходи Громадськості повідомлено про роботи шляхом розміщення відповідних повідомлень у засобах масової інформації та/або на загальнодоступних місцях (включаючи місце проведення робіт) Отримані усі передбачені законом дозволи на будівництво та/або відновлення Підрядник офіційно погоджується, що всі роботи будуть проводитися з урахуванням вимог безпеки та організовано, щоб мінімізувати вплив на мешканців сусідніх населених пунктів і навколишнє середовище ЗІЗ працівників відповідатимуть міжнародній передовій практиці (завжди захисні каски, за потреби маски та захисні окуляри, ремені безпеки та захисні черевики) Відповідні покажчики на об'єктах інформуватимуть працівників про ключові правила та норми, яких слід дотримуватися
А. Загальне відновлення та/або будівельна діяльність	Якість повітря	Під час робіт зі знесення в будівлях слід використовувати короби для спуску будівельного сміття над першим поверхом Сміття від знесення слід зберігати в контрольованій зоні та обприскувати водяним туманом для зменшення пилу Під час пневматичного буріння/руйнування стін пил придушується постійним розпиленням води та/або встановленням пилових екранів на об'єкті Навколишнє середовище (тротуари, дороги) мають бути вільними від сміття для мінімізації пилу Відкритого спалювання будівельного/відпрацьованого матеріалу на майданчику не буде Надмірного простою будівельної техніки на об'єктах не буде
	Шум	Рівень шуму під час будівництва буде обмежений погодженими в дозволі термінами часу Під час роботи кришки двигунів генераторів, повітряних компресорів та іншого механічного обладнання повинні закриватися, а обладнання розміщуватися якомога далі від житлових районів
	Якість води	На об'єкті здійснюватимуться відповідні заходи боротьби з ерозією та відкладеннями, такі як, наприклад, тюки сіна та/або мулові огорожі, щоб запобігти переміщенню осаду за межі об'єкта та спричиненню надмірної каламутності в прилеглих струмках та річках.
	Поводження з відходами	Будуть визначені шляхи та місця збору і видалення всіх основних типів відходів, які очікуються від знесення та будівельних робіт. Мінеральні відходи будівництва та знесення буде відокремлено від звичайного сміття, органічних, рідких та хімічних відходів шляхом сортування на об'єкті та зберігання у відповідних контейнерах.

		Будівельне сміття буде збиратися й утилізуватися належним чином ліцензованими компаніями зі збору сміття. Документація щодо утилізації відходів буде вестися як доказ належного поводження з відходами згідно з проектом. Якщо це можливо, підрядник повторно використовуватиме та перероблятиме відповідні та придатні матеріали (крім азбесту).
В. Індивідуальна система очищення стічних вод	Якість води	Підхід до поводження із санітарними відходами та стічними водами з будівельних майданчиків (монтаж або реконструкція) має бути затверджений місцевими органами влади Перед скиданням у приймальники стічних вод стоки окремих систем стічних вод повинні бути очищені відповідно до мінімальних критеріїв якості, встановлених національними керівними принципами щодо якості та очищення стічних вод Буде здійснюватися моніторинг нових систем стічних вод (до/після) Мийка будівельної техніки та механізмів здійснюватиметься лише у спеціально відведених місцях, де стоки не забруднюватимуть природні поверхневі водні об'єкти.
С. Історична будівля (історичні будівлі)	Культурна спадщина	Якщо будівля є визначеною історичною спорудою, розташована у безпосередній близькості до такої споруди або у визначеному історичному районі, необхідно повідомити про це місцеві органи влади та отримати від них погодження/дозволи, а всі будівельні заходи планувати та здійснювати відповідно до місцевого та національного законодавства. Необхідно забезпечити введення в дію положень щодо того, щоб артефакти або інші можливі «випадкові знахідки», що трапляються під час виїмання ґрунту або будівництва, були визначені та зареєстровані, відповідальні посадові особи взаємодіяли, а роботи призупинені або модифіковані для обліку таких знахідок.

ДІЯЛЬНІСТЬ	ПАРАМЕТР	КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ ЩОДО ПОМ'ЯКШЕННЯ НАСЛІДКІВ
Д. Придбання земельної ділянки	План/рамкова угода щодо відведення земельних ділянок	Якщо вилучення землі не було очікуваним, але потрібне, або якщо втрата доступу до доходів законних або незаконних користувачів землі не була очікуваною, але може статися, необхідно негайно проконсультуватися з керівником робочої групи Банку. Реалізація затвердженого Плану/Рамкової угоди щодо відведення земельних ділянок (якщо цього вимагає проєкт).
Е. Токсичні матеріали	Поводження з азбестом	Якщо азбест знаходиться на проєктному об'єкті, він повинен бути чітко позначений як небезпечний матеріал Якщо можливо, необхідно забезпечити належне зберігання азбесту герметично закритим, щоб мінімізувати вплив Азбест перед видаленням (якщо видалення необхідне) обробляється змочувальним агентом, щоб мінімізувати азбестовий пил

		Поводження та утилізація азбесту здійснюється кваліфікованими та досвідченими фахівцями Якщо азбестовий матеріал зберігається тимчасово, відходи повинні бути надійно укладені в закриті контейнери, марковані відповідним чином. Заходи безпеки вживаються для запобігання несанкціонованому видаленню азбесту з об'єкта. Видалений азбест повторно не використовується.
	Поводження з токсичними/ небезпечними відходами	Тимчасове зберігання на об'єкті всіх небезпечних або токсичних речовин здійснюється в безпечних контейнерах, маркованих детальною інформацією про склад, властивості та поведінку Контейнери з небезпечними речовинами повинні бути поміщені в герметичний контейнер для запобігання проливу і вимиванню Відходи перевозяться спеціально ліцензованими перевізниками та утилізуються на ліцензованому об'єкті Фарби з токсичними інгредієнтами або розчинниками, або фарби на основі свинцю не використовуватимуться
Г. Ліси, водно-болотні угіддя та/або природоохоронні території, на які поширюється вплив проекту	Захист	Всі визнані природні середовища проживання, водно-болотні угіддя та заповідні території в безпосередній близькості від об'єкта проектної діяльності не будуть пошкоджені або не будуть експлуатуватися, всьому персоналу буде суворо заборонено полювання, збирання дикорослих рослин, грибів, лісозаготівля або інша, шкідлива з точки зору екології, діяльність. Обстеження та інвентаризація проводяться, якщо поблизу будівництва розташовані великі дерева; великі дерева повинні бути позначені та огорожені, їх коренева система захищена, слід уникати будь-яких пошкоджень дерев Прилеглі водно-болотні угіддя та струмки повинні бути захищені від стоків з будівельного майданчика із застосуванням відповідної функції контролю ерозії та відкладень, не обмежуючись тюками сіна та муловою огорожею Облаштування неліцензованих резервних котлованів, кар'єрів чи породних відвалів на прилеглих територіях, зокрема, заповідних, не буде.
Г. Утилізація медичних відходів	Інфраструктура поведінки з медичними відходами	Відповідно до національних норм підрядник забезпечить, щоб новозбудовані та/або відновлені заклади охорони здоров'я мали достатню інфраструктуру для поведінки та утилізації медичних відходів, включаючи, без обмеження, таке:

		спеціальні споруди для відокремлення медичних відходів (в тому числі забруднених «гострих» інструментів, тканин або рідин людського організму) від інших відходів; створення відповідних сховищ для медичних відходів; та якщо діяльність пов'язана з лікуванням у закладі, відповідні варіанти видалення відходів створені і функціонують у закладі
Н Безпека руху та пішоходів	Прямі або непрямі ризики для громадського транспорту і пішоходів, пов'язані з будівельною діяльністю	Відповідно до національних норм, підрядник забезпечує належну охорону будівельного майданчика та регулювання руху, пов'язаного з будівництвом, включаючи, без обмеження, таке: Вказівники, попереджувальні знаки, загородження та об'їзні шляхи: майданчик буде чітко видно, а громадськість попереджена про всі потенційні небезпеки Система управління дорожнім рухом та навчання персоналу, особливо щодо доступу до об'єктів та інтенсивного руху поблизу майданчика. Облаштування безпечних проходів і переходів для пішоходів в місцях будівельного руху. Адаптація робочого часу до місцевих моделей руху, наприклад, уникнення інтенсивного транспортного руху в години пік або під час прогону худоби Активне управління дорожнім рухом підготовленим і видимим персоналом на будівельному майданчику, якщо це необхідно для безпечного та зручного проходу населення Забезпечення безпечного та постійного доступу до офісних приміщень, магазинів та житлових будинків під час ремонтних робіт, якщо будівлі залишаються відкритими для відвідування
І. Ризики, пов'язані з війною	Ракетні удари передбачають можливе забруднення об'єкта небезпечними сполуками (включаючи, серед іншого, небезпечні медичні відходи) та вибухонебезпечними залишками війни,	До початку будівництва усі об'єкти будуть піддані оцінці ризиків UA спеціалізованими органами і буде вжито відповідних заходів щодо зменшення ризиків. Уникайте ризику - не починайте діяльність або уникайте зон, пов'язаних з ризиком. Не чіпайте нічого, що здається дивним або недоречним, що лежить на землі або звисає з дерева. Не наближайтеся до військових об'єктів або техніки. Слід облаштувати захисні споруди навколо місця виявлення боєприпасів, що не вибухнули, і надягати відповідні ЗІЗ Забезпечити заходи щодо зменшення ризиків для цивільного населення до завершення оформлення дозволу та надання допомоги потенційним жертвам Хімічно нейтралізувати хімічний агент.

	боєприпасами, що не вибухнули (UA)	
--	---------------------------------------	--

ЧАСТИНА D: ПЛАН МОНІТОРИНГУ

Етап	Який (параметр потрібно контролювати?)	Де (потрібно контролювати параметр?)	Як (потрібно контролювати параметр?)	Коли (визначати частоту/або постійно?)	Чому (контролюється параметр?)	Вартість (якщо не включено до бюджету проекту)	Хто (відповідає за моніторинг?)
Під час підготовки діяльності	Доступ до об'єкта Управління дорожнім рухом Наявність потужностей для видалення відходів	На об'єкті На об'єкті Поблизу об'єкта	Перевірити, чи передбачає дизайн і планування проекту належні процедури	Перед початком будівництва	Безпека населення, своєчасне виявлення вузьких місць утилізації відходів	Гранична вартість в межах бюджету	Підрядник, Інженер
Під час реалізації діяльності	Інвентаризація небезпечних відходів (азбест) Контроль якості будівельних матеріалів (наприклад, фарб/ розчинників)	На об'єкті Склад підрядника/ будівництво	Візуально/ аналітичний контроль, в разі сумніву Візуально/ дослідження баз даних токсичних матеріалів	Перед початком відновлювальних робіт Перед допуском до використання матеріалів	Охорона громадського здоров'я та безпека на робочому місці	Гранична вартість в межах бюджету (підготувати спеціальний рахунок для аналізу в ГУП?)	Підрядник, Інженер
Під час нагляду за діяльністю	Пилоутворення Емісія шуму Обсяги та якість стічних вод Види та обсяги відходів	На об'єкті і в безпосередній близькості від мешканців в зоні впливу проекту	Візуально Консультації місцевих мешканців Візуальний, аналітичний контроль в разі підозри Кількість перевезень відходів за межі майданчика	Щодня Щодня Щодня/постійно Кожна партія	Уникнення незручностей для населення Уникнення негативного впливу на підземні/поверхневі води Забезпечення належного поводження та утилізації відходів	Гранична вартість в межах бюджету	Підрядник, Інженер

Примітка: Текст синього кольору є прикладом з іншого проекту

ДОДАТОК 4 Процедури управління трудовими ресурсами (ПУТР)

Вступ

Ці Процедури управління трудовими ресурсами (ПУТР) розроблені з урахуванням Рамкових вимог до екологічного та соціального менеджменту Світового банку, а саме Екологічного та соціального стандарту 2: Організація та умови праці, у рамках законодавства України щодо Проєкту «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя» (HEAL) (далі – Проєкт).

Діяльність у рамках ПУТР впроваджується протягом усього періоду реалізації Проєкту і, в разі потреби, може бути актуалізована.

Огляд використання робочої сили в рамках Проєкту

ПУТР визначає, як здійснюватиметься управління трудовими ресурсами Проєкту відповідно до вимог національного законодавства і стандартів Світового банку. ПУТР надає стислий опис очікуваного використання трудових ресурсів та категорій працівників у Проєкті, огляд основних ризиків і заходів із зменшення наслідків протягом реалізації Проєкту, особливо щодо умов праці, охорони праці і техніки безпеки та розгляду і врегулювання скарг.

ЕСС2 Світового банку: Організація та умови праці класифікує працівників проєкту за чотирма категоріями:

Основні працівники – працівники, безпосередньо наймані або залучені Позичальником (включно з ініціатором проєкту та впроваджувальними установами проєкту) для безпосередньої участі в реалізації Проєкту.

Працівники за контрактом - працівники, наймані або залучені через третіх осіб для виконання робіт, пов'язаних з основними функціями Проєкту, незалежно від локації. Це можуть бути як іноземні, так і місцеві працівники.

Працівники основних постачальників – працівники, наймані або залучені основними постачальниками Позичальника (працівники основних постачальників).

Громадські працівники – працівники, наймані або залучені для виконання громадських робіт, як правило, добровільно. Громадські працівники не будуть залучені до Проєкту.

Припускається, що до складу Проєкту будуть включені працівники, безпосередньо задіяні в Проєкті (адміністративний персонал, консультанти ГВП), працівники за контрактом (персонал підрядників, будівельних субпідрядників та наглядових організацій) та працівники основних постачальників (наприклад, ті, хто безпосередньо бере участь у виробництві різних будівельних матеріалів або товарів).

Ризик застосування дитячої або примусової праці попередньо не очікується (оскільки цей ризик не є актуальним для підконтрольних Україні територій з огляду на вимоги національного законодавства). Однак, Консультант ГВП з екологічних та соціальних питань контролюватиме роботу підрядників, субпідрядників та працівників за контрактом через періодичні аудити, інспекції та/або точкові перевірки будівельних майданчиків або об'єктів та/або документів щодо управління людськими ресурсами та звітів підрядників. Документи щодо управління людськими ресурсами та звіти підрядників можуть охоплювати: (а) репрезентативні зразки трудових договорів або угод між третіми сторонами та підрядниками; б) протоколи отриманих скарг та їх вирішення; с) звіти, що стосуються перевірок безпеки, включаючи інциденти та кількість жертв, а також вжиті коригувальні заходи; d) протоколи випадків недотримання національного законодавства; та е) записи щодо інструкцій, що надаються найманим працівникам для пояснення умов праці, техніки безпеки та поведінки з будівельними відходами.

Оцінка ключових потенційних трудових ризиків

Оцінка ключових потенційних трудових ризиків проводилася відповідно до вимог ЕСС2: Організація та умови праці. Основні ризики та наслідки пов'язані з будівельними роботами та охоплюють такі ризики, як вплив фізичних, хімічних та біологічних чинників під час будівництва та використання важкої техніки, небезпека падіння предметів, шум та пил, ураження електричним струмом при використанні інструментів та машин, а також ризик ураження боєприпасами, що не вибухнули (внаслідок конфліктів на територіях реалізації Проєкту в минулому та на територіях, прилеглих до території реалізації Проєкту). Оскільки будівництво передбачає роботи підвищеної небезпеки, особи віком до 18 років до робіт за Проєктом не залучаються.

Заходи, підтримані Проєктом, здійснюватимуться в умовах значної нестабільності, що не контролюється Міністерством охорони здоров'я, і охоплюватимуть ризики для здоров'я, ризики порушення виробничої безпеки та ризики для безпеки, пов'язані з російським військовим вторгненням. Насамперед це стосується ризиків, які несуть ракетні удари Російської Федерації по території України, включаючи території, віддалені від лінії фронту. Таким чином, існує ризик того, що об'єкти проєкту можуть стати мішенню для бомбардувань, що ставить під загрозу прилеглі населені пункти та працівників об'єктів.

Трудові ризики, пов'язані з працівниками за контрактом. Очікується, що ремонтні та будівельні роботи будуть проводитися місцевими підрядниками, і місцевий персонал буде працювати там, де це можливо. Однак, усі підрядники зобов'язані мати письмовий договір зі своїми працівниками, який істотною мірою відповідає меті ЕСС2: Організація та умови праці, дотримуючись процедур, визначених Правилами закупівель Світового банку, а також вимог Кодексу законів про працю України та інших відповідних законів.

Кадрові ризики, включаючи приплив робочої сили та пов'язане з ним гендерне насильство, а також дитячу працю, вважаються низькими з огляду на сучасне законодавство України про працю та умови праці і дотримання ГВП вимог Конституції України (стаття 43 забороняє примусову працю) та Кодексу законів про працю України (стаття 31 забороняє працівникам виконувати завдання, не визначені в їхніх трудових договорах, і стаття 188 забороняє дитячу працю). Однак у тендерній документації буде чітко посилення на ризики використання примусової праці та зобов'язання підрядників щодо протидії примусовій праці. Консультант з екологічних та соціальних питань ГВП, відповідальний за нагляд за підрядниками, контролюватиме та звітуватиме про відсутність примусової праці та гендерного насильства. У контексті Проєкту буде створено місцевий механізм розгляду та врегулювання скарг (МРВС) для отримання скарг від працівників і громади у зв'язку з припливом робочої сили (якщо він буде).

Ризики у галузі охорони праці і техніки безпеки (ОПіТБ) оцінюються як помірні і значні і пов'язані з видом виконуваної роботи. Однак загрози здоров'ю та безпеці у контексті закладів ПМСД/лікарняних закладів (ЗОЗ) можуть вплинути на постачальників медичних послуг, персонал з прибирання та технічного обслуговування, а також працівників, залучених до поводження, обробки та утилізації відходів. Специфічні галузеві небезпеки охоплюють таке:

вплив інфекцій і захворювань;

вплив небезпечних матеріалів/відходів;

вплив радіації;

ризики для пожежної безпеки.

Рекомендовані заходи з контролю впливу згаданих вище чинників повинні відповідати Загальним настановам Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я та праці (EHSG) щодо будівельних робіт та охорони довкілля, здоров'я та праці (EHS) закладів охорони здоров'я (як на етапі будівництва, так і експлуатації/технічного обслуговування).

Ризик пожежі в ЗОЗ є значним через зберігання, транспортування та наявність хімічних речовин, газів під тиском, дощок, пластмас та інших легкозаймистих матеріалів. Рекомендації щодо пожежної безпеки виробничих приміщень наведені в Настановах EHSG Світового банку.

Питання охорони праці і техніки безпеки під час будівництва та експлуатації ЗОЗ зазвичай є загальними для більшості промислових об'єктів і наведені в Настановах EHSG Світового банку. Ризики для місцевого населення, пов'язані із середовищем медичного закладу, зокрема небезпечними медичними відходами, вимагає надання представникам громадськості достовірної інформації щодо потенційної небезпеки інфікування в закладі та на відповідних місцях утилізації відходів (наприклад, на звалищах).

Усі підрядники і субпідрядники повинні розробити у письмовій формі та впровадити Порядок організації робіт, включаючи процедури створення та підтримки безпечного робочого середовища відповідно до вимог Екологічного та соціального стандарту 2: Організація та умови праці. Усі підрядники/субпідрядники зобов'язані забезпечити використання працівниками необхідних технічних засобів безпеки, проведення навчання з техніки безпеки, включаючи модуль поведінки з боєприпасами, що не вибухнули а також забезпечити виконання інших превентивних заходів, передбачених Рамковими вимогами до екологічного та соціального менеджменту (PBESM).

Ризики працевлаштування можуть означати, що деякі основні працівники або працівники підрядників/субпідрядників не мають відповідного контракту або мають контракт без визначених умов, що спричиняє до дискримінації працівників. Практика показує, що субпідрядники будівельних робіт укладають трудовий договір з одноразовою оплатою певного виду послуг або обсягу робіт, коли тривалість робіт обмежена кількома місяцями. Всі працівники, найняті в рамках Проєкту, незалежно від того, залучені вони безпосередньо, шляхом укладання контрактів або субпідряду, залучаються на основі принципів недискримінації. ГВП проведе оцінку внутрішніх процедур управління персоналом підрядника для забезпечення дотримання вимог ЕСС2: Організація та умови праці.

Ризики понаднормової роботи. Незважаючи на те, що українське законодавство у сфері управління трудовими ресурсами та ОПіТБ є розгалуженим, його фактична реалізація та забезпечення виконання виявилися недостатніми, особливо в частині забезпечення виконання правил безпеки та ОПіТБ. Зокрема, це може стосуватися гігієни, проживання і трудових прав сезонних працівників, які можуть не бути мешканцями населеного пункту, де виконуються невеликі роботи. Виходячи з досвіду будівельних проєктів в Україні, припускається, що тривалі понаднормові години можуть становити потенційним трудовий ризик і відсутність належного відпочинку протягом тижня. Інші трудові ризики не вважаються значними.

В Україні години робочого часу не рахуються і відсутня компенсація за понаднормову роботу, незважаючи на те, що чинне законодавство передбачає компенсацію відпрацьованих годин. Також існує ризик несплати особам без договорів. ГВП проєкту намагатиметься усунути ці ризики через: (1) запевнення, що всі основні працівники, які працюють неповний робочий день, і будівельники повинні укладати договори, в яких передбачені положення про понаднормову роботу; (2) створення механізмів розгляду та врегулювання скарг основних працівників або працівників, які працюють за контрактом.

Огляд національного законодавства

В Україні діє прогресивна законодавча база з охорони праці та техніки безпеки. Конституція України передбачає право на працю і можливість заробляти на життя, виконуючи роботу, яка була обрана за бажанням (стаття 43). Стаття 43 Конституції України гарантує безпечні і здорові умови праці, а також заробітну плату не нижче тієї, що визначається Законом; вона забороняє працевлаштування жінок і неповнолітніх на роботах, небезпечних для здоров'я. Стаття 43 також передбачає захист громадян від незаконного звільнення з роботи і своєчасну оплату за виконану роботу. Право працівників на страйк гарантується також Конституцією України (ст. 44). Стаття 45 Конституції гарантує право на перерви, відпустки та відпочинок. Соціальний захист працівників також гарантується статтею 46 Конституції України.

Всі конституційні положення підкріплені законами України з урахуванням відповідних змін:

Кодекс законів про працю України (початковий Закон № 322-VIII, прийнятий 10 грудня 1971 року);

Закон України «Про святкові дні» (Закон № 504/96-ВР, прийнятий 15 листопада 1996 р.);

Закон України «Про заробітну плату» (Закон № 108/95-ВР, прийнятий 24 березня 1995 р.);

Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (Закон № 1045-XIV, прийнятий 15 вересня 1999 р.);

Закон України «Про охорону праці» (Закон № 2694-XII, прийнятий 14 жовтня 1992 року).

Вимоги до охорони праці і техніки безпеки на виробництві в Україні передбачені Законом України «Про охорону праці», який детально визначає основні конституційні положення щодо прав працівників на охорону свого життя, здоров'я на виробництві, належні, безпечні і здорові умови праці та регулювання відносин роботодавця і працівника з питань безпеки, гігієни праці та умов праці. Крім того, Закон встановлює в Україні єдину процедуру охорони праці.

Кожна юридична і фізична особа зобов'язана дотримуватися положень цього Закону при найманні працівників або прийнятті на роботу працівників, що працюють на умовах часткової зайнятості/залучених на час виконання певного завдання. Цей Закон встановлює відповідальність роботодавця за створення безпечних умов праці, стан засобів колективного та індивідуального захисту від шкідливого впливу виробничих процесів, а також обладнання.

Закон надає працівникам право відмовитися від роботи, якщо умови праці є небезпечними для їх життя і здоров'я (ст. 6). Працівники мають право на пільги і компенсації за важкі і небезпечні умови праці та за шкоду, заподіяну порушеннями правил охорони праці (стаття 7). Встановлено, що Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України зобов'язаний компенсувати шкоду, заподіяну здоров'ю працівника або в разі його смерті. Крім того, згідно з Колективним трудовим договором, роботодавець може виплачувати додаткову компенсацію потерпілим особам або членам їх сімей за рахунок власних коштів (ст. 9).

Цей Закон також регулює захист окремих категорій працівників: жінок, неповнолітніх та осіб з інвалідністю (статті 10-12). Зокрема, Закон забороняє застосування праці жінок на шкідливих і небезпечних роботах, підземних роботах, крім нефізичних робіт, та роботах, пов'язаних з наданням санітарно-побутових послуг. Також забороняється наймати жінок для підйому і транспортування речей з вагою, що перевищує встановлені ліміти.

Окремий розділ Закону присвячений регулюванню відносин у сфері охорони праці та управління (Глава 3). Ця глава визначає систему державних органів та установ, відповідальних за забезпечення дотримання законодавства про працю та правову охорону безпеки праці.

Закон передбачає покарання за недотримання та порушення положень Закону.

Види трудових договорів. Трудові договори визначені Трудовим кодексом (наприклад, стаття 21). Трудовий договір - це договір, який набуває чинності між працівником і власником підприємства/установи, згідно з яким працівник виконує завдання/роботи, визначені договором.

Нерезиденти мають такі ж права на працю в Україні, як і будь-який українець. Однак нерезидентам необхідно надати певну документацію перед початком роботи в Україні (дозвіл на роботу). Статтею 23 Кодексу законів про працю України за тривалістю договору визначено такі види трудових договорів:

- Безстроковий трудовий договір. Цей вид договору найбільш поширений в Україні. Крім того, цей вид договору регулюється Кодексом законів про працю та вищезазначеним трудовим законодавством України, правилами внутрішнього розпорядку підприємства та колективним договором.
- Строковий договір. Єдина відмінність цього виду договору від першого полягає в тому, що Сторони обмежують свою співпрацю певним проміжком часу, виходячи з виду здійснюваної діяльності.
- Договір, укладений на час виконання певного завдання. Особливий тип договору може бути укладений для надання послуг на основі завдань, коли потрібні спеціальні навички або короткострокова підтримка. Ця особлива форма договору фактично є договором з надання послуг. Використовуючи цей вид договору, сторони погоджуються і визнають, що всі умови їх співпраці містяться в договорі (угоді).

Стажування. Відповідно до статті 27 Кодексу законів про працю України випробувальний термін для постійних працівників не може перевищувати трьох місяців поспіль. У деяких випадках він може тривати до шести місяців поспіль, але це необхідно узгодити з Первинною профспілковою організацією.

Заробітна плата і відрахування. Закон України «Про заробітну плату» (стаття 1) визначає заробітну плату як винагороду, розраховану в грошовому вираженні, яку роботодавець виплачує працівникові за роботу, виконану ним за трудовим договором. Винагорода складається з основного окладу - винагороди за виконану роботу відповідно до встановленої норми праці (робочий час, ефективність роботи тощо), і додаткової заробітної плати - винагороди за відмінну працездатність або ефективність, або за шкідливі умови праці. Відповідно до статті 3 вищезазначеного Закону мінімальна заробітна плата визначається місячною або погодинною ставкою оплати праці, визначеною законодавством. Якщо заробітна плата працівника, який виконує роботу протягом місяця, нижче мінімальної заробітної плати, роботодавець здійснює доплату в межах мінімальної заробітної плати. З 1 січня 2023 року мінімальна заробітна плата становить 6 700 грн (близько 185 доларів США). Зазвичай роботодавці автоматично відраховують із заробітної плати ПДФО та внески на медичне і соціальне страхування і перераховують їх відповідним фіскальним органам.

Робочий час. Кодекс законів про працю України (стаття 51) передбачає стандартний 40-годинний робочий тиждень. Скорочений робочий час визначається так: а) для працівників віком від 16 до 18 років - 36 годин на тиждень; б) для осіб віком від 15 до 16 років (студенти віком від 14 до 15

років, які працюють під час канікул) - 24 години на тиждень; в) для працівників, які виконують роботи у шкідливих умовах праці, - не більше 36 годин на тиждень.

Законом також передбачено скорочення робочого часу для окремих категорій працівників (вчителів, лікарів тощо). Це скорочення може бути компенсоване підприємствами та організаціями для жінок, які виховують дітей віком до 14 років або дітей з інвалідністю.

Відповідно до статті 54 Кодексу законів про працю України фіксована тривалість робочого часу (зміни) скорочується на одну годину при роботі в нічний час.

Нічна робота прирівнюється до денної, якщо цього вимагають виробничі умови, зокрема безперервне виробництво, а також позмінна робота протягом шестиденного тижня з одним вихідним днем. Нічний режим роботи з 22:00 до 06:00.

Робота жінок у нічний час не дозволяється, за винятком тих галузей народного господарства, де це особливо необхідно і дозволено як тимчасовий захід. Не допускається залучення до робіт у нічний час, до надурочних робіт і робіт у вихідні дні і направлення у відрядження вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до трьох років. Жінки, які виховують дітей віком від 3 до 14 років або дітей з інвалідністю, не можуть бути зайняті на надурочній роботі або їздити у відрядження без їх згоди. (КЗпП України, статті 175-177).

Перерви. Працівники повинні мати перерву для відпочинку і прийому їжі. Перерви не повинні тривати більше двох годин. Перерва не включається в робочий час. Перерви для відпочинку і прийому їжі зазвичай надаються через чотири години після початку роботи. Час початку і закінчення перерви встановлюється внутрішніми правилами. Працівники використовують час перерви на власний розсуд. Протягом цього часу вони можуть бути відсутніми на робочому місці. (ст. 66 КЗпП України).

Вихідні та відпустки. Для п'ятиденного робочого тижня працівники мають два вихідних на тиждень і для шестиденного робочого тижня один вихідний. Безперервний щотижневий відпочинок повинен становити не менше сорока двох годин.

Робота у вихідні дні заборонена. Прийняття на роботу окремих працівників у такі дні допускається з дозволу виборного органу профспілкової організації (профспілкового представника) підприємства, установи, організації і лише у виняткових випадках, визначених законодавством.

Залучення окремих працівників у вихідні дні дозволяється в таких виняткових випадках: а) для запобігання або ліквідації наслідків стихійних лих, епідемій, епізоотій, промислових аварій та їх безпосередніх наслідків; б) запобігання нещасним випадкам, які загрожують або можуть загрожувати життю чи нормальним умовам життя людей, можуть спричинити до втрати або пошкодження майна; в) виконання непередбачених аварійних робіт, від яких залежить подальша нормальна робота підприємства, установи чи організації як цілого, так і окремих їх підрозділів; д) виконання термінових робіт з метою уникнення або запобігання простою орендованого обладнання або накопичення вантажу в пунктах відправлення та призначення.

Працівники залучаються до роботи у вихідні дні на підставі письмового наказу (розпорядження) власника або уповноваженого ним органу.

Робота у святковий день може бути компенсована за згодою сторін шляхом надання іншого дня відпочинку або в грошовій формі в подвійному розмірі. (Кодекс законів про працю України, статті 66-71).

Працівники підприємств, установ чи організацій незалежно від форм власності та галузі, а також особи, які працюють за трудовим договором з індивідуальними підприємцями, мають право на щорічну (основну та додаткову) відпустку без втрати місця роботи (посади) та заробітної плати за ці періоди.

Закон України «Про відпустки» визначає види відпусток: 1) щорічна відпустка: основна відпустка; додаткова щорічна відпустка за роботу в шкідливих і важких умовах праці; додаткова щорічна відпустка за ненормований робочий день; тощо (Кодекс законів про працю України, стаття 77); 2) відпустка на навчання, вагітність і пологи; 3) творча відпустка (відпустка на ведення наукових досліджень); 4) відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами; 2) відпустка без компенсації.

Загальна тривалість щорічних основних і додаткових відпусток не може перевищувати 59 календарних днів, а для працівників, зайнятих у гірничодобувній промисловості, - 69 календарних днів (ст. 10 Закону «Про відпустки»).

Щорічна основна відпустка надається працівникам на строк не менше 24 календарних днів за відпрацьований робочий рік, що обчислюється з дня укладення трудового договору. Працівникам зі стажем 18 і більше років надається щорічна основна відпустка протягом 31 календарного дня (КЗпП України, статті 74-75).

Крім щорічної відпустки, роботодавці повинні надавати інші оплачувані та неоплачувані відпустки або компенсаційні відпустки/лікарняні протягом календарного року.

Загальнодержавні свята, вихідні та державні свята, що збігаються з відпусткою, не включаються до періоду відпустки при обчисленні днів щорічної оплачуваної відпустки (КЗпП України, статті 77-78).

Понаднормова робота. Роботодавець може прийняти рішення про залучення працівників до виконання понаднормованої роботи у випадках, пов'язаних з національною обороною або надзвичайними ситуаціями. Стаття 61 КЗпП детально визначає обставини, за яких роботодавець може залучити працівників до виконання понаднормованої роботи.

Відповідно до статті 62 КЗпП України до надурочних робіт не можуть залучатися такі категорії осіб: (1) вагітні жінки та жінки, які мають дітей віком до трьох років (КЗпП України, стаття 176); 2) особи, які не досягли 18 років (Кодекс законів про працю України, стаття 192); 3) працівники, які навчаються на денній формі навчання або проходять підвищення кваліфікації (Кодекс законів про працю України, стаття 220) тощо.

Жінки, які виховують дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або мають дитину з інвалідністю, можуть працювати понаднормово лише за їх згодою (КЗпП України, стаття 177).

Понаднормова робота не повинна перевищувати чотирьох годин протягом наступних двох днів і 120 годин на рік для кожного працівника. Власник або уповноважений ним орган зобов'язаний вести облік понаднормової роботи кожного працівника (КЗпП, ст. 65).

Понаднормова робота оплачується в подвійному розмірі звичайної погодинної ставки (стаття 106 КЗпП України).

Трудові спори. Кодекс законів про працю України містить положення, що дозволяють працівникам вирішувати індивідуальні та колективні спори між роботодавцем та працівником (працівниками) щодо умов трудового договору або інших аспектів праці, в тому числі безпеки та гігієни праці (статті 221 - 241).

Трудові спори можуть розглядатися спеціальними трудовими комісіями з трудових спорів або судами.

Порядок розгляду трудових спорів комісією передбачений статтями 223 - 230 КЗпП України. Якщо сторони не згодні з рекомендаціями Комісії, конфлікт вирішується у судовому порядку. Порядок розгляду трудових спорів судами передбачений статтями 231 - 241 КЗпП.

Екологічний та соціальний стандарт 2: Організація та умови праці і відмінності

5.1. ЕСС2: Організація та умови праці

Вимоги Світового банку до умов праці та безпеки визначені в ЕСС2: Організація та умови праці, основними завданнями якого є:

Забезпечення охорони праці і техніки безпеки;

Забезпечення справедливого поводження, недискримінації та рівних можливостей для працівників Проєкту;

Надійний захист працівників Проєкту, включаючи вразливих осіб, таких як жінки, особи з інвалідністю, діти (працездатного віку, відповідно до цих ЕСС), та трудових мігрантів, працівників за контрактом, громадських працівників та працівників основних постачальників відповідно;

Запобігання всім формам примусової праці та дитячої праці;

Підтримка принципів свободи об'єднань та колективних договорів працівників проєкту у спосіб, що відповідає національному законодавству; та

Забезпечення працівників проєкту доступними засобами для порушення проблемних питань, що виникають на робочому місці.

ЕСС2: Організація та умови праці застосовуються до консультантів та підрядників ГВП (повний або неповний робочий день, тимчасова робота, робота, пов'язана з виконанням певного завдання, залучення трудових мігрантів). Якщо державні службовці працюють у зв'язку з Проєктом повний або неповний робочий день, вони залишаються зв'язаними умовами існуючої трудової угоди або домовленості у державному секторі, якщо не буде дотримано належної юридичної процедури для переведення їх на іншу роботу або залучення до Проєкту. ЕСС2: Організація та умови праці не застосовується до державних службовців.

Працівникам проєкту надається чітка і зрозуміла інформація та документація щодо умов працевлаштування. Інформація та документація визначає їхні права відповідно до національного трудового законодавства та вимог ЕСС2: Організація та умови праці (який охоплює колективні договори), включаючи їхні права, пов'язані з робочим часом, заробітною платою, понаднормовою роботою, компенсаціями та пільгами. Ця інформація надається напочатку трудових відносин та якщо відбуваються суттєві зміни.

Для отримання додаткової інформації про екологічні та соціальні стандарти Світового банку див. посилання нижче: <https://www.worldbank.org/en/projects-operations/environmental-and-social-framework/brief/environmental-and-social-standards>.

5.2. Відмінності

Законодавство України про охорону та безпеку праці є прогресивним і відображає всі ключові вимоги ЕСС2: Організація та умови праці. Однак, обізнаність працівників щодо своїх трудових прав та безпеку праці залишається низькою. Забезпечення реалізації трудових прав на рівні підприємства та розбудова потенціалу трудових ресурсів залишаються основними проблемами.

Відповідальний персонал

Міністерство охорони здоров'я координує реалізацію Проєкту загалом. Для розробки та впровадження договорів з підрядниками, субпідрядниками та контролюючими організаціями ГВП, у разі потреби, залучає консультанта із закупівель, консультанта з екологічних та соціальних гарантій, консультанта з фінансового менеджменту, консультанта з розвитку та підтримки медичної інфраструктури.

Спеціаліст з екологічних і соціальних питань ГВП відповідає за такі питання:

Впровадження та редагування цього ПУТР.

Моніторинг відповідності діяльності будівельних підрядників вимогам ПУТР.

Моніторинг інструктажів з техніки безпеки перед допуском на робочі місця.

Забезпечення того, щоб всі договори з підрядниками були складені відповідно до положень цього ПУТР та РВЕСМ Проєкту.

Моніторинг з метою забезпечення виконання підрядниками своїх зобов'язань в частині дотримання трудових прав та безпеки праці щодо підрядників та субпідрядників, як того вимагає законодавство України, ЕСС2: Організація та умови праці.

Моніторинг дотримання підрядниками та субпідрядниками процедури організації робіт.

Контроль за дотриманням охорони праці і безпеки на всіх робочих місцях відповідно до законодавства про охорону праці.

Забезпечення того, щоб механізм розгляду та врегулювання скарг був створений та впроваджений для працівників Проєкту, а також щоб працівники були поінформовані про його мету та використання.

Регулярний моніторинг та звітність щодо охорони праці і техніки безпеки.

Охорона праці і техніка безпеки: МОЗ/ГВП забезпечує здорове робоче середовище для основних працівників і призначає особу, яка відповідатиме за заходи з ОПіТБ на робочому місці і на об'єкті; опис та роз'яснення працівнику основних ризиків, пов'язаних з певною роботою; навчання працівників і робітників заходам з ОПіТБ на підприємстві; відповідні захисні засоби, одяг та спорядження для зменшення існуючих ризиків; фіксацію та повідомлення про робочі інциденти на об'єкті; надання першої медичної допомоги на об'єкті та підготовку і роз'яснення персоналу і працівникам протоколів екстреної допомоги та евакуації у разі виникнення надзвичайних ситуацій. МОЗ відображає в тендерній документації конкретні стандартні вимоги ОПіТБ, яким відповідатимуть усі підрядники та субпідрядники в рамках цього проєкту. Стандарти узгоджуються з українськими правилами і нормами, а також з настановами Світового банку EHSГ і GHP (належна міжнародна та галузева практика).

Очікується, що МОЗ/ГВП та підрядники забезпечать налагодження системи, розробку та впровадження процедур, які дозволять створити безпечні умови на робочому місці. Очікується, що МОЗ/ГВП розроблять детальні вимоги ОПіТБ та процедури управління, які будуть відображені у прив'язаному до конкретного об'єкта ПЕСУ, який необхідно розробити для кожного обраного об'єкта ПМСД для відновлення (докладніше див. у РВЕСМ). У тендерній документації будуть відображені вимоги і процедури ОПіТБ, які буде деталізовано у ПЕСУ для кожного обраного об'єкта ПМСД.

Крім того, плани ОПіТБ, серед інших питань, охоплюють таке: будівельний Підрядник визначить матрицю відповідальності щодо ОПіТБ для всього персоналу, включаючи керівника проєкту, керівника будівництва об'єкта, персонал ОПіТБ, майстрів, а також всіх працівників із чіткими ролями та обов'язками щодо ОПіТБ. Кожен Підрядник повинен мати власний персонал з ОПіТБ, який відповідатиме за виконання та нагляд за програмою ОПіТБ. Підрядники забезпечують безпечне робоче місце, тому перед початком будь-яких будівельних робіт буде завершено оцінку ризиків, а заходи безпеки будуть впроваджені відповідно до чинних стандартів безпеки. ЗІЗ та інші профілактичні заходи надаються працівникам безкоштовно.

Якщо працівникам надано житло, Підрядники відповідають за забезпечення належних гігієнічних стандартів, свіжої питної води, чистих ліжок, туалетів та душових, чистих спалень, гарного освітлення, шафок, належної вентиляції, безпечного електрообладнання, протипожежного та блискавкозахисту, окремих приміщень для приготування та прийому їжі. Передбачені окремі приміщення для чоловіків і жінок.

Консультант з нагляду (спеціаліст з екологічних і соціальних питань) проводить періодичний нагляд за виконанням ОПіТБ Підрядником, включаючи відвідування об'єктів, принаймні щомісяця та щотижня у разі великих інфраструктурних робіт. Ці нагляди стосуються відповідності вищезазначеним стандартам, нещасних випадків, рекомендацій та виконання поточних коригувальних дій. ГВП передбачає у договорі (договорах) як вимогу до Підрядників повідомляти про такі питання, як кількість аварій, рівень тяжкості, кількість випадків повторних невідповідностей, смертельних випадків і серйозних травм, а також штрафів за невиконання. Консультант з нагляду перевіряє і затверджує плани та процедури безпеки підрядників.

МОЗ/ГВП повідомляє Банк протягом 48 годин про будь-який інцидент або нещасний випадок, пов'язаний з проєктом, який має або може мати значний негативний вплив на навколишнє середовище, громади, населення або працівників, на які впливає проєкт (інцидент, нещасний випадок або обставина у зв'язку з недотриманням вимог охорони праці і техніки безпеки та порушенням в системі безпеки), але не пізніше трьох календарних днів після настання події. Такі події можуть охоплювати страйки чи інші протести робітників, серйозні травми чи смертельні випадки працівників, спричинені у зв'язку з проєктом травми членів громади або пошкодження майна. МОЗ/ГВП складає звіт про подію та коригувальну дію і надає Банку протягом 30 календарних днів після події.

Будівельний підрядник розробляє і запроваджує Кодекс поведінки. Будівельний підрядник також повинен подати Кодекс поведінки Консультанту з нагляду для розгляду та затвердження. Кодекс поведінки відображає основні цінності компанії та загальну робочу культуру. Контент Кодексу поведінки, включно з положеннями що стосуються запобігання SEA/SH, відображено у стандартній тендерній документації Світового банку.

Вік працівника

Кодекс законів про працю України (стаття 188) забороняє приймати на роботу молодь віком до 16 років. Молоді люди віком до 16 років, які досягли 14-річного віку, допускаються до працевлаштування з метою їх навчання на робочому місці без ризику для здоров'я та в позаурочний час. Виняток також робиться для працевлаштування особи, яка досягла 15-річного віку за згодою одного з батьків або особи, що їх замінює. Однак мінімальний вік для працевлаштування на Проєкті становить 18 років

Підрядники повинні перевірити і встановити вік всіх працівників. Для цього працівники повинні надати офіційну документацію, яка може охоплювати свідоцтво про народження, національну ідентифікаційну карту, паспорт або медичну карту, або шкільний атестат. Якщо буде виявлено,

що неповнолітній, який не досяг мінімального віку для прийняття на роботу, працює в рамках Проєкту, буде вжито заходів для негайного припинення таких трудових відносин або відповідального залучення такого неповнолітнього з урахуванням найкращих інтересів останнього.

Умови

Умови найму працівників відповідають внутрішнім трудовим правилам підрядників і постачальників і регулюються Кодексом законів про працю України та іншим профільним законодавством

Умови будуть чітко прописані в письмових договорах для всіх категорій працівників Проєкту (повний або неповний робочий день) і доведені до їх відома перед початком роботи.

У період дії воєнного стану можуть застосовуватися особливі умови праці та інші трудові правовідносини з урахуванням Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 року (із наступними змінами).

Порядок організації роботи підрядних організацій визначатиме умови найму підрядників та субпідрядників. Ці умови будуть, як мінімум, відповідати цьому ПУТР, Кодексу законів про працю України і будуть відображені в типових договорах.

Механізм розгляду та врегулювання скарг

Працівники Проєкту матимуть можливість використовувати механізм розгляду та врегулювання скарг, описаний в РВЕСМ.

Працівники проєкту будуть поінформовані про механізм розгляду і врегулювання скарг та можливість його використання для захисту прав на охорону праці і техніку безпеки. Впроваджений МРВС буде легкодоступним для всіх працівників Проєкту шляхом публікації на офіційній веб-сторінці Міністерства охорони здоров'я.

Слід підкреслити, що цей МРВС не є альтернативою/заміною правової/судової системи отримання та розгляду скарг. Однак він створений для посередництва та пошуку відповідних рішень щодо скарг, пов'язаних з роботою, не переходячи до вищих рівнів розгляду. Втім, усі працівники завжди мали права, передбачені українським законодавством, включаючи доступ до системи судово-правового розгляду скарг. МРВС не перешкоджатиме працівникам Проєкту застосовувати судові процедури.

Організація виконання договорів

Договори на виконання будівельних робіт та інші договори передбачають положення про гігієну праці, охорону здоров'я та безпеку, які повинні відповідати законодавству України, ЕСС2: Організація та умови праці та РВЕСМ, в тому числі щодо готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях.

ГВП керуватиме та контролюватиме належне ставлення до працівників з боку підрядників, зосереджуючи увагу на дотриманні підрядниками їхніх договірних угод (зобов'язань, заяв і гарантій) та процедур управління відносинами з працівниками. Це може охоплювати періодичні аудити, інспекції та/або вибіркові перевірки об'єктів або робочих місць Проєкту та/або звіти щодо управління персоналом і звіти підрядників. Звіти щодо управління людськими ресурсами та звіти підрядників можуть охоплювати (а) репрезентативні зразки трудових договорів або домовленостей між третіми сторонами та підрядниками; б) документацію щодо отриманих скарг та їх вирішення; с) звіти, що стосуються перевірок безпеки, включаючи інциденти та кількість жертв, а також вжиті коригувальні заходи; d) матеріали щодо випадків недотримання

національного законодавства; та (е) документацію щодо інструктажів з питань охорони праці і техніки безпеки для працівників, з якими укладено договори; документацію щодо загальних інструктажів з техніки безпеки для працівників за контрактом, які стосуються питань загальної безпеки, ідентифікації боєприпасів, що не вибухнули, та запобіжних заходів.

ДОДАТОК 5 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОХОРОНИ ПРАЦІ І ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ

Примітка: У цьому Додатку міститься лише попередня версія рекомендацій; на початковому етапі реалізації Проєкту буде розроблено повний стандартний комплекс заходів з ОПіТБ як для етапу будівництва, так і для етапу експлуатації (як частина ПЕСУ для конкретного об'єкта) для використання як основи; кожен відповідний ЗОЗ забезпечить оновлення і впровадження цих заходів з урахуванням специфіки свого об'єкта.

Важливо, щоб працівники визначали та дотримувалися правил та інструкцій безпеки, щоб зменшити ризик будь-яких нещасних випадків. Зменшення кількості та рівня нещасних випадків на робочому місці зменшить проблеми та витрати і дозволить заощадити робочий час (кількість часу, який помічник або медсестра використовує на потерпілого)

Безпека та її наслідки:

Нещасні випадки та події поділяються на два типи:

1. Нещасні випадки, виникненню яких неможливо запобігти.
2. Передбачені аварії, які потребують витрат для запобігання виникненню або зниження ризику.

«Будівельний майданчик» означає місце проведення будівельних робіт, а також будь-яку територію в безпосередній близькості від будь-якого такого місця, яка використовується для зберігання матеріалів або механізмів, що використовуються або призначені для використання на будівництві. Будівельні роботи можуть бути особливо небезпечними. Засоби індивідуального захисту, пожежна безпека, електробезпека та інші запобіжні заходи є необхідними для безпечних будівельних робіт.

- a. Будівництво, зведення, монтаж, реконструкція, ремонт, технічне обслуговування (включаючи косметичний ремонт і зовнішнє прибирання), оновлення, видалення зміну, благоустрій, демонтаж або знесення будь-якої споруди, або роботи, зазначені в Додатку 3;
- b. Будь-яка робота, пов'язана з підготовкою до будь-якої операції, зазначеної в пункті (a), включаючи закладення фундаменту та виїмку ґрунту і породи перед закладенням фундаменту;
- c. Використання машин, установок, інструментів, механізмів і матеріалів у зв'язку з будь-якою операцією, зазначеною в пункті (a) або (b).

Бар'єри та огорожі

Бар'єри, огорожі та попереджувальні знаки необхідні для захисту від існуючих ризиків.

Стандартні види бар'єрів і огорож охоплюють:

- захисні огорожі та поручні
- будівельні козлики
- стрічки
- конуси безпеки
- інші фізичні бар'єри та сепаратори твердих часток (пилозахисні бар'єри, бар'єри безпеки, тимчасові проходи тощо).

ПРИМІТКА: Знаки, які вказують на НЕБЕЗПЕКУ, ПОПЕРЕДЖЕННЯ або ОБЕРЕЖНІСТЬ, також важливі при наявності бар'єрів або огорож. Знаки мають бути розбірливими, видимими та лаконічними.

Зони, які потребують бар'єрів або огорож

Будь-яка зона, яка становить фізичну загрозу для працівників та/або пішоходів, потребує бар'єрів або огорож.

Зони, які зазвичай потребують постійного або тимчасового захисту, такі:

- сходові марші;
- люки;
- жолоби;
- відкриті оглядові колодязі;
- підвищені платформи;
- ділянки з рухомою технікою;
- місця проведення земляних робіт;
- будівельні майданчики;
- тимчасові отвори стін або підлоги;
- дверні отвори для проходу на будівельні майданчики;
- сповзання землі та каміння з підвищень або височин.

Використання бар'єрів та огорож

Наступний список містить рекомендації щодо використання бар'єрів та огорож:

- слід уникати звисаючих тканинних елементів одягу (шарф тощо) під час роботи;
- у разі потреби використовувати ремінь безпеки;
- у разі потреби змінити маршрут пішохідного та автомобільного руху, щоб повністю уникнути будівельного майданчика;
- забезпечити охорону будь-якого постійного наземного отвору, у який може впасти людина, за допомогою поручня, кришки люку, яка тримає вагу людини або іншого фізичного бар'єру;
- забезпечити охорону тимчасових отворів на підлозі, таких як ями та відкриті оглядові колодязі, надійними знімними огорожами; якщо огороження відсутні, забезпечити охорону отворів;
- забезпечити, щоб усі сходи, люкові драбини, решіткові люки або жолоби мали поручні або відкидні кришки;
- забезпечити, щоб огорожені сходи з чотирма або більше сходинками мали принаймні один поручень, а відкриті сходи з чотирма або більше сходинками – два поручні;
- забезпечити, щоб усі платформи та перехідні доріжки, які піднімаються або розташовані поруч із рухомою технікою, були обладнані поручнями, огороженнями або настилами;
- забарикадувати будь-які отвори стін, через які може впасти людина або інструменти; використовувати ворота, двері, огорожі або інші фізичні бар'єри, щоб заблокувати отвори;
- позначити та/або охороняти будь-які виїмки глибиною понад 30 см, вибоїни та пошкодження тротуару.

Підйомники та підйомні механізми

Тільки працівники, які мають спеціальний дозвіл, можуть використовувати підйомники для переміщення важких предметів та обладнання. При використанні підйомних засобів пам'ятайте про правила безпеки:

- ніколи не ходити, не стояти і не працювати під підйомником;
- ізолювати підйомну зону бар'єрами, огорожами та знаками, залежно від обставин;
- ніколи не перевищувати межу вантажопідйомності підйомника;
- надягати рукавички та інші засоби індивідуального захисту, у відповідних випадках, під час роботи з таліями та кабелями;
- завжди утримувати натяг кабелю при намотуванні або розмотуванні;
- після завершення роботи завжди спускати та закріплювати підйомник;
- бути готовим негайно припинити роботу за сигналом спостерігача з безпеки або іншої особи.

Будівельні риштування

В разі проведення будівельних робіт над поверхнею землі і на відстані від суцільних платформ доречно використовувати риштування. Наступний список містить рекомендації щодо використання невеликих риштувань. Риштування більшого розміру повинні бути розроблені і зведені відповідно до чинних стандартів.

- забезпечити, щоб анкери риштування були міцними, жорсткими і здатними витримувати максимальні робочі навантаження без зміщення; риштування та їх компоненти повинні бути здатні витримувати принаймні чотирикратне максимальне навантаження;
- для автономних мобільних риштувань висота не повинна перевищувати чотирикратного мінімального розміру основи; однак, якщо працівники пересуваються на будівельних риштуваннях, розмір основи повинен бути не менше половини висоти;
- забороняється використовувати нестабільні предмети, такі як бочки, ящики, цегла або блоки, для підтримки будівельних риштувань або дощок;
- необхідно утримувати підлогу вільною від сміття, де використовуються мобільні риштування;
- фіксувати колісні риштування в потрібне положення;
- перекрити кілька дощок і платформ на 30 см або закріпити їх для забезпечення стабільності; товщина дошки повинна бути не менше 5см;
- закріпити риштування на незнімних конструкціях анкерними болтами або іншими засобами;
- негайно ремонтувати пошкоджені риштування;
- не працювати на будівельних риштуваннях при сильному вітрі або під час негоди;
- видаляти лід або сніг з будівельних риштувань і насипати пісок на деревину перед проведенням робіт взимку;
- не допускати накопичення інструментів, обладнання або іншого сміття на будівельних риштуваннях;

- демонтувати і знімати риштування, якщо вони більше не потрібні; не використовувати тимчасові риштування як постійну конструкцію.

Безпека при заливанні бетону:

Заливка бетону часто проводиться групою людей. На кожному об'єкті використовуються відповідні умови безпеки, які охоплюють засоби захисту персоналу, навички роботи та обладнання, належну координацію і співпрацю в групі, а також посадові інструкції з урахуванням фізичного стану.

При заливанні бетону слід враховувати наступні аспекти:

- під час заливання бетону робітники повинні бути одягнені в пластикові чоботи та рукавички;
- слід вибрати відповідний робочий інструмент; у разі невикористання його слід тримати подалі у спеціальному місці;
- пошкоджені інструменти слід зберігати в спеціальній зоні ремонту;
- не можна кидати інструменти;
- під час заливки бетону слід бути обережними, щоб не зачепитися ногами за арматуру;
- використання щитів для пересування буде найбільш доцільним;
- належним чином використовувати та зберігати робочий інструмент;
- мити руки перед їжею і приймати ванну після щоденної роботи, щоб видалити цементний пил;
- створити належні умови роботи і забезпечити хорошу вентиляцію;
- керувати командою та забезпечувати її навчання має фахова людина;
- дріт для кріплення арматури слід порізати на невеликі шматочки і тримати біля робочої зони;
- не розкидати дроти;
- забезпечити належну фіксацію мішанки;
- використовувати механізми фіксації на схилах.

Наступні інструменти мають бути передбачені в рамках субпроектів і відображатися Операційному посібнику ССАР для розподілу бюджету і прав власності на завершальному етапі проекту:

- аптечка для працівників;
- знаки безпеки;
- засоби індивідуального захисту (ЗІЗ) для робітників;
- робочі містечка.

ДОДАТОК 6 Спеціальні вимоги до поводження з азбестовмісними матеріалами (АВМ)

Дах покритий асбестоцементною плиткою

НЕ ВИКОРИСТОВУЙТЕ ЖОДНІ МАТЕРІАЛИ, ЩО МІСТИТЬ АЗБЕСТ
ЧОМУ?

Азбест становить небезпеку для здоров'я людей, повільно знижує ємність легень і може спричиняти рак.

Навіть азбестовмісні матеріали, такі як асбестоцементна плитка або асбестоцементні панелі, становлять небезпеку для здоров'я.

Небезпека для здоров'я виникає внаслідок поводження та вдихання пилу з азбестовмісних матеріалів під час їх різання або розпилювання.

Особливо небезпечними та непередбачуваними є випадки видалення азбестових матеріалів через багато років.

Використання АВМ як нового матеріалу при проведенні будівельних або ремонтних робіт не підтримується проєктом. На існуючих об'єктах, де АВМ буде замінено/видалено, слід застосовувати заходи пом'якшення наслідків та заходи моніторингу, які забезпечували би належне поводження з цими матеріалами, уникаючи будь-якого потенційного впливу на здоров'я працівників. На початковому етапі реалізації проєкту підрядник повинен визначити місця, де знаходяться АВМ, їхній стан (наприклад, чи знаходиться матеріал у розсіпчастій формі або має потенціал для вивільнення волокон), визначити процедури нагляду та моніторингу, а також розробити процедури уникнення руйнування АВМ та провести навчання свого персоналу поводженню з АВМ.

Для будь-якого об'єкта з можливими азбестовмісними матеріалами Підрядник мусить підготувати план АВМ для субпроєкту на основі мінімальних вимог у цьому Додатку. Будь-яка

робота з АВМ має виконуватися належним чином підготовленим у цій сфері персоналом (який має відповідний дозвіл, якщо це вимагається місцевими нормами).

(iii) перед будь-яким видаленням та утилізацією АВМ, метод і місце утилізації АВМ мають бути затверджені ГВП та будь-яким відповідним регуляторним органом, (iv) певна форма ідентифікації АВМ повинна бути проведена кваліфікованим інспектором з питань азбесту для виявлення будь-яких АВМ в будівлях. Обстеження охоплює візуальний огляд.

Ці заходи та дії також коротко визначені у ПЕСУ для конкретного об'єкта/Контрольному переліку ПЕСУ та охоплюють наступні кроки і вимоги:

a. Визначити, чи може проєкт передбачати заміну, технічне обслуговування або знесення: (a) покрівлі, сайдингу, коробів або стінових панелей; b) теплової ізоляції труб, котлів і каналів; та (c) інших можливих азбестовмісних матеріалів.

b. Після того, як наявність АВМ в існуючій інфраструктурі була припущена або підтверджена і їх порушення виявляється неминучим, слід передбачити наступні вимоги під час виконання будівельних робіт:

- перед будь-яким видаленням та утилізацією АВМ метод і місце утилізації АВМ мають бути затверджені ГВП та відповідним регуляторним органом;
- герметизація внутрішніх ділянок, де буде відбуватися видалення;
- захист стін, підлоги та інших поверхонь поліетиленовою плівкою;
- забезпечення засобів дезактивації (душові) для робітників та обладнання;
- видалення АВМ мокрими методами і оперативне розміщення матеріалу в непроникні контейнери;
- остаточне очищення спеціальними пиломасками та ретельний демонтаж корпусу і дезактиваційних засобів;

утилізація та захоронення вилучених АВМ і забруднених матеріалів на затвердженому полігоні; інспектування та моніторинг атмосферного повітря під час загальнобудівельних робіт суб'єктом, незалежним від підрядника, який видаляє АВМ (може здійснюватися екологічними та/або санітарними інспекторами).

МОЗ мусить вимагати, щоб підрядник забезпечив навчання працівників та керівників, відповідне обладнання та витратні матеріали для наявного обсягу робіт, включаючи відповідний одяг, рукавички та респіратори.

Ці питання і вимоги повинні бути відображені в статтях договору. У цих статтях також має бути зазначено, що обраний підрядник повідомляє відповідні органи (екологічні та/або санітарні інспекції) про видалення та утилізацію та всебічно співпрацює з представниками відповідних органів під час усіх перевірок та запитів.

Видалення та утилізація АВМ, а також усі інші заходи Плану управління захистом довкілля (ЕМР) повинні бути включені як до технічних специфікацій, так і до Специфікації обсягів робіт (BoQs).

ДОДАТОК 7 Процедури щодо випадкової знахідки

Діяльність субпроєкту може вплинути на місця, що мають соціальну, сакральну, релігійну чи спадкову цінність. Процедури щодо випадкової знахідки застосовуватимуться, коли ці об'єкти визначені на етапі проєктування або протягом фактичного періоду будівництва/дослідження, і пов'язана з цим діяльність буде неприйнятною для фінансування в рамках проєкту.

(1) Культурна цінність охоплює пам'ятники, споруди, твори мистецтва або визначні місця і визначається як об'єкти і споруди, що мають археологічне, історичне, архітектурне або релігійне значення, а також природні об'єкти, що мають культурну цінність. Сюди входять кладовища, місця поховання та могили.

(2) Перелік негативних атрибутів, які можуть зробити субпроєкт неприйнятним для підтримки, охоплює будь-яку діяльність, яка може негативно вплинути на культурні цінності.

(3) У разі виявлення об'єктів, що становлять культурну цінність під час будівництва/дослідження, слід дотримуватися наступних процедур ідентифікації, захисту від крадіжки та обробки виявлених артефактів, які відображаються у стандартній тендерній документації:

- (a) припинити будівельну/дослідницьку діяльність в зоні випадкової знахідки;
- (b) позначити виявлене місце або територію;
- (c) убезпечити місце виявлення знахідки, щоб запобігти будь-якому пошкодженню або втраті знімних предметів;
- (d) повідомити наглядового інженера, який, у свою чергу, повідомить відповідальні місцеві органи влади;
- (e) відповідальні місцеві органи влади та відповідне міністерство відповідають за захист і збереження об'єкта до прийняття рішення про подальші відповідні процедури;
- f) рішення про те, як поводитися зі знахідкою, приймаються відповідальними органами влади та відповідним міністерством. Це може охоплювати зміни в плануванні (наприклад, при знаходженні останків, які мають залишатися на місці знаходження, що мають культурне або археологічне значення), консервацію, реставрацію та порятунок;
- (g) про виконання рішення органу щодо поводження зі знахідкою повідомляє відповідне міністерство у письмовій формі;
- (h) будівельні/дослідницькі роботи можуть бути відновлені лише після отримання дозволу від відповідальних місцевих органів влади та відповідного міністерства щодо охорони спадщини;
- (i) ці процедури повинні відображатися у формі стандартних положень в договорах на будівництво/дослідження. Під час нагляду за проєктом консультант з екологічних та соціальних питань повинен контролювати вищезазначені правила, що стосуються поводження з будь-якою випадковою знахідкою;
- (j) відповідні знахідки фіксуються у наглядових звітах Світового банку, а звіти про завершення впровадження проєкту містять оцінку загальної ефективності заходів пом'якшення, управління та діяльності проєкту в частині охорони культурних цінностей, якщо це доречно.

ДОДАТОК 8 Протоколи зустрічей у рамках проведення консультацій з громадськістю

Цей додаток заповнюється після завершення консультацій.

ДОДАТОК 9 Вимоги до звітності ESIRT (Інструмент реагування на екологічні та соціальні інциденти)

1. Управління інцидентами та процес звітування

Позичальники повинні повідомляти Світовому банку про будь-який інцидент або нещасний випадок, пов'язаний з проектом, що фінансується Банком, або такий, що впливає на нього, а також про дії, яких вони повинні вжити для його усунення. Для встановлення зв'язку інциденту з проектом, а також для визначення дій, необхідних для запобігання повторенню, необхідне розслідування інциденту. Рівень розслідування і методи будь-якого необхідного аналізу повинні враховувати тип інциденту та бути адекватними для розуміння причин інциденту. Наприклад, інциденти у сфері охорони праці вимагають наявності слідчого, компетентного в галузі безпеки (для дотримання настанов ESHGs), тоді як інциденти SEA/SH вимагають розслідування неправомірних дій, які відповідають вимогам SEA/SH GPN.

Позичальник вживає негайних заходів для усунення інциденту або аварії та запобігання будь-якому їх повторенню, відповідно до національного законодавства та ЕСС.

Як тільки Банку стане відомо про інцидент, керівник Проекту вимагає від Позичальника надати подробиці про інцидент за допомогою форми звітності про інцидент,¹⁹ яка передбачає надання відповідної інформації. Позичальник має негайно повернути форму звітності про інцидент керівникові Проекту (в ідеалі протягом 24 годин, але не більше ніж через 48 годин). Після того, як інцидент буде класифікований відповідно до його типу, робоча група Банку співпрацюватиме з Позичальником в питаннях проведення відповідного розслідування.

А. Початкова комунікація

Початкова комунікація може бути у формі електронного повідомлення, листа, засобу медіамереж, телефонного дзвінка, розмови або візуального спостереження.

У разі аварії Підрядники інформують ГВП та/або команду Банку; відповідні органи відповідно до місцевих норм; забезпечують безпеку працівників, населення та надають негайну допомогу.

Як тільки будь-якому члену команди Підрядника або ГВП стає відомо про передбачуваний або фактичний інцидент, член команди повідомляє про це ГВП та/або команду Банку. Це початкове повідомлення буде надіслане незалежно від тяжкості інциденту. Найважливішим елементом цієї комунікації є швидкість. При повідомленні інциденту слід керуватися наступними запитаннями з метою збору необхідної інформації:

- У чому полягав інцидент? Що сталося? Чому або кому?
- Де і коли стався інцидент?
- Яке джерело інформації? Як ви дізналися про інцидент?
- Чи є основні факти інциденту чіткими та беззаперечними, чи існують суперечливі версії?
- Якими були умови або обставини, за яких стався інцидент?
- Інцидент все ще триває чи його локалізовано?
- Чи йдеться про загибель людей або серйозну шкоду?
- Наскільки серйозним був інцидент? Як це вирішується? Як реагує МОЗ?

Які додаткові подальші дії, якщо такі є, потрібні, і які пов'язані з цим терміни?

¹⁹ Існує три альтернативні форми звітності про інцидент, дві з них були розроблені для забезпечення вимог конфіденційності жертви або захисту постраждалого, який вижив. Форма, що використовується для SEA/SH, і форма щодо насильства або дискримінації, що стосуються Ініціативи з питань сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності та розвитку (SOGI), забезпечують конфіденційність, даючи максимальну інформацію для реєстрації.

Чи причетні до інциденту співробітники Банку?

Вимога до звіту буде визначена в ПЕСЗ Проєкту. Відповідно до вимог договорів, Виконавець повідомлятиме про інциденти ГВП - МОЗ забезпечить, щоб зобов'язання щодо звітування про дотримання вимог стандартів ESHS були включені до договорів на виконання робіт та інших відповідних договорів. МОЗ відстежуватиме повідомлення про інциденти.

В. Класифікація (виконана командою Банку)

На підставі отриманої інформації команда Банку класифікує інцидент на основі декількох факторів, включаючи характер і масштаби інциденту, а також терміновість реагування.

С. Попереднє повідомлення Позичальника

Позичальник, на відповідний запит, заповнює Частину В форми звітності про інцидент і повертає форму групі проєкту Банку/керівникові Проєкту протягом 24 годин.

Частина В: Заповнюється Позичальником протягом 24 годин

В1: Деталі інциденту			
Дата інциденту: 7 квітня 2023 року	Час: 03:30	Дата повідомлення ГВП:	Дата повідомлення СБ: 18 квітня 2023 року
Повідомив ГВП:	Повідомив СБ: Морнеало Юліан, заступник директора Державного агентства автомобільних доріг	Тип повідомлення: електронна пошта	
Повна назва Головного підрядника: Ant Construction Mining Industry Co. SRL		Повна назва субпідрядника:	

В2: Тип інциденту (будь ласка, позначте всі застосовні варіанти) ¹	
Летальний випадок ☒ Травма з тимчасовою втратою працездатності ☒ Зняття з посади без застосування належних процедур ☐ Дитяча праця ☐ Акти насильства/протесту ☐ Спалахи хвороб ☐ Примусова праця ☐ Неочікувані впливи на об'єкти культурної спадщини ☐ Неочікувані впливи на ресурси біорізноманіття ☐ Інцидент, пов'язаний із забрудненням довкілля ☐ Руйнування греблі ☐ Інше ☐	

Див. визначення в Додатку «Визначення безпосередніх причин смерті/тілесних ушкоджень».

В3: Опис/розповідь про інцидент
Автомобіль марки Дасія потрапив у дорожньо-транспортну пригоду на ділянці 2,2 км 28+100 та 28+240 правосторонньої ланцюгової огорожі в коридорі 10.1. За інформацією, яку ми отримали, водій загинув, а один пасажир отримав серйозні травми. Жодних пошкоджень огорож після аварії виявлено не було. Розслідування за фактом аварії співробітниками дорожньої поліції тривають. Працівники Підприємства не були присутні на місці на той час і жодним чином недовідомі до аварії. Умови аварії: дощова погода, невеликий поворот і, ймовірно, висока швидкість. Знаки були встановлені, дорога була в хорошому стані з встановленим придорожнім бар'єром. Роботи в районі інциденту не проводилися. ГВП очікує звіт поліції, щоб чітко прояснити основні факти інциденту та підтвердити, що вони є безальтернативними. Це був одиничний інцидент, і його вдалося локалізувати. Після виявлення аварії з поліцією, пожежною службою та службою медичної допомоги негайно встановлено зв'язок за національним номером екстреної допомоги.

B4: Заходи, вжиті для локалізації інциденту			
Короткий опис дій	Відповідальна сторона	Очікувана дата	Статус
Комунікація з бенефіціарами, керівником проєкту та іншими зацікавленими сторонами за допомогою електронних повідомлень та телефонних розмов	ГВП/Підрядник		Триває
Охорона праці в контексті безпеки дорожнього руху, навчання із використанням інструментів безпеки	ГВП/Підрядник		Триває
Виконавець повідомив працівників, що буде негайно надіслано повідомлення компетентним органам у випадку, якщо в майбутньому нещасний випадок/інцидент станеться протягом робочого періоду. Підрядник негайно повідомить службу з надзвичайних ситуацій, а також керівника проєкту та роботодавця.	Підрядник		Триває

Для інцидентів за участю підрядника:
 Чи були роботи призупинені (наприклад, відповідно до CCCS.9 Договору на виконання робіт)? ☐ Так; ☐ Ні;

Торгове найменування Підрядника (якщо відрізняється від B1):

Будь ласка, додайте копію інструкції про призупинення робіт.

B5: Яка підтримка була надана постраждалим
Виявивши аварію, підрядник негайно зв'язався з поліцією, пожежною службою та швидкою допомогою за національним номером екстреної допомоги. ГВП очікує звіту від поліції, щоб з'ясувати подальші подробиці аварії.

D. Розслідування інцидентів

Банк проконсультує Позичальника щодо доцільності розслідування, щоб за допомогою розслідування встановити причини інциденту та вжити коригувальних дій для запобігання рецидивам.

Позичальник повинен якомога швидше розпочати та завершити розслідування, надати послідовний опис подій та оперативно засвоїти уроки. Розслідування може бути проведено кваліфікованим фахівцем підрядника або наглядової групи, та/або незалежним дослідником (наприклад, міжнародним або національним консультантом, який розбирається в предметі), який був уповноважений Позичальником. Банк може підтримати Позичальника, визначивши відповідних експертів або надавши типові ТЗ.

Нормативно-правова база країни може вимагати, щоб регуляторний орган (наприклад, поліція, Управління з охорони праці (OSHA), Управління з охорони довкілля США (EPA)) був поінформований про інцидент і провів окреме розслідування, щоб визначити, чи мало місце порушення закону або правил.

Звітування перед регуляторним органом та будь-яке подальше розслідування, яке може вимагатися згідно з національним законодавством чи нормативними актами, є окремим

спеціальним процесом, який Позичальнику, можливо, доведеться застосувати до всіх типів інцидентів.

Висновки розслідування Позичальника повинні бути узагальнені в Частині С форми звіту про інцидент разом з переліком коригувальних дій, які необхідно вжити.

Оновлена форма звіту про інцидент (разом зі звітом про розслідування Позичальника, якщо це доречно) має бути запитана Банком, в ідеалі, протягом 10 днів після отримання Попереднього повідомлення Позичальника. Однак визнається, що особливо складні справи, включаючи справи, пов'язані з СЕА/SH або дискримінацією, пов'язаною з Ініціативою з питань сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності та розвитку (SOGI), можуть потребувати більше часу для розслідування, оскільки вони можуть залежати від процедур розслідування роботодавців або розслідування спеціалістів.

Частина С: Заповнюється Позичальником (після розслідування)

C1: Результати розслідування
Будь ласка, замініть текст курсивом висновками, зазначивши, наприклад: Де і коли стався інцидент, Хто був залучений і скільки людей/домогосподарств постраждало, Що сталося і які умови і дії вплинули на подію, Які були очікувані робочі процедури і чи були вони дотримані, Чи вплинула організація або організація роботи на інцидент, Чи була достатньою підготовка/компетентні особи для роботи, а також було необхідне та доступне відповідне обладнання, Які були основні причини; були відсутні заходи контролю ризиків або будь-які збої системи.

C2: Коригувальні дії за результатами розслідування, які необхідно здійснити (повністю відображені в Плані коригувальних дій)		
Дія	Відповідальна сторона	Очікувана дата

Частина С (продовж.): Заповнюється Позичальником (після розслідування)

C3a: Інформація про летальний випадок/травму з тимчасовою втратою працездатності Безпосередня причина смерті/травмування працівника або представника громадськості (будь ласка, позначте всі застосовні варіанти) 2:						
1. Потрапляння в об'єкти або між ними ☐ 2. Ураження падаючими предметами ☐ 3. Наступити, вдаритись або бути ураженим предметами ☐ 4. Утоплення ☐ 5. Хімічний, біохімічний, матеріальний вплив ☐ 6. Падіння, сповзання, ковзання ☐ 7. Пожежа та вибух ☐ 8. Ураження електричним струмом ☐ 9. Вбивство ☐ 10. Медична проблема ☐ 11. Самогубство ☐ 12. Інше ☒ Рух транспортних засобів: 13. Робочі поїздки із застосуванням проєктного транспорту ☐ 14. Робочі поїздки із застосуванням непроєктного транспорту ☐ 15. Щоденні поїздки проєктним транспортом ☐ 16. Щоденні поїздки непроєктним транспортом ☐ 17. Автотранспортна пригода (лише представники громади) ☐						
Ім'я	Вік/дата народження	Дата смерті/травмування	Стать	Національність	Причина смерті/травмування	Працівник (роботодавець)/громадськість

Див. визначення в Додатку «Розслідування інцидентів SEA/SH»

СЗб: Типи фінансової підтримки/компенсації (повний опис наведено в шаблоні плану коригувальних дій) 1. Основний підрядник ☐ 2. Страхування підрядника ☐ 3. Компенсація працівнику/національне страхування ☐ 4. Визначений судом судовий процес ☐ 5. Інше ☐ 6. Компенсація не потрібна ☐			
Ім'я	Тип компенсації	Сума (дол. США)	Відповідальна сторона

C4: Додаткова хронологія подій

Додаток «Визначення безпосередніх причин смерті/тілесних ушкоджень»

1. Потрапляння в об'єкти або між ними: потрапляння в об'єкт; потрапляння між нерухомим об'єктом і рухомим об'єктом; потрапляння між рухомими об'єктами (крім предметів, що летять або падають).
2. Ураження падаючими предметами: зсуви та обвали (земля, скельні утворення, каміння, сніг тощо); обвалення (будівлі, стіни, риштування, драбини тощо); ураження падаючими предметами під час обробки; ураження падаючими предметами.
3. Наступити, вдарилась або були ураженим предметами: наступити на предмети; наштовхнулись на нерухомі об'єкти (крім ударів внаслідок попереднього падіння); наштовхнутись на рухомі об'єкти; бути ураженим рухомими предметами (включаючи осколки і частинки, що летять), за винятком падаючих предметів.
4. Утоплення: дихальна недостатність внаслідок занурення у рідину та її потрапляння в дихальні шляхи.
5. Хімічний, біохімічний, матеріальний вплив: вплив або контакт зі шкідливими речовинами або випромінюваннями.
6. Падіння, сповзання, ковзання: падіння людей з висоти (наприклад, з дерев, будівель, риштувань, драбин тощо) і на глибину (наприклад, в колодязі, канави, котловани, ями тощо) або падіння людей на одному рівні.
7. Пожежа та вибух: вплив або ураження внаслідок пожежі чи вибухів.
8. Ураження електричним струмом: вплив або контакт з електричним струмом.
9. Вбивство: вбивство однієї людини іншою.
10. Медична проблема: тілесні розлади або хронічні захворювання.
11. Самогубство: акт або випадок добровільного та навмисного позбавлення себе життя.
12. Інше: будь-яка інша причина, яка призвела до загибелі або травмування працівників або населення.

Рух транспортних засобів

13. Робочі поїздки із застосуванням проєктного транспорту: дорожньо-транспортні пригоди за участю працівників проєкту, які використовують пов'язані з проєктом транспортні засоби, у робочий час під час оплачуваної роботи.
14. Робочі поїздки із застосуванням непроєктного транспорту: дорожньо-транспортні пригоди за участю працівників проєкту, які використовують не пов'язані з проєктом транспортні засоби, у робочий час під час оплачуваної роботи.
15. Щоденні поїздки проєктним транспортом: дорожньо-транспортні пригоди за участю працівників проєкту, які використовують проєктні транспортні засоби під час поїздок: (i) до основного або другорядного місця проживання працівника; ii) до місця, де працівник зазвичай приймає їжу; або (iii) місця, де він/вона зазвичай отримує заробітну плату.
16. Поїздки непроєктним транспортом: дорожньо-транспортні пригоди за участю працівників проєкту, які використовують транспортні засоби під час поїздок: (i) до основного або другорядного місця проживання працівника; ii) до місця, де працівник зазвичай приймає їжу; або (iii) місця, де він/вона зазвичай отримує заробітну плату.
17. Дорожньо-транспортна пригода (лише для населення): дорожньо-транспортні пригоди за участю працівників/громадян, які не є працівниками проєкту, під час подорожі з будь-якою метою.

ДОДАТОК «Розслідування інцидентів SEA/SH»

Незважаючи на те, що Банк не бере участі в розслідуванні інцидентів SEA/SH, певна обізнаність щодо ролей та обов'язків може бути корисною для команд. Цей додаток містить коротке пояснення процесу. Додаткову інформацію можна знайти на веб-сторінці SEA/SH COP у розділі SEA/SH35.

Гендерний менеджмент (ГМ) відіграє головну роль у нагляді за реагуванням на інциденти SEA/SH. Механізми подання скарг щодо сексуальної експлуатації і насильства та сексуальних домагань у фінансованих Світовим банком проєктах, квітень 2020 р., передбачають таке:

- (i) конфіденційно відобразити мінімум інформації про інцидент та своєчасно направити постраждалого до закладу для надання комплексної допомоги
- (ii) визначити обсяг відповідного розслідування з урахуванням:
 - а. чи пов'язаний інцидент з проєктом;
 - б. чи надав скаржник інформовану згоду на порушення справи про адміністративне правопорушення;
 - с. чи існують достатні системи та процедури для захисту прав потерпілих та/або скаржників (тобто чи має роботодавець достатні процедури та досвід для забезпечення того, щоб процес розслідування неналежної поведінки був зосереджений на постраждалих);
 - д. необхідності повідомити потерпілому про вимоги щодо обов'язкового звітування до подання офіційної скарги.

ГМ може визначити, що буде охоплювати відповідне розслідування:

- (i) роботодавець за предметом скарги має провести розслідування неналежної поведінки;
- (ii) роботодавець за предметом скарги має розслідувати застосування своїх процесів і процедур SEA/SH;
- (iii) третя сторона або підготовлений/кваліфікований персонал з питань ГМ має провести розслідування SEA/SH-процесів і процедур проєкту для оцінки, наприклад:
 - а. прогалин у процедурних посібниках або реалізації процедур, які сприяли або можливості експлуатації або самій експлуатації;
 - б. чи і як змінити/модифікувати деякі практики програми щодо доставки, моніторингу тощо, щоб пом'якшити майбутні випадки сексуальної експлуатації та насильства;
 - в. сфери додаткового навчання;
 - д. чи існують домовленості щодо надання коротко- та/або середньострокової підтримки постраждалим відповідно до SEA/SH GPN та протоколів реагування на SEA/SH у рамках проєкту з урахуванням термінів та зобов'язань за проєктом на момент закриття;
 - е. як запобігти повторенню подібних випадків у майбутньому (з урахуванням поглядів постраждалих і скаржників).

ГМ контролює процес, щоб забезпечити його безпечне та етичне виконання відповідно до структури підзвітності та реагування проєкту та процедур ГМ. ГМ зіставлятиме результати розслідування та вживатиме коригувальних дій. Щодо інцидентів SEA/SH звіти про розслідування неправомірної поведінки, проведені роботодавцем або від його імені зазвичай є конфіденційними. Однак роботодавець повідомляє керівникові проєкту про результати розслідування та вжиті заходи. Розслідування неправомірної поведінки у зв'язку з SEA/SH може дійти висновку, що звинувачення були обґрунтованими, необґрунтованими або безрезультатними. Результати розслідування, зафіксовані ГМ, разом із визначеними коригувальними діями, Банк має отримати від ГМ для звітності.

Коли немає достатніх доказів або підтверджень, щоб визначити, чи було твердження правдивим чи ні.

Хто що робить, у відповідь на інцидент SEA/SH

Оператор ГМ: отримує та документує скарги SEA/SH. Пропонує чуйне і безосудне слухання. Пропонує рекомендацію. Передає скарги керівництву.

Комітет ГМ: розглядає скарги щодо SEA/SH, оцінює потенційний зв'язок із проєктом, передає роботодавцю для вжиття адміністративних заходів, контролює відповідь роботодавця, завершує оцінку зв'язку з проєктом, документує та закриває справу.

Роботодавець: відповідно до свого механізму підзвітності, кодексів поведінки та відповідного законодавства, включаючи законодавство про працю, проводить розслідування неправомірної поведінки, мобілізує експертів, щоб переконатися, що розслідування орієнтоване на постраждалих і є цілісним, звітує про результати розслідування та вжиті заходи відповідальним з ГМ.

Позичальник: здійснює нагляд за функціонуванням ГМ відповідно до операційних процедур, стежить за тим, щоб постраждалих своєчасно направляли на лікування, усуває прогалини та проблеми, звітує перед Банком протягом 24 годин і надає оновлену інформацію під час виконання Плану коригувальних дій.

Робоча група ГСБ: контролює реагування на інцидент відповідно до процедур проєкту до закриття справи, надає консультації клієнту, стежить за тим, щоб постраждалих своєчасно направляли на лікування (якщо постраждалі відомі, і це здійснюється через перевірку за допомогою ГМ, а не звертаючись безпосередньо до постраждалих), повідомляє та передає інформацію керівництву.

Е. Підготовка Плану коригувальних дій

Банк співпрацює з Позичальником у сфері розроблення Плану коригувальних дій (ПКД), який описує заходи, необхідні для виконання коригувальних дій, перелічених у формі інциденту.

Шаблон ПКД використовується для моніторингу прогресу. Відповідальна сторона у розрізі кожного заходу повинна бути визначена разом із очікуваною датою завершення, щоб дати можливість Банку та Позичальнику здійснювати ефективний і дієвий моніторинг і звітувати про статус кожної дії. Приклад ПКД див. нижче.

Відповідальність за впровадження Плану коригувальних дій несе Позичальник/МОЗ.

Шаблон Плану коригувальних дій

Як загальне керівництво, План коригувальних дій має бути оформлений у вигляді зведеної таблиці, з додатковим супровідним текстом та інформацією для адекватного опису заходів та коригувальних дій для усунення негайних, основних та кореневих причин, визначених у звіті про розслідування.

Оскільки інформація про інцидент може вважатися упередженою, може стосуватися медичних станів/особистих проблем зі здоров'ям або може спричинити помсту (включаючи інформацію щодо SEA/SN та будь-які випадки дискримінації, пов'язані із SOGI), зібрана інформація про інцидент повинна розглядатися конфіденційно в умовах збереження конфіденційності при складанні Плану коригувальних дій.

Табличний шаблон Плану коригувальних дій (із прикладами, виділеними курсивом)

Дія (з форми звіту про інцидент)	Заходи, яких необхідно вжити	Відповідальна сторона	Дата завершення	Оновлення статусу
Контроль швидкості руху будівельних машин	Встановити дорожні знаки відповідно до стандарту (наприклад, Настанови з влаштування дорожньої розмітки 2021 року) Встановити регулятори швидкості та засоби GPS-відстеження у будівельних машинах Провести навчання водіїв з питань небезпеки перевищення швидкості Щотижня контролювати індивідуальну продуктивність водія Огляд щотижневих звітів водіїв про ознаки перевищення швидкості Оновити План організації дорожнього руху для затвердження інженера з нагляду	Підрядник Підрядник Інженер з нагляду Підрядник Інженер з нагляду Підрядник	5 травня 2023 року 5 травня 2023 року 20 квітня 2023 року 30 травня 2023 року 30 травня 2023 року 3 червня 2020 року	Згідно з планом Затримка Завершено Виконується Згідно з планом Згідно з планом
Запровадити порядок дій у разі виявлення боєприпасів, що не вибухнули	Порядок дій у разі виявлення боєприпасів: Чинники ризику, такі як геофізичні характеристики районів земляних робіт та глибина земляних робіт, історія громадянської війни, Детальна письмова інформація та карти, які необхідно отримати від Позичальника/виконавця(ів) про минулі обстеження та операції з очищення території перед початком будівництва, Ситуації, коли виїмка ґрунту здійснюється із застосуванням механізмів, а не вручну, Як безпечно проводити виїмку вручну, якщо виїмка за допомогою механізмів неможлива (за участю Позичальника/виконавця(ів) та/або інших експертів з розмінування), Розробити адекватну програму навчання працівників.	Порядок дій у разі виявлення боєприпасів визначає Виконавець за участю Інженера з нагляду	23 січня 2020 року	Згідно з планом: перший проєкт на розгляді
Встановити дозвіл на проведення		Підрядник Інженер з нагляду Підрядник	10 квітня 2023 року	Завершено Затримка

земляних робіт	Дозвіл на проведення земляних робіт має бути розроблений до відновлення земляних робіт Дозвіл на проведення земляних робіт підлягає затвердженню Навчання виконроба та керівників будівництва з питань дозволів на проведення земляних робіт та вимог Відобразити усі дозволи на проведення земляних робіт в наступних двох щомісячних звітах	Підрядник	17 квітня 2023 року 24 квітня 2023 року 31 липня 2023 року	Затримка Згідно з планом
Виплата компенсації	a) Ім'я i. Тип компенсації ii. Сума b) Ім'я iii. Тип компенсації iv. Сума	a) Відповідальна сторона b) Відповідальна сторона	a. [дата виплати] b. [дата виплати]	a. [статус] b. [статус]